

Møte tirsdag den 1. desember 2009 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 21):

1. Interpellasjon fra representanten Siri A. Meling til olje- og energiministeren:

«Oljeleverandørindustrien har varslet en kraftig reduksjon i antall arbeidsplasser i næringen til neste år. Bakgrunnen er en kombinasjon av finanskrisen og utsettelse av prosjekter i oljeindustrien. Dette vil berøre mange lokalsamfunn langs kysten, samtidig som vi risikerer å miste viktig kompetanse.

Hvilke tiltak vil Regjeringen gjøre for å begrense en ytterligere nedtrapping og tap av kompetanse i denne viktige næringen?»
2. Interpellasjon fra representanten Per-Kristian Foss til arbeidsministeren:

«En av de viktigste årsakene til at mange mennesker faller ut av arbeidslivet, er langvarig sykefravær. Etter en sterk økning i antall trygdede rundt år 2000 ble avtalen om et inkluderende arbeidsliv inngått. Målsettingen i forhold til sykefravær var klar: Sykefraværet skulle reduseres med 20 pst. i forhold til 2. kvartal 2001. Etter åtte år med IA-avtale er vi dessverre langt unna denne målsettingen, og sykefraværet er igjen stigende. Dette er alvorlig, først og fremst av hensyn til dem som støtes ut av arbeidslivet, men det innebærer også betydelige utgifter for folketrygden. I arbeidet med ny IA-avtale er det derfor viktig med mer effektive tiltak og mer forpliktende ansvar for partene. Særlig gjelder dette i offentlig sektor, hvor staten selv er arbeidsgiver.

Hvilke tiltak vil statsråden sette inn for å redusere sykefraværet, både som statsråd og som representant for staten som arbeidsgiver?»
3. Interpellasjon fra representanten Gunnar Gundersen til finansministeren:

«I valgkampen skrøt statsministeren av at Norge var blant topp ti av alle land å drive næringsvirksomhet i på Verdensbankens «Doing Business»-kåring. Han sa ikke noe om at Norge hadde falt fra femte til tiende plass fra 2005 til 2009. Denne utviklingen bekrefte av bl.a. NHO som også viser en vedvarende og markert svekkelse av norsk konkurransekraft. Den statistikken statsministeren selv skrøt av, viste altså en svekkelse siden hans regjering tiltrådte i 2005. Sentralbanksjefen har nå sågar tatt ordene hollandsk syke i sin munn og er bekymret over sterk vekst i offentlige utgifter og at vi kan utvikle en tosporsøkonomi. En liten, åpen økonomi vil ikke kunne opprettholde sitt velferdsnivå uten et sterkt fokus på sin internasjonale konkurransekraft.

Hvordan ser statsråden på disse utfordringene, og hva er medisinen for igjen å styrke Norges konkurransekraft internasjonalt?»
4. Stortingets vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten i Norsk Luftambulans i forbindelse med tariffoppgjøret 2009

- (Lovvedtak 1 (2009–2010), jf. Innst. 29 L (2009–2010) og Prop. 3 L (2009–2010))
5. Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av pensjonsreformen)

(Lovvedtak 2 (2009–2010), jf. Innst. 33 L (2009–2010), Prop. 15 L (2009–2010) og Ot.prp. nr. 106 (2008–2009))
 6. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter

(Lovvedtak 3 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 7. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse

(Lovvedtak 4 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 8. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter

(Lovvedtak 5 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 9. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver

(Lovvedtak 6 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 10. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eideomsskatt til kommunane

(Lovvedtak 7 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 11. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.

(Lovvedtak 8 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 12. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)

(Lovvedtak 9 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 13. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond

(Lovvedtak 10 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 14. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

(Lovvedtak 11 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 15. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven)

(Lovvedtak 12 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 16. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

(Lovvedtak 13 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
 17. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)

(Lovvedtak 14 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

18. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 15 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
19. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) (Lovvedtak 16 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
20. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) (Lovvedtak 17 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
21. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 19. juni 2009 nr. 49 om endringer i ligningsloven mv. (tilleggsskatt) (Lovvedtak 18 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
22. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) (Lovvedtak 19 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))
23. Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (retting av inkurie) (Lovvedtak 20 (2009–2010), jf. Innst. 38 L (2009–2010) og Prop. 32 L (2009–2010))
24. Referat

Presidenten: Representantene Per-Kristian *Foss*, Ketil *Solvik-Olsen* og Per Arne *Olsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: Rannveig Kvifte *Andresen* og Abid

Q. *Raja*

For Vestfold fylke: Lars *Egeland*

Fra representanten Morten *Høglund* foreligger søknad om permisjon i dagene 1. og 2. desember for å delta i den norske delegasjonen til WTOs ministerkonferanse i Genève.

Etter forslag frå presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Tone *Liljeroth*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Tone *Liljeroth* er til stede og vil ta sete.

Statsråd Terje *Riis-Johansen* overbrakte 5 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Anders B. *Werp* vil framsette et representantforslag.

Anders B. Werp (H) [10:04:11]: På vegne av representantene Sonja Irene *Sjøli*, Elisabeth *Aspaker*, Bent *Høie*, André *Oktay Dahl* og undertegnede fremsetter jeg representantforslag om innføring av obligatorisk døds-

stedsundersøkelse ved alle tilfeller av plutselig og uventet spedbarnsdød.

Presidenten: Representanten Laila *Dåvøy* vil framsette et representantforslag.

Laila Dåvøy (KrF) (fra salen): Det kommer i morgen.

Presidenten: Hvis det er greit for representanten å ta det nå, foreligger forslaget her. Dermed kan representanten sette fram forslaget, som jeg har teksten til.

Laila Dåvøy (KrF) [10:05:10]: Tusen takk, president! Jeg er glad for at vi har en så fleksibel president her i Stortinget.

Da har jeg gleden av å fremsette et representantforslag fra Dagrun *Eriksen*, Line *Henriette Hjemdal* og meg selv om å redusere bruken av tvang i det psykiske helsevernet.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Ad voteringene under møtet torsdag den 26. november

Presidenten: Før vi går i gang med å behandle sakene på dagsordenen for i dag, vil presidenten meddele noen korrigeringer i de voteringene som Stortinget foretok etter finansdebatten natt til fredag.

Som representantene ble gjort kjent med i en e-post fredag ettermiddag, førte en feil i det programmet som styrer voteringsanlegget, til at tallene som ble vist på skjermene i salen, var feil i noen voteringer.

Med grunnlag i voteringsutskriftene og summering av avgitte stemmer fra den enkelte representant, som er korrekt, må stemmetallene rettes for åtte voteringer, som gjelder sakene nr. 2, 3 og 4.

I sak nr. 2, Innst. 2 S:

For forslagene nr. 62–64, fra Venstre, skal stemmetallene være 161 mot og 8 for. For forslagene nr. 58–61, fra Kristelig Folkeparti, skal stemmetallene være 158 mot og 11 for.

For forslag nr. 57, fra Høyre, skal stemmetallene være 138 mot og 31 for.

Ved alternativ votering mellom innstillingens forslag til vedtak romertall I og forslag nr. 65, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, skal det være 86 stemmer for innstillingen og 83 stemmer for forslaget.

I sak nr. 3, Innst. 3 S:

Forslag nr. 22, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, skal ha stemmetall 130 mot og 39 for.

Innstillingens forslag til vedtak for rammeområde 18 ble vedtatt med 86 mot 83 stemmer.

I sak 4, Innst. 4 L:

Forslag nr. 48–59, fra Venstre, skal ha stemmetall 2 for og 167 mot.

For innstillingens forslag til vedtak stor bokstav K, V skal stemmetallene være 137 for og 32 mot.

– Det anses bifalt.

Sak nr. 1 [10:07:49]

Interpellasjon fra representanten Siri A. Meling til olje- og energiministeren:

«Oljeleverandørindustrien har varslet en kraftig reduksjon i antall arbeidsplasser i næringen til neste år. Bakgrunnen er en kombinasjon av finanskrisen og utsettelse av prosjekter i oljeindustrien. Dette vil berøre mange lokalsamfunn langs kysten, samtidig som vi risikerer å miste viktig kompetanse.

Hvilke tiltak vil Regjeringen gjøre for å begrense en ytterligere nedtrapping og tap av kompetanse i denne viktige næringen?»

Siri A. Meling (H) [10:08:31]: Jeg hadde gleden å være til stede på årskonferansen til LOs olje- og gassutvalg i Stavanger i oktober. Konferansen var i stor grad dedikert den krevende situasjonen som store deler av oljeleverandørindustrien opplever i disse dager. På denne konferansen deltok også oljedirektør Bente Nyland, og hun la frem noen interessante tallstørrelser som viser hva petroleumsnæringen i Norge faktisk bidrar med: En tredjedel av statens inntekter stammer fra denne næringen. I disse inntektene ligger både skatteinntekter, avgiftsinntekter, utbytte fra statens eierandeler på sokkelen og eierandeler i selskaper som Statoil – altså, en tredjedel av statens totale inntekter. Det er mye.

Videre kunne oljedirektør Nyland formidle at 25 pst. av alle investeringer i Norge skjer innenfor denne sektoren. Det er også et høyt tall. Hver fjerde krone som investeres, brukes altså innenfor petroleumssektoren. 50 pst. av landets eksportinntekter kommer fra petroleumsnæringen, og bransjen sysselsetter direkte og indirekte om lag 200 000 mennesker. Disse er bosatt i de fleste av landets kommuner.

En tredjedel av statens inntekter, hver fjerde investeringskrone, halvparten av Norges eksport, og nesten 200 000 mennesker ansatt i bransjen – vi snakker altså om landets desidert største næring. Det er mye takket være denne bransjen at Norge kunne gå inn i det 20. århundre som et av verdens rikeste land.

I 2009 har det vært rekordhøye investeringer på norsk sokkel. Det ventes at investeringene i 2010 vil falle, men at de vil holde seg på et relativt høyt nivå. Bildet er likevel nyansert innenfor industrien. Markedet for vedlikehold og modifikasjoner er til stede, men de store utbyggingsprosjektene uteblir i overskuelig fremtid.

Det som bekymrer Høyre her, er først og fremst det tap av kompetanse vi risikerer dersom oljeleverandørindustrien må gå til permitteringer og oppsigelser. Kompetanse er det viktigste. Selv om inntekter og jobb også er viktig, er tap av kompetanse det aller viktigste. Det er nettopp denne kompetansen vi skal bruke til å møte store utfordringer fremover, og skal denne kompetansen videreutvikles, må den få store oppgaver å jobbe med. Kompetansen skal videreutvikle vår oljesatsing i nord og i krevende områder. Denne kompetansen skal sørge for at vi får en økt utvinningsgrad i eksisterende felt, og den skal gjøre at vi får enda smartere miljøløsninger og enda mer lønnsomhet

i det vi driver. Og sist, men ikke minst, er denne kompetansen viktig for å møte de klimautfordringene vi har foran oss, og sikre overgang også til andre typer energikilder.

En publikasjon fra Norsk Industri i juni 2009 viser dystre tall: De elleve største offshoreverftene har bare arbeid til en tredjedel av sine ansatte i første halvdel av 2010. De ti største engineeringsselskapene i landet har bare jobb til halvparten av sine ansatte i denne perioden. Dette kommer i tillegg til ansatte som har vært innleid som enten har gått allerede, eller som står i fare for å måtte gå. Og i gårldagens Stavanger Aftenblad kunne vi lese et intervju med Statoils lededirektør, Tove Stuhr Sjøblom, som varslet redusert leteaktivitet i 2010.

Årsaken til at jeg i mitt innlegg ramset opp tallstørrelsene som viser betydningen av næringsklyngen, er at jeg tidvis er noe tvilende til, må jeg innrømme, om olje- og energiministeren og dagens regjering faktisk forstår omfanget av hva petroleumsnæringen representerer både når det gjelder å skaffe landet inntekter, og når det gjelder å skaffe folk jobb over hele landet, og sist, men ikke minst, til hvilken kompetansekraft denne næringsklyngen representerer for dagens og morgendagens utfordringer.

Hvorfor stiller jeg meg tvilende til om fakta- og omfangforståelsen er god nok? Jo, det er en kombinasjon av signaler – eller kanskje rettere sagt mangel på signaler – fra denne regjeringen og den forrige rød-grønne regjeringen. For første gang på mange år har ikke en regjering maktet å legge frem en egen petroleumsmelding for Stortinget. Det er seks år siden sist. Nå er denne varslet i inneværende stortingsperiode – i Soria Moria II – og statsråden sa senest i spørretimen 18. november at den i beste fall kan forventes å foreligge om et år.

Jeg registrerer at oppstarten til høringsrunden med næringsaktører mv. til denne meldingen skjedde i Stavanger i går, og før jeg går videre, vil jeg understreke at det er positivt at arbeidet nå omsider er startet opp. Jeg velger å være optimist i forhold til å forvente at denne petroleumsmeldingen kommer til Stortinget i løpet av høsten 2010.

En petroleumsmelding gir både regjering og storting en anledning til å diskutere visjoner for denne viktige næringen. Hvilke mål skal vi strebe etter, hvilke strategier skal vi benytte, og hvilke tiltak skal iverksettes på kort og lang sikt for å komme dit vi ønsker? Disse store og viktige spørsmålene er det viktig å få diskutert i stor bredde i denne sal og blant de ulike aktørene.

Havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen regnes som de mest lovende uutnyttede områdene på norsk sokkel. Spørsmålet om åpning av disse områdene vil være av stor betydning for så vel oljeselskaper som leverandørindustri – ikke bare i Nord-Norge, men i hele landet. Jeg må innrømme at jeg er skuffet over at spørsmålet om åpning av disse områdene ble utsatt i forbindelse med forvaltningsplanen i 2006–2010. Nå er den utsatt igjen, i Soria Moria II til etter 2013.

Jeg har forståelse for de utfordringene som ligger i forhold til miljøaspektet, ikke minst knyttet til fiskerierinteresser, men likevel har vår viktigste næring krav på forutsigbare rammebetingelser og signaler på om denne virksomheten fortsatt er ønsket i Norge.

Landets største næring og økonomiske bidragsyter, den bransjen som samler det ypperste av kompetanse, trenger å få noen positive signaler fra dagens regjering. En petroleumsmelding som i beste fall ligger et år frem i tid, kommer sent. Hva tenker Regjeringen og statsråd Riis-Johansen kan gjøres i dag og på kort sikt?

Vi har nettopp hatt finansdebatt i Stortinget, og fokuset har vært på neste års budsjett. I forbindelse med finanskrisen har det vært nødvendig å sette inn tiltak over offentlige budsjetter for å møte denne offensivt. Dette har også medført at mye av handlingsrommet for bruk av oljepenger i mange år fremover på det nærmeste er brukt opp med tanke på handlingsregelen.

Skal vi se fremover, er det ingen tvil om at Regjeringen tar høyde for at landets inntekter fra petroleumssektoren skal fortsette å komme, både til årlige budsjetter og til en fortsatt oppbygging av Statens pensjonsfond – Utland. Dette er bl.a. inntekter fra olje- og gassfunn som ennå ikke er oppdaget. Samtidig vet vi at det gjøres mange funn, men at disse er små. Vår oljeproduksjon er sterkt fallende, og prognosene fra Oljedirektoratet viser en fortsatt nedgang i produksjonen, til ca. 1,6 millioner fat daglig i 2013. Produksjonen vil da være halvert fra toppåret 2001. Vi trenger mer olje. Hva vil statsråden gjøre med dette?

Norge er en stor energileverandør – ikke bare stor, minst like viktig er det at Norge er en stabil olje- og gassleverandør til Europa og til andre markeder.

IEA la nylig frem sin årsprognose over verdens energibehov frem mot 2030. Selv med en massiv satsing på ny fornybar energi, som er både riktig og nødvendig, sier IEA at verden må finne olje tilsvarende fire Saudi Arabiaer frem mot 2030 for å opprettholde leveransene på dagens nivå. Dette nivået vil være helt nødvendig for å tilfredsstille verdens energibehov frem mot 2030.

Vi opplever at mange prosjekter er satt på vent. Ved inngangen til dette året presenterte Oljedirektoratet elleve prosjekter som de forventet ville bli gjennomført i 2009. Dagens Næringsliv hadde den 7./8. november en oversikt over status for alle disse elleve prosjektene som viste hvordan de aller fleste var utsatt. Dette er en krevende situasjon for oljeleverandørindustrien.

Statoil er en dominerende aktør på norsk sokkel. Selskapet har rundt 80 pst. av feltene. Høyre er opptatt av at det skal være mangfold og konkurranse på sokkelen, og at dette er den beste garantisten for at vi får en god og dynamisk utvikling. Vi har derfor ved flere anledninger uttrykt vår bekymring. Ett av tiltakene vi mener vi kan se på i denne situasjonen, er å styrke Petoro's rolle. Petoro har som kjent ansvar for statens eierandeler på sokkelen, og selskapet skal ha en helhetlig tilnærming til forvaltningen av disse, dog med en lønnsomhet i bunnen. Høyre ønsker å styrke Petoro. Det gjør vi ved å foreslå en økning i ressursene til selskapet på rundt 20 pst. i årets budsjett. Olje- og energiministeren har ved flere anledninger påpekt den viktige rollen Petoro har, men i budsjettet for 2010 er tilleggene knapt egnet til å dekke prisstigningen. Hvilken kommentar har statsråden til dette?

Videre ønsker jeg å høre statsrådens synspunkter på om

det kan være aktuelt å se på tiltak som går på skatte- og avgiftsendringer som er mer tilpasset dagens utfordringer. Kan det være aktuelt å ha en enda mer fleksibel bruk av statens eierandeler på sokkelen? Kan det være aktuelt å fremskynde og dermed få en avklaring i forhold til åpning av områder utenfor Lofoten og Vesterålen?

Presidenten: Før statsråd Terje Riis-Johansen får ordet, vil jeg bare komme med en presisering. Det ble brukt begrepet «den forrige rød-grønne regjeringen». Det er slik at Stoltenberg II er den første rød-grønne regjeringen – og det er den regjeringen som har fortsatt, riktignok da etter et valg. Presidenten sier dette bare for ordens skyld, slik at Stortinget vet hvilken regjering vi forholder oss til.

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:19:29]: Det er mulig representanten oppfattet det slik at det var gjort så vesentlige endringer i Regjeringas sammensetning at det gav inntrykk av at det var en ny regjering. For øvrig er det jo interessant at vi i Norge nå har kommet dit hen at vi i etterkant får høre fra presidenten hvordan stemmegivninga har vært – vi som altså ikke var her i salen for noen dager siden. Men det er ikke det vi skal diskutere.

Jeg lyttet med interesse til innlegget fra representanten Meling. Jeg synes beskrivelsen som ble gitt av situasjonen innenfor olje- og gassvirksomheten, er god og relativt presis. Jeg tror den beskrivelsen som ble gitt av representanten her, er relativt lik den beskrivelsen jeg sjøl gav i Stavanger i går i forbindelse med innledninga til det arbeidet som jeg nå er oppe i knyttet til olje- og gassmeldinga. Jeg skal komme tilbake til det. Jeg lyttet derfor med interesse til konklusjonene på det mer operative rundt dette og noterte at spørsmålet som ble stilt, var om Regjeringa i det hele tatt forstod alvorret i situasjonen. Basert på den beskrivelsen som ble gitt av virkeligheten, synes jeg det til forveksling ligner på den beskrivelsen som Regjeringa sjøl gir av situasjonen. Spørsmålet om hvilke tiltak som har blitt satt inn i den siste tida, er et noe overraskende spørsmål. Når det gjelder spørsmålet om en petroleumsmelding, som har vært diskutert tidligere, håper jeg jo, når vi nå er i gang med det arbeidet, at det vil være et arbeid som vi alle engasjerer oss fullt og helt i, også for å få det langsiktige på plass.

Slik jeg ser dette, har vi nå i etterkant av finanskrisa en annerledes situasjon, en situasjon som for store og viktige deler av olje- og gassindustrien er alvorlig. Det er en situasjon som jeg har fulgt nøye, etter at vi på slutten av fjoråret så at dette ville inntreffe. Vi har hatt mange møter og fått mange innspill med vurderinger fra ulike aktører. Jeg må bare si at jeg er bekymret for det bildet som tegner seg for deler av industrien. Jeg tror vi i stor grad kan snakke om den mer tradisjonelle verftsindustrien, som for det meste har hatt oppdrag knyttet til større enkeltprosjekter, og som nå ser at det er få av disse prosjektene i ordrebøkene. Det er bekymringsfullt. Jeg deler fullt og helt representantens inngang til kompetanseutfordringa her. Etter mitt besøk på Rosenberg i Stavanger i går var nettopp det inntrykket jeg satt igjen med, at ledelsen for virksomheten var bekymret for om de klarte å beholde ingeniørene,

klarte å beholde kompetansen, hvis det nå ble en periode med redusert aktivitet. Så det er et bilde som vi deler, og en utfordring som vi har en felles bekymring for.

Så var det en del debatt i denne salen i forrige periode knyttet til kortsiktige og langsiktige tiltak. Jeg oppfattet da at opposisjonen – også det partiet representanten Meling er en del av – hadde hovedfokuset på det langsiktige, på arbeidet med en petroleumsmelding. Jeg sjøl mente da, og mener fortsatt, at det i fjor var viktig å få på plass også kortsiktige tiltak knyttet til oppdrag og arbeid. Derfor var jeg veldig glad da vi klarte å få Goliat-proposisjonen gjennom Stortinget i vår. Jeg er glad for at PUD-ene rundt Troll og Oselvar er effektuert. Jeg er glad for at vi fikk i gang den 20. konsesjonsrunden i fjor, og jeg er glad for at vi nå er i gang med den 21. Jeg er også glad for det som har skjedd rundt TFO, hvor vi har hatt prosesser det siste året. Når jeg sier det, er det ut fra min forståelse av dette som går på at det vi primært kan gjøre, er å sørge for at det er arbeid til industrien, at det er forutsigbarhet og langsiktighet, at vi vet at det både er oppdrag å legge inn anbud på på kort sikt, og at det etter den svingen en ser foran seg, er nye oppdrag på vent. Sånn sett mener jeg at det at vi nå har gått ut med den 21. runden, er viktig for at industrien skal vite at det kommer noe mer. Så når det gjelder industrien, var det arbeidet som ble gjort i vår og også i fjor høst, veldig viktig for å bidra til at det faktisk er arbeid.

Så har vi det mer langsiktige. Og der er det riktig som representanten sier, at vi nå er i gang med et arbeid med en petroleumsmelding. Jeg hadde sjøl oppstarten på det i Stavanger i går. Det var et veldig godt møte rundt utfordringene framover. Og budskapet er åpenbart differensiert. Den ene delen av budskapet er det som representanten viser til, og som også jeg nevner, at deler av industrien har betydelige utfordringer. Samtidig er det ikke tvil om at med et 2010 som i historisk sammenheng kommer til å ha et høyt investeringsnivå, er det heldigvis sånn at en veldig stor del av industrien også kommer til å ha mye arbeid i vente i 2010. Så vi har en differensiert situasjon. Vi har på en måte en krise som er selektiv, som slår knallhardt inn for deler av industrien, mens andre deler av industrien har en helt annen situasjon. Det er det som kommer til å prege arbeidet med meldinga – ut over det som ligger lenger fram.

Hvis jeg skulle si litt mer om tiltak som jeg mener har vært viktige for å møte krisen, som jeg oppfatter i utgangspunktet ligger til grunn for interpellasjonen, mener jeg at det som ble gjort for å stabilisere finansmarkedene, stabilisere bankvesenet og sørge for orden i økonomien for et snaut år siden, var ekstremt viktig også for denne industrien. Hadde vi ikke lyktes med det, hadde utfordringene nå åpenbart vært større. Det at vi har bidratt til å lette omstillinga i næringslivet gjennom endringer i permitteringsregelverk og gjennom å øke bevilgningene til kompetansetiltak, mener jeg også er konkrete tiltak som hjelper industrien – som også styrking av GIEKs rammer var – og at vi gir norsk industri trygghet til å satse ute ved at vi har rammeverket rundt kredittordningene på plass. GIEK nevnte jeg, Eksportfinans er en del av den samme pro-

blemstillinga. Det har vi styrket, sammen med at vi også har styrket Innovasjon Norges rammer. Summen av dette mener jeg er at vi har ønsket å møte krisa, vi har ønsket å gjøre noe med det, og vi har lagt til rette både gjennom arbeid til industrien og gjennom finansieringsordninger, og trygghet knyttet til det, i det året som ligger bak oss.

Så tar representanten i innlegget sitt opp noen konkrete spørsmål. Først noterte jeg Statoil og behovet for mangfold på sokkelen opp mot at vi har en så stor aktør. Jeg er helt enig. Jeg mener at vi gjennom de tildelingene som er gjort, har vist vilje til også å gi nye, mindre selskaper oppgaver på sokkelen. På det møtet jeg hadde i Stavanger i går, var ett av de konkrete temaene jeg hadde satt opp på lista, de små og mellomstore selskapenes rolle i utviklinga av sokkelen videre framover. Jeg syns sjøl en del av det som ble sagt i Stavanger i går knyttet til erfaringene ellers i verden når det gjelder hvordan vi kan klare å øke utvinningsgraden, øke tilstedeværelsen på eksisterende felt ved å gi tilgang for de mindre selskapene når de store selskapene syns at dette kanskje er litt for små prosjekter i forhold til deres interesser, kan bli veldig viktig nettopp for å klare å øke utvinningsgraden og klare å benytte oss av de reservene vi har i Norge framover. Så svaret på spørsmålet er ja: Jeg ønsker å legge til rette for mangfoldet, ønsker å legge til rette for småselskapene, og gjennom de endringene som også er gjort i skattesystemet knyttet til refusjon når det gjelder letekostnader bl.a., har vi nå et regime som gjør det lettere for små selskaper med mindre muskler å være på sokkelen enn det ellers ville ha vært.

Så tar interpellanten opp spørsmålet om Petoro. Svaret mitt der er at Petoro er en hjørnestein, en nøkkelaktør, når det gjelder utviklinga av norsk sokkel. Hvis ikke Petoro er dyktige nok, operative nok, i forhold til lisensene, i forhold til å være aktive deltakere der hvor de er inne, vil det være svært negativt for forvaltninga av petroleumreservene våre. Jeg oppfatter at Petoro gjør en svært god jobb, og jeg oppfatter at de har konkrete forslag til forbedringer i mange lisenser. De har oppfatninger om investeringsrekkefølge, og de har oppfatninger om miljøspørsmål. Så for meg er Petoro en god og viktig aktør når det gjelder totaliteten på sokkelen.

Siri A. Meling (H) [10:29:54]: Jeg takker statsråden for hans innlegg.

Det jeg tror er viktig i den situasjonen vi er i, er å kunne gi noen positive signaler til næringen – til den enkelte bedriftseier og aktør som sitter og teller på knappene om man skal gå til permitteringer eller oppsigelser, eller tørre å beholde kompetanse fordi det er et lys i tunnelen lenger frem.

Det å vise at vi har en aktiv regjering, at vi har en statsråd som vil noe – ønsker noe på vegne av denne viktige næringen – tror jeg er svært viktig.

Nå fikk ikke statsråden anledning til å kommentere så mye dette med nye leteområder. Men jeg har en utfordring som går tilbake til finansdebatten og den krangelen som har vært om biodieselavgift. I den debatten har Sosialistisk Venstrepartis finanspolitiske talskvinne, Inga Marte Thorkildsen, vært ute i media – bl.a. i VG-nett – og sagt

at de for så vidt kunne akseptere denne avgiften fordi det økte sjansen for at det ikke ble noen konsekvensutredning i områdene utenfor Lofoten og Vesterålen i neste omgang – i 2010. Da er mitt spørsmål – og noe som jeg håper statsråden kan avkrefte – om det ligger noen binding eller underliggende avtale der om at en ikke skal åpne for konsekvensutredning i nordområdene i bytte mot at det blir innført avgift på biodiesel.

Det er klart at det å gi tilgang til nye, lovende arealer er svært viktig for at vi skal gjøre nye, store funn slik at industrien vår skal få noe å bryne seg på i forhold til store utbyggingsoppdrag. Det er klart at situasjonen innen oljeleverandørindustrien er noe som rammer hele landet, fordi denne bransjen har ansatte som er bosatt i nærmest alle landets kommuner. Det å skape trygghet for at denne industrien skal ha en fremtid, må være en viktig oppgave for statsråd Riis-Johansen.

Så tror jeg ikke statsråden skal være så overrasket over at det stilles spørsmål ved om Regjeringen og statsråden har forstått omfanget og betydningen av denne næringen. Det er klart at når vi i forrige stortingsperiode opplevde å ha flere forskjellige statsråder i dette departementet, og når vi har opplevd at det har gått seks år siden Regjeringen har sagt hvilke visjoner, mål og strategier vi ønsker for denne næringen, må det være lov til å stille spørsmål ved om Regjeringen har tatt inn over seg alvorlig i de utfordringene som næringen står overfor – som kompetansen står overfor, som jobbskapingen står overfor, og som skal sikre landet inntekter fremover for å videreutvikle vår velferdsstat.

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:33:03]: For å ta det siste først: Hvis det skulle være sånn at det ikke å legge fram en petroleumsmelding i forrige periode skulle tyde på et manglende engasjement innenfor dette området, håper jeg i så fall at representanten ser på mitt arbeid med en petroleumsmelding nå som et engasjement når det gjelder å diskutere nettopp olje- og gasspolitiske spørsmål. I løpet av månedene utover vinteren kommer denne saken til å være en hovedsak for min del – jeg kommer til å jobbe mye med olje- og gassspørsmål.

Jeg skal reise rundt og besøke mange viktige steder med olje- og gassvirksomhet langs kysten, og der kommer jeg til å si at jeg er en statsråd som er stolt av det vi har oppnådd innenfor olje- og gassvirksomheten – som er stolt av at vi har en næring som til de grader skaper ringvirkninger langs hele kysten, og som mer enn noen annen næring bidrar til å finansiere fellesskapet, bidrar til å finansiere velferden i Norge. Jeg er en statsråd som er stolt av det vi har fått til innenfor olje- og gassvirksomheten, og jeg ønsker å bidra til utviklingen framover.

Så betyr ikke det at alt skal gjøres på den måten som det har blitt gjort på fram til nå. Det kommer til å være nye utfordringer – ikke minst i forhold til klimaspørsmål – men jeg er overbevist om at myndigheter og næring sammen skal finne gode løsninger også på det.

Det er riktig, som representanten sa, at jeg ikke rakk å kommentere forholdet til Lofoten og Vesterålen, nye leteområder og det som ble tatt opp av interpellanten om

det. Til det er det å si at prosessen når det gjelder Lofoten og Vesterålen, er lagt. Så er det opp til Stortinget å diskutere det en ønsker å diskutere. Men at prosessen fram mot 2010 er en reell prosess som gjør at jeg ikke kommer til å forskuttere den, regner jeg med at det er forståelse for.

Så kan jeg bare bekrefte det som representanten tar opp, at når det gjelder prosessen – vurderingen i forhold til hvilke områder det er aktuelt å lete i, ha aktivitet i framover – er det en diskusjon og en konklusjon som kommer til å bli tatt ut fra realitetene, ut fra fakta, i den konkrete saken.

Eirin Kristin Sund (A) [10:35:55]: Titusenvis av arbeidsplasser landet rundt er knyttet til leverandørindustrien. Arbeid til alle er vår viktigste og fremste oppgave.

Alle har rett til arbeid, og alle har rett til en lønn å leve av. Det er det som er den grunnleggende retten som både Arbeiderpartiet og den rød-grønne regjeringen vil kjempe for. Derfor kan jeg berolige representanten Meling med at både statsråden og Regjeringen forstår. Vi har ikke bare forstått – vi gjør noe med det. Utfordringene i leverandørindustrien er store, og de er bekymringsfulle. Vi følger dem nøye, i tett dialog med næringen selv, og jeg kan minne representanten Meling om at i vår også lever «i livet» og kommer fra en plass og vet hvordan det føles der ute. Nettopp derfor tar vi dette på alvor.

Høyre forsøker å framstille det som om utfordringen skyldes den rød-grønne regjeringens politikk. Det er ikke riktig. Når representanten Meling sier at den rød-grønne regjeringen har vært passiv og ikke har gjort noe, synes jeg det er på sin plass å minne om at vi har lagt på plass ikke bare én forvaltningsplan, men to, nemlig forvaltningsplanen for Norskehavet og forvaltningsplanen for havområdene i nord. Konesjonsrundene går som planlagt, og petroleumsmeldingen vil komme i løpet av perioden, og dette arbeidet startes opp nå før jul.

Utfordringene i leverandørindustrien kommer som en følge av den internasjonale og globale finanskrisen, og vår regjering står ikke bak finanskrisen, sånn som en kan få inntrykk av at enkelte borgerlige politikere later til å tro. Vi har derimot håndtert krisen på en sånn måte at arbeidsledigheten i Norge er den laveste i hele Europa. Retten til arbeid er vår politikk. Derfor har vi handlet som vi har gjort under denne krisen.

Flere av de tiltak Regjeringen har iverksatt i forbindelse med finanskrisen, gjorde vi nettopp for å sikre arbeidsplassene ikke bare i denne næringen, men i alle berørte næringer. Ja, vi har brukt penger, veldig mye penger, nettopp for å gi industrien trygghet – og det var rett bruk av penger.

Først og fremst vil jeg peke på at Regjeringen allerede har satt i gang viktige tiltak for å begrense nedbemanning og tap av kompetanse i utsatte virksomheter de nærmeste årene.

For å dempe virkningene av den internasjonale finansuroen i norsk økonomi satte Regjeringen tidlig i gang omfattende tiltak for å bedre situasjonen i finansmarkedene. Betydelige midler ble tilført bankene for å bedre likvidi-

tet og utlånsmuligheter, noe som har vært viktig for den næringen vi diskuterer i dag.

Vi har lagt fram en rekke tiltak for å lette omstillingen i næringslivet, slik som endret permitteringsregelverk og økt bevilgning til ulike kompetansetiltak.

Finansieringen av norsk eksport er betydelig styrket. I januar ble GIEKs rammer nesten doblet, mens Eksportfinans fikk betydelige økninger i sine lån fra staten. Dette har vært et veldig viktig virkemiddel for offshore leverandørindustrien, da en stor del av industriens omsetning er i internasjonale markeder.

Jeg vil ellers trekke fram Innovasjon Norge, som disponerer en rekke virkemidler som kommer utsatte bedrifter, herunder offshore leverandørindustrien, til gode. I Regjeringens tiltakspakker og i revidert budsjett for 2009 fikk Innovasjon Norge betydelig økte rammer. For 2010 foreslår Regjeringen en ytterligere økning i bevilgningene. Disse midlene skal bidra til å dempe virkningene av finansuroen på kort sikt, til å bevare og videreutvikle kompetanse og til å styrke innovasjon og omstilling på lengre sikt – akkurat de tingene som representanten Meling spør om.

Men det er også slik at sokkelen krever omstilling i leverandørindustrien. Aktivitetsnivået på norsk sokkel har økt kraftig de siste årene, og investeringsnivået er rekordhøyt. Prognosene viser høye investeringer også de kommende årene. Men nye prosjekter er i stor grad havbunnsløsninger. Dette stiller også krav til omstilling i leverandørindustrien.

Jeg hører representanten Meling her på talerstolen si, og jeg leser i avisene, at politikere fra borgerlig side gang på gang kommer opp med Lofoten og Vesterålen som et område hvor regjeringen har sviktet, og hvor den ikke har levert. Da må jeg minne representanten Meling om at uavhengig av hva som står i Soria Moria-erklæringen, og uavhengig av hvordan flertallet hadde vært i denne sal, er det ingen som kunne ha åpnet Lofoten eller Vesterålen i denne perioden. Jeg regner ikke med at Høyre hopper bukk over alle de lover, regler og retningslinjer som de selv har vært med og laget, med tanke på hvordan en gjør et slikt arbeid. Det å fortelle både oljeindustrien og vanlige folk der ute at hadde bare dette vært på plass, hadde alt gått så det suser, er å føre folk bak lyset.

Så til slutt: Vi i Arbeiderpartiet og denne regjeringen kommer til å følge situasjonen i leverandørindustrien svært nøye i tiden som kommer. Mange arbeidsplasser, mange lokalsamfunn, ikke minst det som både representanten Meling og jeg kommer fra, er avhengig av at storsamfunnet kan stille opp med sine potensielle virkemidler, hvis det skulle vise seg å være nødvendig.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:41:05]: Jeg skal ikke gjenta hvor viktig denne næringen er med tanke på sysselsetting, verdiskaping og drivkraft for andre. Der tror jeg alle her er enige.

Vi skal heller ikke drøye for mye i forhold til å diskutere behovet for olje og gass, for dette spørsmålet handler jo også om energi, ikke bare om sysselsetting og verdiskaping. For alle som var til stede på EIAs framleggelse

av World Energy Outlook 2009, er det åpenbart at verden vil trenge mer energi. Verden vil selv i et klimaperspektiv trenge mer olje og gass. EU vil ha behov for å importere mer gass. Altså: Alle forutsetninger er til stede for at Norge i et klimaperspektiv og i et energiperspektiv bør øke sin produksjon av olje og gass de neste ti årene, samtidig som en parallelt kjører et løp for å komme over i et mer fornybart samfunn.

Det som er det viktige her, er at i et slikt langsiktig løp trenger også olje- og gassnæringen en langsiktig strategi. De må få noen rammebetingelser. Er dette noe en ønsker, eller er det noe en ikke ønsker? En må ha trygghet og tillit på plass, slik at en ikke behøver å frykte at politikerne plutselig hopper av et investeringsløp som bransjen har lagt opp til. For det er et problem når en bransje sitter klar med kompetanse og kapitalinvesteringer på et titalls-hundretalls milliarder kroner, mens en møter politikere som har et halvt års perspektiv om gangen, og knapt nok det.

Ja, det er hyggelig at vi får en petroleumsmelding – all ros for det. Men det tok 50 måneder å komme i gang med arbeidet. Hva i alle dager har Regjeringen drevet på med i 50 måneder? Jeg kjøper ikke argumentet om at jo, men det var viktig å behandle sakene. For det første ligger det i det en kraftig kritikk mot statsrådens egen partileder, som da angivelig bare har sittet og ruget på de sakene. Jeg tror ikke den statsråden vil vedkjenne seg det, heller, men den krangelen får en ta internt. Det som er viktig, er at det går an både å drive med administrasjon – sånn som det å få igjennom konsesjonsrunder, Goliat, Gjøl – og å legge de langsiktige strategiene. Samtlige regjeringer siden 1970-tallet har klart det fram til i dag. Jeg forstår ikke hvorfor det skulle være et problem for dagens regjering, med tidenes største byråkrati, tidenes største politiske ledelse, i bakkant.

Så er jeg glad for at Regjeringen nå gir uttrykk for et engasjement. Vi som har vært i komiteen i fire år, har sett det samme engasjementet hos tidligere statsråder også. Problemet er ikke mangel på engasjement; problemet er å komme med løsninger etter det engasjementet. Og der er problemet større. Vi som har vært med i en del energidebatter de siste månedene, ser at hver gang SV er med i debatten, er det et ensidig kjøp på hva vi vet, for olje- og gassbransjen. Derfor er det sannsynligvis et større problem at engasjementet ikke klarer å fange inn SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet til å føre en helhetlig politikk. For det er det vi mangler, ikke ros om hvor viktig olje- og gassnæringen har vært for Norge, men faktisk det å kunne legge retningslinjene framover. For det vi i dag nyter godt av, er tidligere års politiske vedtak. Det som vi nå skal snakke om, er om hvilke vedtak vi skal gjøre nå for å sørge for at dette eventyret kan fortsette lengst mulig og på en best mulig bærekraftig måte, både miljømessig og energimessig.

Så sier statsråden at det er viktig å skape en felles virkelighetsforståelse. Ja du, å du, jeg er så enig. Men det er jo ikke et problem i forhold til de fleste politikerne her inne, for jeg tror faktisk, ærlig talt, at Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet har den felles virkelighetsforståelsen

på plass allerede. Problemet er at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet ikke har den virkelighetsforståelsen.

Vi kan se igjen på de debattene vi har vært i. Enkelte i Regjeringen skal styre ungdom vekk fra petroleumsrelatert utdanning. Fra SVs side blir TFO-rundene kalt udemokratiske. Det er blitt kuttet i petroleumsrelatert forskning. Og forvaltningsplanen, som Eirin Sund tok opp her, hva omtalte ansvarlig statsråd den som? Jo, som verneplan. Forvaltningsplanen for Norskehavet er altså en verneplan. Det var ikke en forvaltningsplan. Da er det ikke nok å si at det var godt å få Goliat-saken gjennom i Stortinget, for det er ikke Goliat som trenerte den saken. Problemet lå i Regjeringen.

Det jeg håper vi kan få fra petroleumsmeldingen nå, og også gjerne fra denne debatten, er noen viktige signal. Det er at en samlet regjering ikke bare skriver i merknader i budsjettinnstillinger at vi skal satse på olje, og så går SV ut og tar avstand fra det i første debatt, men at en samlet regjering sier at norsk olje- og gassnæring vil være en viktig del av norsk energipolitikk de neste 20–30 årene. Det står vi samlet om. Det er ikke snakk om å prøve å hoppe av det toget. Ja, vi skal satse på fornybar energi, men olje og gass er en viktig del, og vi skal faktisk øke produksjonen i den grad ressursene tillater det.

Så må vi forstå hva det betyr når vi snakker om attraktive leder og areal. Det betyr ikke at vi skal resirkulere de samme områdene i ytterligere år når vi har gjort det i 15 år allerede. Det betyr at vi skal ha forutsigbarhet rundt rundene. Ja, vi har hatt 20. runde, men den var et år forsinket. TFO 2008 var tre måneder forsinket, uten noen forklaring fra Regjeringen. Det er slike ting vi må få klarhet i. Det må være en klarhet i at dette kommer annethvert år til ca. fastsatt tid. En kan ikke bare utsette det et år og si at det har jo skjedd, så det er ikke noe problem. Dette må vi få gjort noe med.

Bjørn Lødemel (H) [10:46:57]: Det er ein viktig debatt representanten Meling tek opp. Noreg sin velstand er bygd på dei enorme inntektene frå oljeindustrien. Vi kan takke den industrien svært mykje for at vi har det så godt i Noreg, og for at vi er i fremste rekkje i verda når det gjeld velferd og utvikling. Vi er også eit av dei fremste landa i verda når det gjeld teknologiutvikling. Oljeindustrien har vore ei drivkraft for å få fram ny teknologi som også kan brukast på mange andre område.

Noreg er også eit av dei fremste landa når det gjeld å ta vare på miljøet. Den oljeindustrien som vi har i Noreg, har også vore i fremste rekkje i verda når det gjeld å ta vare på natur- og miljøområda, både på eigen sokkel og for å få fram teknologi som fører til miljøvennleg utvinning også andre stader. Dette er det svært viktig å ta vare på. Det er viktig for oss at vi er ei drivkraft i å utvikle teknologi og også gje moglegheiter for norsk industri til å vere med og peike ut ei retning for den teknologien.

Det vil ta lang tid før oljeutvinning i nord blir starta opp. Norsk industri er fullt ut i stand til å ta hand om dei utfordringane som kjem viss dei får ein klar startordre om at vi ønskjer ei utvikling, vi ønskjer å kome oss vidare.

Norsk oljeindustri treng klare meldingar. Eg registrerer

at ministeren reagerer på at det blir sett spørsmålsteikn ved at det tek seks år å få fram ei ny energimelding. Oljeindustrien, på lik linje med annan industri, treng styringssignal, han treng klare signal om kva retning han skal gå i. I denne salen treng vi også ein debatt om kva retning landet skal gå i. Vi treng rett og slett å gje eit klart styringssignal.

I debatten som vi hadde her i salen i førre veke om biodiesel, blei det klart at SV – sjølv om det var Kristin Halvorsen som kom med ideen om ei biodieselavgift – tapte mykje av den debatten. Eg er svært uroleg for den debatten som vi vil få om Lofoten og Vesterålen, om det også skal bli ein debatt der arbeidsplassar og framtidig utvikling vil tape, på same måten som framtidig utvikling når det gjeld grøne arbeidsplassar, tapte i den debatten vi hadde i salen tidlegare.

Eg ser fram til å få ein god debatt om oljeutvikling, og eg er også svært glad for at Høgre tek initiativ til å kome med si eiga oljemelding knytt til det som representanten Meling har teke opp.

Det er eit utruleg viktig tema for landet. Det er eit utruleg viktig tema for næringslivet og eit utruleg viktig tema for miljøet.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:50.03]: Vi står foran en situasjon der industrien og fagbevegelsen er bekymret for lav ordreinngang og permitteringer, og vi deler den bekymringa. Nettopp slike nedgangstider maner til nytenkning og planlegging av norsk industri som gjør oss rustet til å takle også framtidige kriser og kanskje enda verre kriser.

Derfor er det viktig å huske at det ikke er et enkelt tiltak som kan bedre situasjonen umiddelbart – en «quick fix». Tvert imot trengs nettopp den gjennomgangen av hele virkemiddelapparatet som er varslet i Soria Moria II, der alle sider ved virkemiddelapparatet inn mot norsk næringsliv skal belyses for å legge til rette for framtidsrettede og miljøvennlige arbeidsplasser og produksjon.

Den tid er over der en ser løsning på klimakrisa og løsning på økonomiske kriser som motsetninger. Det tror jeg det bare er Fremskrittspartiet som gjør i denne salen. SV er positiv til en økt utvinningsgrad av allerede etablerte felt av ressurs hensyn, og det stimulerer også til nye investeringer på modne felt. I lys av dette er det viktig med en ansvarlig forvaltning av TFO-ordninga. Representanten Solvik-Olsen vet jo egentlig at det er SVs standpunkt.

Det er offshoreindustrien som sitter på grunnlaget for det vi ofte omtaler som en framtidig satsing på offshore vindkraft. Jeg mener at tiden er inne for å starte planlegginga av våre framtidige offshorebaserte arbeidsplasser allerede nå. Det er slik, som statsråden allerede har påpekt, at en næring som preges av langsiktige kontrakter, også bør omfattes av langsiktige virkemidler. Verdens oljeutslipp må ned i løpet av få år om vi skal kunne nå 2-gradersmålet. Vi kan ikke møte et slikt scenario med en vente og se-holdning, der vi først klemmer oljeressursene til siste dråpe, og så overlater de tusenvis av arbeidere som lever av denne industrien, til seg selv, slik det høres ut som Fremskrittspartiet ønsker: å forholde seg til en begrenset ressurs som om den var evigvarende. Tvert imot

er Norges framtidige industri og energiforsyning avhengig av den kompetansen Norge har utviklet offshore.

Forrige uke var Høyre, som forrige taler også illustrerer, svært ivrig på å profilere seg som klimaets bestes venner. Det rimer dårlig med Høyres tilnærning til oljepolitikk: så mye som mulig, så raskt som mulig og uten konsekvensutredning.

Høyre og Fremskrittspartiet får dette til å henge sammen ved å bygge et rasjonale der mildest talt søkte tolkninger av IEAs rapporter spiller en sentral rolle, kombinert med framstillinga av og forestillinga om norsk olje som betydelig renere og grønnere enn annen olje. Det er en ureddelig framstilling både overfor befolkningen og overfor dem som jobber i næringa. På sikt må produksjonen av olje og gass ned. Begge deler må ned i Europa i løpet av få år – noe representanten Solvik-Olsen ofte hopper over når han refererer til World Energy Outlook – uansett hvor behagelig det måtte være å late som det motsatte. Spørsmålet er hvordan og når denne overgangen skal finne sted. Da blir det spekulativt å framstille oljeboring i Lofoten og Vesterålen som en løsnings på de umiddelbare problemene i bransjen, både fordi premisset er galt, en slik eventuell utvinning vil ligge mange år fram i tid, og fordi en stadig økning av aktivitet er uførelig både med klimakrisa og vår sysselsetting i industrien på lengre sikt. Å vifte Lofoten foran arbeidere som frykter for jobbene sine, bør Høyre holde seg for god for.

Til slutt vil jeg si at jeg gleder meg over den ideologiske glideflukten som Høyre har stått for i ly av finanskrisa. Den er faktisk gledelig. Fra å være et parti som snakker om mer igjen for pengene og som hadde en revitalisert, ung, ideologisk fløy med et laissez faire-forhold til markedet og kapitalismen, har partiet snudd 180 grader, og bruker nå det meste av sin opposisjonstilværelse på å etterlyse mer rød-grønn politikk, mer fleksibel bruk av eiermakt og mer offentlig styrt næringspolitikk. I møte med de utfordringene som arbeiderne står overfor i representanten Melings hjemfylke, er plutselig ikke blåfargen så gjenkjennelig lenger. Det er både forståelig og gledelig.

Helt til slutt vil jeg bare nevne at antydningen om at det skal finnes en hemmelig avtale knyttet til biodiesel og Lofoten og Vesterålen er såpass absurd at det ikke fortjener vidare kommentar, annet enn at jeg vil oppfordre representanten Meling til å være etterrettelig i hvordan en siterer andre partiers finanspolitiske talspersoner.

Erling Sande (Sp) [10:54:43]: Petroleumsnæringa er ei stor og viktig næring for landet, som fleire har vore inne på. Ikkje berre bidreg aktiviteten til fellesskapet med store midlar gjennom skatt, avgift og direkte eigarskap, men han skaper tusenvis av arbeidsplassar rundt om i landet vårt. Derfor er tema for debatten viktig.

Regjeringa har, som statsråden har vore inne på, sett i verk ei rekkje tiltak for å sikre næringa mot negative verkningar av finanskrisa – det vere seg styrking av Eksportfinans og GIEK for å sikre dei gode garantiordningane som sikrar ei næring som i høgste grad er eksportretta, det vere seg permisjonsordningar, som sikrar moglegheita for å halde på kompetanse, eller det vere seg ordningane

gjennom Innovasjon Norge og viktig FoU-aktivitet, som òg er med på å gjere næringa meir robust. Dette har statsråden vore inne på, og også representanten Eirin Kristin Sund belyste dette på ein god måte, så eg skal nytte høvet til å bruke litt tid på eit nært tema.

Det er rett at det er viktig at vi som styresmakter er observante på den viktige rolla næringa har for å skape aktivitet og ringverknader lokalt, men det er òg særskilt viktig at næringa er seg sitt ansvar bevisst i høve til at denne type aktivitet, altså utvinning av naturressursar, skal føre til aktivitet og ringverknader lokalt. Det er på denne bakgrunnen at Regjeringa i den nye regjeringserklæringa understrekar – og ikkje berre understrekar, men styrkjer – formuleringane om at næringa aktivt skal nytte basestrukturen langsmed kysten ved utvinning av olje og gass.

Grunnen til at eg tek opp dette er at det tidvis synest å eksistere ei innstilling hjå enkelte aktørar i næringa som går ut på at det er vanskeleg – ja, nærast umogleg – å byggje kompetansmiljø og driftsorganisasjonar utanfor dei store byane. Det stemmer ikkje. Tvert om er det mogleg å byggje kompetansmiljø i basebyane langs heile kysten og å gjere det i langt større grad enn i dag. Eg håper det kan skje, ikkje berre fordi at den raud-grøne regjeringa stiller krav om det, men at selskapa ser verdien av å byggje viktig kompetanse rundt om i heile landet. Ikkje minst er det viktig for legitimiteten til næringa, slik at det å skape arbeidsplassar rundt om i landet gir seg det utslaget at politikarar, kommunar, fylke og arbeidstakarar blir opptekne av den aktiviteten næringa står for, og på den måten kan få nødvendig merksemd kring næringa både i gode og i litt meir vanskelege tider.

Så er det slik at interpellanten sitt parti brukte si makt i regjering til å svekkje desse vilkåra for å skape den kompetansen og arbeidsplassane rundt om i landet som ho i dag viser til, og det kunne vere artig å høyre om interpellanten står ved Høgre sitt syn om at ein skal svekkje desse krava, eller om ein er einig med den raud-grøne regjeringa i at desse krava er viktige å stille i høve til næringa.

Så sleppte interpellanten katta delvis ut av sekken i forhold til kva denne debatten handlar om, for det er altså ikkje ein debatt der interpellanten er usamd i dei tiltaka som Regjeringa har gjort for å møte finanskrisa. Ein er heller ikkje usamd i den framdrifta ein har i petroleumpolitikken gjennom ordinære konsesjonsrundar og TFO. Men dette handlar i stor grad om Lofoten og Vesterålen, som interpellanten òg tematiserte i sitt innlegg. I denne saka er Senterpartiet sitt standpunkt veldig klart. Vi meiner at det er feil å opne desse viktige og kanskje mest sårbare havområda, om ein ser på fiskeressursane, for petroleumsverksemd. Det er ikkje slik at vi kan rydde opp i en global finanskrisa ved å setje på spel viktige naturressursar. Derfor er vi kritiske til å opne desse områda. Om Høgre fekk gjennomslag for sitt syn om å opne desse områda for petroleumsverksemd, ville den aktiviteten som kom som følgje av det, likevel liggje langt fram i tid og ikkje på nokon måte vere ei løysing på dagens finanskrisa. Derfor må fokuset vere framover, ikkje berre korleis ein kan styrkje næringa no i ein kritisk fase, men òg å sjå på kva næringa kan utvikle seg til framover. Det er heilt klart at

den framtidige energipolitikken og potensialet i fornybar energi også vil vere viktig for denne næringa fordi denne næringa sit på ein svært viktig kompetanse, offshorekunnskap, som vil vere viktig når ein skal gå frå det fossile til det fornybare energisamfunnet, der energiproduksjonen til havs kjem til å vere ein viktig del av løysinga.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:59:56]: Det er en viktig debatt interpellanten trekker fram i dag. Oljeleverandørindustrien er en viktig næring for Norge – i dag, den var det i går og den vil være det for morgendagens samfunn. Det er viktig for denne næringen at den har stabile rammebetingelser. Men jeg tror at det som er like viktig for næringen, er at den har framtidsrettede rammebetingelser. Norge har gått fra å være en sjøfartsnasjon til nå å være en stor olje- og gassleverandør – og så skal vi bli en enda større fornybarnasjon enn det vi er pr. i dag. Derfor er det viktig at leverandørindustrien rundt omkring i hele landet, store og små bedrifter, får framtidsrettede rammebetingelser.

Klima er høyt på dagsordenen – her til lands kanskje på grunn av de vedtakene flertallet i denne sal fattet i biodrivstoffsaken i forrige uke. Klima er høyt på dagsordenen fordi vi begynner å nærme oss toppmøtet i København med raske steg. Klima er høyt på dagsordenen fordi vi hører et rop fra dem som allerede i dag merker klimændringene. Vi har et globalt ansvar for å føre en klima-, miljø- og næringspolitikk som går sammen, som ikke settes opp mot hverandre, men som forener. Det tror jeg det er viktig å legge seg på hjertet i en slik debatt.

IEA har gitt oss nye tall når det gjelder utvikling av vårt energisamfunn og vår energiverden. Jeg registrerer at interpellanten legger referansebanen til grunn for sitt hovedinnlegg der man refererer til Kuwait, og at man trenger en firedobling i forhold til det man har av ressurser. Men det er også viktig å merke seg at IEA har et klimascenario som legger til grunn 2-gradersmålet, som har vært norsk politikk med tanke på utviklingen. Vi har kanskje noe å lære av USA på dette området. I Kongressen har de siden 1981 vedtatt et moratorium mot oljeutvinning på amerikansk sokkel. Oljeutvinning tillates bare i Mexicogolfen og i deler av Alaska. Østlige deler av Mexicogolfen samt hele øst- og vestkysten er omfattet av dette moratoriet. Begrunnelsen for moratoriet er at det er en uakseptabel miljørisiko, samtidig som en eventuell ulykke vil utgjøre en trussel mot turistindustrien langs kysten. Det som er spennende, er at anslagene for oppdagede og uoppdagede petroleumsressurser på amerikansk sokkel er mer enn tre ganger så høye som anslagene for gjenværende petroleumsressurser på norsk sokkel. Allikevel har man fra 1981 fram til dags dato stått på dette moratoriet.

Interpellanten trekker fram at en tredjedel av inntektene til staten kommer fra olje- og gassindustrien. Det stemmer. Derfor må vi på sikt legge om økonomien vår i forhold til vår avhengighet av olje og gass. I et bærekraftig perspektiv er ikke dette forenlig med det framtidssamfunnet som vi må bygge. Dette vil ta tid, og det skal det. Men skal vi komme til lavenergisamfunnet, som er målet for klimakameratene, må vi på et eller annet tidspunkt be-

gynne med denne omleggingen. Oljeleverandørindustrien er viktig, og den vil være viktig, men vi vet også at denne industrien er god til å omstille seg. Bare leverandørindustrien får stabile, framtidsrettede rammebetingelser, er jeg sikker på at den vil være med på de dugnadene – om det er klimadugnad, industridugnad eller andre dugnader – som den trenger, altså hvis vi som politikere og regjering leverer framtidsrettede rammebetingelser.

Abid Q. Raja (V) [11:05:15]: Det er store muligheter for å videreutvikle kompetansen i leverandørindustrien. Aktivitet og tilgang til nye og mer utfordrende områder er naturligvis en drivkraft for kompetanseutvikling i hele petroleumssektoren. Venstre er positiv til en fortsatt utvikling av petroleumsressursene på sokkelen, også i nordområdene. For å klargjøre vår posisjon setter vi også et viktig skille. Fordi vi sier ja til aktivitet i noen områder, sier vi også nei til aktivitet i de mest sårbare og konfliktfylte områdene. Ett av disse områdene er utenfor Lofoten og Vesterålen. Alle de områdene hvor det er stor usikkerhet om hvorvidt aktivitet er forsvarlig, setter vi på vent.

Den rød-grønne regjeringen har delt ut et rekordhøyt antall letetillatelser for olje og gass på sokkelen. Når vi får meldinger om at leverandørindustrien er i vanskeligheter, må det ses i lys av internasjonale konjunkturer og effekten av finanskrisen. Det er også en kraftig ubalanse i Regjeringens energipolitikk. Det er fullt trykk på leting etter olje og gass også i sårbare områder, mens satsingen på fornybar energiproduksjon har vært altfor svak. Verkstedsbedrifter og verftsindustrien kunne hatt flere bein å stå på og utviklet seg innenfor fornybar energi, hvis Regjeringen hadde satset tungt nok.

Bondevik II-regjeringen la opp til å innføre et opplegg med grønne sertifikater for å få fart på fornybarsatsingen. Dette ble imidlertid torpedert av den rød-grønne regjeringen, med den konsekvens at om lag ni av ti vindkraftprosjekter ble lagt på is. Nå har imidlertid Regjeringen og regjeringspartiene gått med på at arbeidet med grønne sertifikater skal gjenopptas, og man har også kommet viktige skritt på veien i retning av dette. Dette er positivt. Men under den rød-grønne regjeringen har vi altså mistet mye viktig tid i arbeidet med fornybar energiproduksjon, og leverandørindustrien har mistet en viktig anledning til å utvikle sin kompetanse på fornybarområdet.

Veien fram til et mer lønnsomt næringsliv handler også om mer kunnskap og mer forskning. Da må det offentlige legge til rette for at næringslivet kan utvikle seg i en slik retning. Det handler bl.a. om gode rammevilkår, om skatteincentiver og om effektive løsninger. En satsing på forskning, utvikling og innovasjon i næringslivet er det beste vi kan gjøre for å sikre kompetanseutvikling, altså grunnlaget for fremtidige inntekter for å finansiere velferden vår.

Venstre er svært bekymret for hvilke offentlige utgifter det skal strammes inn på i trange tider. Grunnen til det er enkel: Til tross for rekordvekst i offentlige budsjetter i forrige periode, har forskning, innovasjon og høyere utdanning vært taperen i nesten hvert eneste budsjett, og hvileeskjæret på dette feltet ser ut som om det for alltid vil prege ettermålet til den rød-grønne regjeringen. Nå ser

vi også at industrien er kritisk til at flere av krisepakkene ikke videreføres i statsbudsjettet for kommende år.

Det er åpenbart at dette i sum ikke er en strategi som løser utfordringene våre.

Terje Aasland (A) [11:08:44]: Høy sysselsetting, lav ledighet og god verdiskaping er grunnleggende viktig for det norske velferdssamfunnet. Når fremtiden viser lavkonjunktur i en viktig næringskjede, og lavkonjunkturen kanskje først og fremst inntreffer fra annet halvår 2010/2011, er det klart at dette tas med det største alvor fra Regjeringen og regjeringspartiene. Skruv vi klokken ett år tilbake, iverksatte Regjeringen og dette stortinget de historisk sett kanskje største tiltakspakkene for å avdempe lavkonjunkturen vi så foran oss, og mulighetene for lavere sysselsetting og høy ledighet.

Tiltakene har virket – de er der ennå, de er ikke borte. Både Innovasjon Norges rammer, GIEKs og Eksportfinans' rammer, ordninger knyttet til mer fleksible permitteringsregler, utvidede ordninger knyttet til bedriftsintern opplæring o.l., er alle ordninger som fremdeles er gjeldende, og som fremdeles kan brukes og fremdeles vil virke.

Når interpellanten sier at hun stiller seg tvilende til om Regjeringen faktisk forstår situasjonen, synes jeg det er en søkt inngang til problemstillingen som er alvorlig. Hun nevner petroleumsmeldingen som nøkkelen for at en ikke skulle ta situasjonen alvorlig. Det synes jeg er noe søkt. Vi har nå et år, 2009, hvor det er rekordhøye investeringer, det er «all time high» både når det gjelder aktivitet, og når det gjelder pris. At situasjonen i forbindelse med finanskrisen nå trengs å stabiliseres og normaliseres, tror jeg er helt naturlig. Det er en konsekvens av den tiden vi faktisk er i. Det samme gjelder situasjonen knyttet til fallende oljepris, som helt sikkert har hatt innvirkning på det som nå foreligger. Det er ingen tvil om at jevn og høy aktivitet har vært det som har kjennetegnet den rød-grønne regjeringen gjennom de siste fire årene. Dette kjennetegnet kommer fremdeles til å ligge fast, det videreføres.

Så kommer vi til det som er undertonen i interpellantens mål, det er nettopp forholdet knyttet til Lofoten og Vesterålen. Det er det som er hovedanliggendet i interpellasjonen. Jeg er enig, Lofoten og Vesterålen er viktig – det er så viktig at denne regjeringen nå har brukt mange hundre millioner kroner på å hente inn kunnskap for å fatte en kunnskapsbasert løsning og et svar i 2010. Det er ingen endringer på det. Om den avgjørelsen tas nå, eller om den tas i løpet av neste år, spiller i praksis ingen rolle for den situasjonen som interpellanten viser til. Det viktige er at en faktisk baserer et slikt vedtak på kunnskap, nettopp fordi det er ganske mange interesser som skal balanseres ut, og det er mange hensyn en skal ivareta.

Jeg kan også understreke for representanten Meling, som var skuffet i 2006, at ja, hun hadde vært mer skuffet om det hadde vært det høyreregjeringsalternativet som de gikk til valg på i 2005, som hadde lagt fram forvaltningsplanen, for da hadde jo etter all sannsynlighet Lofoten og Vesterålen vært vernet. For Høyre var jo alene i den Regjeringen om å mene at en skulle åpne Lofoten og Vester-

ålen. Så jeg er veldig glad for det Regjeringen har gjort knyttet til forvaltningsplanen for nordområdene; for at en skal ha en kunnskapsbasert tilnærming til det som er det mest sårbare.

Norsk olje og gass og energipolitikk er viktig, det er avgjørende viktig. Men jeg vil si til dem som i denne debatten forsøker å bringe situasjonen og konklusjonene dit hen at det er enkeltrepresentanters utspill i media som er førende, at det er direkte feil. Det er ikke slik at det er enkeltrepresentantenes utspill i media som danner grunnlaget for de beslutningene Regjeringen tar, det har de fire foregående årene vist, og det vil de fire kommende årene vise. Jeg synes det er godt med en debatt, i motsetning kanskje til Høyre og Fremskrittspartiet som, uten tvil, er helt tydelige på at de har konkludert om Lofoten og Vesterålen – uten noen form for debatt, uten å bruke den kunnskapen som hentes inn. Det synes jeg er betenkelig.

Aktiviteten på norsk sokkel er viktig, og den er i mange tilfeller helt avgjørende i mange år framover for velferden og sysselsettingen i Norge. Det er så viktig at vi kommer til å bruke den kunnskapen vi nå henter inn, til å styre utviklingen videre. Og vi kommer selvfølgelig til å vurdere enkelttiltak i forhold til den spesielle situasjonen som offshoreleverandørindustrien befinner seg i.

Henning Skumsvoll (FrP) [11:14:06]: At SV mener at olje og gass snarlig må fases ut, er en kjensgjerning. Det har vi hørt lenge. Representanten fra SV gjør det også klart at man ikke lar seg forvirre over fakta, man bruker ikke fakta som kommer fram. SVs representant kritiserer Fremskrittspartiet fordi vi bruker IEAs World Energy Outlook 2009. Han mener helt klart at Fremskrittspartiet tolker den feil – men da har han misforstått, Fremskrittspartiet refererer bare til rapporten. Representanter fra Fremskrittspartiet var til stede på møtet med IEAs sjefsøkonom, Fatih Birol. SV var ikke til stede; de glimret med sitt fravær. IEA sier tydelig at verdens energibehov vil øke i fremtiden, og de legger fram to scenarioer, et referansescenario – «Business as usual», fortsett som i dag – og et klimascenario.

La meg referere til klimascenarioet. CO₂-utslipp skal begrenses til maksimum 450 ppm, men det forutsetter en storstilt satsing på energisparing, fornybar energi, kjernekraft og CO₂-lagring. I tall betyr det at i 2030 vil energisituasjonen være slik: Kjernekraftproduksjonen vil øke med ca. 110 pst. i forhold til i dag. Fornybar energi vil øke med ca. 105 pst., gass med 17,5 pst. og olje med 4,5 pst. Det er på kullsektoren IEA ønsker å redusere, med 17 pst. Dette er IEAs tall for en klimaløsning.

Igjen: Det er kull som gir de store utslippene av CO₂-gass, utslipp som vi må få redusert. Det er altså olje- og gassproduksjonen som skal opp, for å få dette til å henge sammen. Derfor er det viktig at Norge produserer så mye olje og gass som mulig fra Nordsjøen. EUs gassimport skal opp hele 37 pst., selv med deres 20-20-20-målsetting. Gassen og oljen fra Nordsjøen er Norges beste bidrag til å redusere klimagassutslippene.

Tor-Arne Strøm (A) [11:17:03]: Det er en viktig sak som tas opp i dag.

Oljeverandørindustrien er en svært viktig næring, og det er mange som har belyst den her. I mange kystsamfunn er det svært mange arbeidsplasser knyttet opp mot denne næringen, både direkte og indirekte. Slik er det mange steder, også i min landsdel, Nord-Norge. Kanskje har vi så langt bare sett begynnelsen på utfordringene vi står overfor!

Den rød-grønne regjeringen brakte arbeidet med forvaltningsplanen for havområdene i nord ut av borgerlig dødvanne. Situasjonen i Bondevik II-regjeringen, med Fremskrittspartiet som støtteparti, var – som de fleste kjenner til – fullstendig fastlåst. Min medrepresentant fra Nordland, Høyres Ivar Kristiansen, garanterte full petroleumsaktivitet nær sagt overalt uten forutgående forsvarlige utredninger, mens noen av partiets regjeringskamerater den gangen – i hvert fall Venstre – garanterte for det motsatte, nemlig varig vern. Man kan ut fra dette lett forstå hvorfor arbeidet med det framtidige rammeverket for Norges viktigste næringer stod på stedet hvil i regjeringstiden til Bondevik II.

Med Arbeiderpartiet ledende i regjering har en ikke bare slutført arbeidet med forvaltningsplanen i nord, men sågar slutført arbeidet med forvaltningsplanen for Norskehavet. Dette er politisk gjennomføringsevne i praksis. Ord og handling går hånd i hånd – dvs. rød-grønn politikk i praksis.

I tiden som står foran oss, skal vi både bringe en petroleumsmelding til Stortinget og revidere forvaltningsplanen fra 2006, en revidering som for øvrig skal basere seg på god faglig kunnskap og ansvarlige analyser – ikke slik som enkelte i denne sal bedriver politikk: etter dagsform og innfallsmetode.

Gode forvaltningsplaner er svært viktige for petroleumsnæringen, og dermed også for leverandørindustrien, da de utgjør selve rammeverket for hvordan næringen kan bedrive sin aktivitet. De sikrer langsiktige og forutsigbare rammevilkår for alle involverte aktører i disse områdene, både for fiskerinæringen, for reiselivsoperatører og – ikke minst – for petroleumsnæringen. Planene sikrer den mye omtalte sameksistensen i praksis, og det er noe av det viktigste.

Den senere tid har den globale finanskrisen skapt nye utfordringer ikke bare for denne næringen, men for nær sagt alle næringsdrivende verden over. Selv om enkelte i opposisjonen har en tendens til å stille vår rød-grønne regjering til ansvar for alt som er galt, så er vel til og med de fleste borgerlige politikere – forhåpentligvis – enige om at det er i drøyeste laget å hevde at den rød-grønne regjeringens politikk er skyldig når det gjelder finanskrisen. Jeg tror ballen heller ligger hos dem som ønsker at markedet skal styre alene.

Sannheten er det motsatte. Ansvarlig, aktiv og forutsigbar rød-grønn politikk har sørget for at vi i Norge har Europas laveste arbeidsledighet, til tross for krisen. Vi er påvirket av krisen, og vi er svært misfornøyd så lenge det er ufrivillig ledige hender i vårt land, at noen er uten arbeid. Men ved å legge denne situasjonen til grunn har vi – sett i et globalt perspektiv – klart oss relativt godt. Regjeringen har vært aktiv i sin motkonjunkturpolitikk og

brukt oljepenger. Vi har fått på plass ordninger som har sikret og styrket finansieringen av norsk eksport gjennom en kraftig økning av GIEKs rammer, samtidig som Eksportfinans fikk betydelige økninger i sine lån fra staten. Dette har vært et viktig virkemiddel for offshoreleverandørindustrien, da en stor del av industriens omsetning er i internasjonale markeder. I tillegg har vi gjort en god del med andre rammebetingelser, ikke minst med permitteringsreglene, for å hjelpe både de ansatte og bedriftene – det er også noe av rammebetingelsene.

Som jeg har sagt tidligere, er jeg svært bekymret for leverandørindustrien i tiden som kommer. Poenget er imidlertid at den rød-grønne regjeringen fører en aktiv næringspolitikk, og det gjør oss godt rustet til å møte framtiden. I Nord-Norge har vi tradisjon for «å stå han av». Jeg tror Norges befolkning vil se at vi gjør det. Og det er enklere «å stå han av» med Jens Stoltenberg i ryggen enn med to av damene på den borgerlige siden som krangler seg imellom. Norges befolkning vil få se at vi klarer å løse krisene, at vi «står han av», og at vi kan styre også gjennom vanskelige tider.

Torstein Rudihagen (A) [11:22:10]: Som andre har peikt på, er det ein viktig debatt som representanten Meling reiser her i dag. Men svaret er ikkje at ein utan vidare skal forsere å setje i gang å byggje ut Lofoten og Vesterålen – utan at ein har det nødvendige kunnskapsgrunnlaget, utan at ein er trygg på at ein gjer dette på ein miljøvennleg måte og tek omsyn til fisket.

Det er riktig at Noreg er ein energinasjon, og at olje- og gassverksemda har ein god del av æra for vår velstand, men samtidig har vi òg ein tradisjon i vasskraft som energigiberar. Det har i sum gjort at Noreg er der vi er i dag, og da må vi òg utnytte det potensialet som ligg i energikjeldene våre i tida framover – i olje- og gassverksemda, eg er heilt einig i det, men òg i fornybar energi som byggjer på dei energikjeldene som ligg i vatn, i sol og i bio. Samstundes står vi overfor store klima- og miljøutfordringar, slik at energiutnyttinga i produksjon i framtida må vere så miljøvennleg som mogleg. Det gjeld olje- og gassverksemda, fiske og miljø, og derfor må vi gå vegen om ein forvaltningsplan og ei eventuell konsekvensutgreiing av Lofoten og Vesterålen – på bakgrunn av det som måtte komme fram i behandlinga av forvaltningsplanen.

I ei omtale av Bjartmar Gjerde, som no er død, såg eg at dei første oljepolitikarane våre – pionerane våre – var refererte og at dei brukte uttrykket «skynde seg langsomt». Og det var jo nettopp det som gav det norske folk kontroll over energiressursane våre, verdiar som har kome heile folket til nytte.

Det er jo slik at eventuelle ressursar av olje og gass som ligg i havet, ligg jo der, dei blir ikkje borte, sjølv om vi tek oss den nødvendige tida det tek å utgreie konsekvensen av vidare utbygging i olje- og gassverksemda. Det andre er at vi må utvikle teknologien, da f.eks. CO₂-fangst.

Det er i tillegg store moglegheiter i fornybar energi – ikkje berre i meir energi, men òg i å skape nye arbeidsplassar, grøne arbeidsplassar, knytte til denne energien. Vi

bør kunne ha fleire tankar i hovudet samtidig. Ja, vi skal utnytte gass- og oljeressursen, miljøvennleg, både når det gjeld spørsmål om kor det skal opnast, og teknologien som skal hindre utslepp. Til det siste bruker vi milliardar på Kårstø og Mongstad, ikkje berre for å berge miljøet, men òg for å utnytte det store næringspotensialet som ligg i å utvikle ein slik teknologi.

Det er jo ein gong slik at olje- og gassressursane ikkje er evigvarande, dei er ikkje fornybare. Vi må derfor utnytte den kompetansen og teknologien som oljeindustrien har gitt oss, òg i fornybar energi-produksjon. Det trengst når det gjeld energieffektivisering, offshore vindkraft, bioenergi og utnytting av bølgekrafta – no ser vi òg at det er opna eit saltkraftverk – og ikkje minst når det gjeld vidare utnytting av vasskrafta i tida framover.

Energi vil vere grunnlaget for arbeidet med verdiskaping i Noreg i åra framover, som det har vore før. Fokus må likevel vere på så miljøvennleg produksjon som mogleg, og her ligg det eit stort potensial i nye, grøne arbeidsplassar.

Siri A. Meling (H) [11:26:17]: Jeg takker for god deltakelse og mange innlegg i debatten.

Etter å ha hørt representantene fra regjeringspartiene forstår jeg for så vidt hvorfor det tar så lang tid å få frem en petroleumsmelding, for det er klart at de har en utfordring først og fremst i å bli enige med seg selv. Det viser denne debatten med all tydelighet når det gjelder åpning av områdene rundt Lofoten og Vesterålen. På den ene siden ligger Soria Moria II i bunnen, der man sier at man skal vurdere en konsekvensutredning i 2010. Så går Arbeiderpartiets representanter på talerstolen og snakker varmt for utvikling og bevaring av industri, mens representantene fra Senterpartiet og SV går på talerstolen og tydelig tilkjennegir at de er imot enhver petroleumsvirksomhet i disse områdene. Jeg må si at jeg i min enfoldighet trodde at det var Soria Moria II som gjaldt, og at partiene stiller seg bak dette. Men Regjeringen har først og fremst en jobb å gjøre internt. Det er ikke rart at næringen sitter som et stort spørsmålstejn når det gjelder hva Regjeringen vil fremover for petroleumsvirksomheten i Norge. Debatten i dag viser at en har den all mulig grunn til å stille spørsmål ved dette. Jeg håper likevel at statsråden klarer å samle tropene, at han klarer å synliggjøre, at han har ambisjoner på vegne av petroleumsnæringen i Norge, at han vil noe fremover, at han erkjenner at vi må gjøre nye, store funn. Til det trenger vi nye, lovende leteområder. Det betyr at utfordringene i forhold til forvaltningsplanen, rulleringen av denne i 2010 og spørsmålet om konsekvensutredning, blir av den største betydning. Jeg ser at arbeidet vil være utfordrende, og jeg ønsker all mulig lykke i forhold til spriket innad i regjeringspartiene.

Det blitt sagt at vi ikke kunne kommet i gang tidligere i nord. Jo, vi kunne kommet i gang tidligere. Hvis vi ikke hadde hatt en utsettelse i 2006, hvis vi hadde gått for en konsekvensutredning den gangen, ville vi vært mye lenger i prosessen enn det vi er i dag. Jeg frykter, med den uenigheten som er mellom regjeringspartiene, at vi kan risikere å få ytterligere en utsettelse av spørsmål i for-

hold til åpning av disse viktige og lovende leteområdene i nord.

Vi trenger å gjøre nye funn, vi trenger mer olje – landet trenger jobber og arbeidsplasser, landet trenger inntekter med tanke på de utfordringene vi har fremover. Derfor er det viktig at vi har en regjering og en statsråd som viser ambisjoner på vegne av petroleumsnæringen, og som vil noe med denne næringens utvikling fremover.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:29:36]: Jeg er litt overrasket over at denne debatten mer eller mindre endte opp i en debatt som liknet litt på en gammeldags kriminal, hvor det å tolke og å anta er hovedjobben. Jeg mener at hvis opposisjonen er oppriktig bekymret i forhold til signaler om hva Regjeringa faktisk mener, er det nok av grundige, gode dokumenter å lese hvor Regjeringas politikk på dette området er definert, selvsagt dels i budsjettokumentene som kommer hvert år, og ikke minst i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet, som er et stort, grundig arbeid for havområdene våre, og hvor også Regjeringas politikk er definert. Jeg tror alle som er bekymret på grunn av mangel på signaler inn mot bransjen, bør ta alvorlig de dokumentene som er presentert, ta alvorlig den reelle politikken som ligger i de dokumentene, og også å se på den forutsigbarheten som disse dokumentene gir.

Jeg er ikke enig i at det er noen som helst grunn til å bruke ord som «uforutsigbarhet» og «mangel på signaler for næringen» osv. om det som er petroleumspolitikken i Norge nå. Det har vi definert gjennom de prosessene jeg bl.a. nevnte nå.

Så er det også slik at verken Høyre eller Fremskrittspartiet kan definere uforutsigbarhet som det samme som mangel på åpning i Lofoten og Vesterålen. Jeg oppfatter debatten dels i dag og dels tidligere slik at så lenge en ikke sier ja til Lofoten og Vesterålen, er det uforutsigbarhet i norsk olje- og gasspolitikk. Det er jeg helt uenig i. At vi har prosesser knyttet til enkeltområder, er ikke noe nytt. Det har vært kjennemerket for norsk olje- og gasspolitikk fram til i dag, og det kommer til å være slik også videre.

Jeg må vel si, uten at jeg skal blande meg så mye borti det, at etter å ha hørt representanten Meling og representantene fra Venstre og Kristelig Folkeparti i salen i dag er det vel ikke slik at nødvendigvis andre regjeringalternativer ville betydd at det var kun én holdning i spørsmålet om Lofoten og Vesterålen – for å si det forsiktig. At en bruker tid på de prosessene på en skikkelig måte, mener jeg er mer å følge opp norsk olje- og gasspolitikk enn det motsatte.

Så synes jeg også at det er interessant at representanten Solvik-Olsen, som har vært en aktiv deltaker i olje- og gassdebattene i Stortinget i mange år, nå også er mer på tolke- og synsesporet. Da står vi igjen med at det i sum er to ting som blir etterlyst: Det er at en olje- og gassmelding skulle kommet før, og det andre er at Lofoten og Vesterålen skulle vært åpnet. For øvrig oppfatter jeg – og det er hyggelig – at det er veldig få konkrete innvendinger til den politikken som blir ført.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

Sak nr. 2 [11:32:20]

Interpellasjon fra representanten Per-Kristian Foss til arbeidsministeren:

«En av de viktigste årsakene til at mange mennesker faller ut av arbeidslivet, er langvarig sykefravær. Etter en sterk økning i antall trygdede rundt år 2000 ble avtalen om et inkluderende arbeidsliv inngått. Målsettingen i forhold til sykefravær var klar: Sykefraværet skulle reduseres med 20 pst. i forhold til 2. kvartal 2001. Etter åtte år med IA-avtale er vi dessverre langt unna denne målsettingen, og sykefraværet er igjen stigende. Dette er alvorlig, først og fremst av hensyn til dem som støtes ut av arbeidslivet, men det innebærer også betydelige utgifter for folketrygden. I arbeidet med ny IA-avtale er det derfor viktig med mer effektive tiltak og mer forpliktende ansvar for partene. Særlig gjelder dette i offentlig sektor, hvor staten selv er arbeidsgiver.»

Hvilke tiltak vil statsråden sette inn for å redusere sykefraværet, både som statsråd og som representant for staten som arbeidsgiver?»

Per-Kristian Foss (H) [11:33:33]: Norge omtales ofte som verdens beste land å bo i, og jeg vil gjerne si – med rette. Vi har hatt en velstandsutvikling som mange kan misunne oss. Vi har rause velferdsordninger som sikrer innbyggerne en rimelig minimumstrygghet. Vi har også et godt og lite konfliktfylt arbeidsliv. Vi har høy sysselsetting, og vi har faktisk også klart å forbedre oss litt når det gjelder eldre arbeidstakeres deltakelse i arbeidslivet.

Det er i dette bildet av det som vi ofte kaller den nordiske modellen – i alle fall er dette en beskrivelse av en del av den – at det likevel er noen hull. Et av de største er faktisk det store antall som faller utenfor arbeidslivet, folk som er i arbeidsfør alder. Sykefraværet er en slik utfordring. Vi har dobbelt så høyt sykefravær i Norge i forhold til snittet av OECD-landene. Det er land vi kan sammenlikne oss med.

Hovedproblemet er etter min oppfatning ikke det økonomiske, men at sykefraværet svært ofte er begynnelsen på det man kaller en «trygdekarriere». Jeg liker ikke ordet og skal derfor ikke bruke det en gang, men jeg ser at i fagmiljøene bruker man dette. Sagt på en annen måte: Langtids-sykefravær er ofte begynnelsen på utkastelse av arbeidslivet. Det er det alvorlige av to grunner: Det ene er at vi trenger denne arbeidskraften. Ser vi på lengre sikt, trenger vi bedre aktivitet fra den norske del av arbeidsmassen. Jeg er også svært åpen for import av arbeidskraft. Jeg tror det kommer til å bli nødvendig i årene som kommer, men markedet der blir nok mindre etter hvert som velstandsutviklingen innenfor det utvidede EU bare akselererer.

Den andre årsaken til at dette er dramatisk, er at det er en tragedie for dem som kastes ut av arbeidslivet og blir gående passive. Jeg tror faktisk at det store flertall ikke ønsker seg en slik situasjon, men er tvunget inn i det av systemårsaker eller av holdninger som etter hvert har opparbeidet seg. Dette er etter min oppfatning hovedproblemet ved sykefraværet.

Jeg underslår ikke at det også er et korttidsfravær, men

det er langtidsfraværet som er det som er sterkest økende, og som er hovedproblemet, fordi det går for lang tid fra sykmelding inntreffer, til man får et aktivitetstilbud. Hovedutfordringen for dem som sykmelder, bør være å gjøre sykmeldingsperioden så kort som mulig, men det skjer ikke i dagens system. Vi må altså gjøre mer for å redusere sykefraværet for å stoppe utviklingen hvor en stadig større del faller ut av arbeidslivet.

Vi har hatt en IA-avtale nå i flere år. Målsettingen var at sykefraværet skulle reduseres med 20 pst. i forhold til andre kvartal 2001. Målt i forhold til resultatet må avtalen sies å ha vært en fiasko. Jeg er allikevel tilhenger av avtalen. Jeg tror mye kan gjøres for å forbedre avtalen både med virkemidler som eksisterer i avtalen, og nye virkemidler må legges på.

Når Regjeringen og partene i arbeidslivet nå skal arbeide frem nye løsninger på disse utfordringene, er det viktig at man finner frem til nye virkemidler som fungerer. Det betyr ikke at alle de virkemidlene som er i avtalen, bør kastes, men man bør se på om de brukes på riktig måte, eller om man kan skjerpe tiltakene, og med å skjerpe mener jeg at de for arbeidstakerne bør inntreffe på et tidligere tidspunkt.

Høyre har iallfall invitert Arbeiderpartiet, som har vist interesse for dette, til brede kompromisser om det. Jeg håper at statsråden vil bekrefte at dette ikke bare vil være en intern krangel i Regjeringen, altså mellom regjeringspartiene, slik det hittil har utartet, men også være et område hvor man inviterer Stortinget til å gi sine bidrag. Jeg skal nevne noen områder hvor vi har gitt våre bidrag og vil gi våre bidrag.

Det er grunn til å stille spørsmål om hvorfor det er sånn at arbeidet med å redusere sykefraværet innenfor enkelte bransjer faktisk har lyktes ganske godt, mens andre bransjer og andre områder har lyktes meget dårlig. Den offentlige sektor er generelt sett en versting når det gjelder utvikling i sykefraværet. Det bør være en særlig utfordring for statsråden fordi hun representerer en regjering som er den største arbeidsgiver i landet, altså er arbeidsgiver for statssektoren og med stor innflytelse også på kommunesektoren.

Jeg erkjenner at det finnes unntak også i offentlig sektor. Det finnes bedrifter som Posten, som har jobbet systematisk med å få ned sykefraværet og har lyktes. Men hvorfor brukes ikke de gode eksemplene til å pålegge andre å få til det samme? For eksempel har alle departementer tildelingsbrev – det går under forskjellige navn – brev hvor man årlig forteller hva denne virksomheten skal gjøre i året som kommer, og hvilke krav departementet stiller. I disse brevene er det, meg bekjent, aldri krav til redusert sykefravær i målbare størrelser. Slike krav burde man kunne stille til sine underliggende etater.

Jeg tror også det er viktig at man får en synliggjøring av kostnadene, for det er én forskjell på privat og offentlig. I det private er det å få ned sykefraværet et bidrag til også å redusere kostnader. I offentlig sektor virker det ikke på samme måte, det ligger ikke incitamenter til at redusert sykefravær gir fordeler for virksomheten økonomisk sett.

Spørsmål om kontroll og informasjon til legene har

også vært oppe. Jeg er enig med statsministeren i at den svenske ordningen med normerte – jeg setter strek under normerte – sykmeldingsdager knyttet til ulike type sykdommer er interessant å overføre til Norge. Men da vil jeg gjerne understreke at det ligger en norm i dette, ikke et pålegg. Leger kan fravike, men da skal man også ha en systematisk oversikt over hvilke leger som systematisk fraviker, f.eks. bruker lengre sykmeldingstider. Skal man kontrollere legene, hvilket det er all grunn til, fordi de forvalter milliardverdier på det offentliges vegne, eller på skattebetalernes vegne, må man også ha et grunnlag for å sammenligne dem, og normerte sykmeldingstider for ulike diagnoser er et slikt redskap.

Jeg registrerer også at her i Norge har man introdusert noen nye alternativer til full sykmelding, altså delvis sykmelding eller avventende sykmelding. I forbausende liten grad bruker norske leger disse virkemidlene, særlig gjelder det avventende sykmelding som jeg har sett tall på. Statsråden får korrigerer meg om det finnes oppdaterte tall, men 0,6 pst. var det siste tallet jeg så over leger som bruker denne avventende sykmeldingen. Det er rett og slett en beskjed om at du kan gå på jobben og se om du føler det all right, men skulle du få problemer, har du en sykmelding i baklomma. Det er en måte å bli frisk på, for å si det sånn, for det å være hjemme er det erfaring med at man ikke blir frisk av i en del av de diagnosene man står overfor.

Når det gjelder staten som arbeidsgiver, vil jeg si at i tillegg til det å bruke tildelingsbrevene til kommunale virksomheter må man også se på de økonomiske incitamentene. Er det faktisk slik at statlige etater og virksomheter som får redusert sitt sykefravær og gjør en iherdig og god innsats for det, premieres i form av at de får bedre økonomiske betingelser? Er det slik at de som går motsatt vei, som har et høyt sykefravær og ikke gjør tilstrekkelig for å bekjempe den utviklingen, også får svi på pungen? Det gjør jo private bedrifter, for det er en kostnad, både å bringe inn vikarer og utgiftene de første 16 dagene. Men disse incitamentene virker altså ikke i offentlig sektor.

Jeg savner også en bedre bruk av demonstrasjonsbedrifter, forbilder, fordi det er eksempler på offentlige virksomheter, både i kommunal og statlig sektor, som klarer det godt. Det er f.eks. sykehjem i denne byen som har et lavt, meget lavt sykefravær, og det er sykehjem som har det helt motsatte. Det er kanskje en bedre måte enn bare å bruke pisk, i tillegg til det jeg har nevnt, å bruke andre etater, sammenlignbare etater, som eksempel, altså lære av hverandre.

I tillegg mener jeg at staten burde være et forbilde i hele arbeidet med å få ned sykefraværet. Det å fremstå som en versting er ikke noe forbilde når man nå skal gå inn i forhandlinger med private parter i arbeidslivet.

Oppsummert har jeg derfor fire utfordringer til statsråden:

1. Vær konkret i virkemidlene når det gjelder staten som arbeidsgiver, fordi det er statens eget ansvar. Hvis ikke staten som part i disse forhandlingene kan si hva man gjør selv, stiller man svakt.
2. Hvordan kan man sørge for at Nav bruker de virkemid-

lene som ligger i dagens IA-avtale, f.eks. dialogmøtene, mer aktivt? Det gjør de ikke i dag. Hvordan kan man styrke Nav på dette området?

3. Hvordan forsterke de virkemidlene som allerede ligger i avtalen, f.eks. dialogmøtene tidligere, attføring tidligere?
4. Hvilke nye virkemidler har statsråden å peke på? Hvilken politisk oppslutning regner hun med å få om det hun nå anviser av nye virkemidler?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:43:43]: Jeg er helt enig med representanten Foss i at økningen i sykefraværet er alvorlig. Sykefraværet i Norge i dag er på et svært høyt nivå, og utviklingen er urovekkende. I omgrupperingsproposisjonen for 2009-budsjettet som Regjeringen la fram 13. november, måtte vi legge inn en økning på 3,2 milliarder kr til økte sykelønnsutgifter. I 2009 er utgiftene til sykepengene for arbeidstakere nå anslått til over 32 milliarder kr. Det er en økning på 4,6 milliarder kr, eller 16,7 pst. fra faktisk utgift i 2008. Veksten i sykefraværet har således tiltatt sterkt i 2009. Årsakene til dette og i hvilken grad økningen er midlertidig, er uklare og usikre.

Dette er en utvikling som ikke kan fortsette, dels fordi det er en stor belastning i form av tapt produktiv arbeidskraft og økte offentlige utgifter. Men minst like viktig er det at når mennesker faller ut av arbeidslivet, påvirker det deres livskvalitet og deltagelse i samfunnet. Jeg har merket meg at den sterkeste økningen skjer blant unge mennesker, særlig kvinner i begynnelsen av 20-årene. Dette er særlig bekymringsfullt når vi vet at sykefraværet øker sannsynligheten for utstøting fra arbeidslivet og overgang til varige trygdeytelser.

IA-avtalen er et viktig virkemiddel for å forebygge utstøting fra arbeidslivet. Avtalen har så langt ikke gitt de ønskede resultater i form av nedgang i sykefraværet, men vi har mange gode og positive erfaringer med samarbeid med partene om IA-avtalen, og det er mye engasjement rundt IA-arbeidet både sentralt og lokalt. Utgangspunktet er at arbeidsplassen er en viktig arena for å forebygge utstøting og legge til rette for at sykmeldte kommer tilbake i arbeid. Som det framgår i Soria Moria-erklæringen, ønsker Regjeringen derfor å videreføre og videreutvikle IA-avtalen for å forebygge utstøting og fremme inkludering i arbeidslivet. Vi vil opprettholde arbeidstakernes rettigheter i sykelønnsordningen. Det framgår også at vi vil skjerpe innsatsen for et godt arbeidsmiljø og arbeide videre med å kartlegge årsakene til sykmelding og uførhet.

Dagens IA-avtale skulle opprinnelig gå ut ved årsskiftet, og Regjeringen har innledet et samarbeid med hovedorganisasjonene om en ny avtale. Det foreligger en rapport fra en felles arbeidsgruppe som oppsummerer erfaringene med IA-avtalen i inneværende periode og drøfter sentrale premisser for det videre IA-arbeidet. Denne gruppens anbefalinger gir nyttige innspill til en forbedret og forsterket IA-avtale som det er viktig å bygge videre på når en ny avtale skal drøftes. Det pekes bl.a. på at innsatsen må målrettes bedre mot virksomheter og bransjer med høyt sykefravær, og at det må settes forpliktende resultat- og aktivitetsmål som følges opp på nasjonalt og regionalt

virksomhetsnivå. Videre mener gruppen at det må fokuseres sterkere på systematisk HMS-arbeid i den enkelte virksomhet og på å utvikle et godt kunnskapsgrunnlag om sykefraværet, herunder variasjoner mellom kjønn, alder, bransjer mv. Rapporten konkluderer også med at det må ses hen til ordninger, virkemidler og sykefraværsutviklingen i de andre nordiske landene. Disse anbefalingene tar vi med oss i det videre arbeidet.

Samtidig mener Regjeringen at vi må vurdere en bredere virkemiddelpakke enn IA-avtalen for å snu utviklingen i sykefraværet. For å gi oss selv mulighet til å vurdere en bredere virkemiddelbruk for å få ned sykefraværet ble vi i møte 13. november enig med partene om å forlenge dagens IA-avtale fram til 1. mars 2010. Alle hovedorganisasjonene er enig i at sykefraværsutviklingen er urovekkende, og støtter Regjeringens opplegg fram mot undertegning av en ny avtale.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har oppnevnt en faglig ekspertgruppe for å vurdere mulige administrative tiltak knyttet til f.eks. sykemeldingspraksis og oppfølging av sykmeldte, som representanten Foss tok opp i sitt innlegg. Målet med arbeidet i ekspertgruppen er å komme opp med forslag til endringer i regelverk og administrative oppfølgingsystemer som kan bidra til å redusere fraværet. Vi trenger en vurdering og anbefaling både av tiltak som kan iverksettes på kort sikt, og tiltak som må planlegges, forbedres og jobbes med over noe lengre tid. Ekspertgruppen skal legge fram sine anbefalinger for departementet innen 1. februar 2010. Partene deltar i en referansegruppe for dette arbeidet. Parallelt skal departementet også vurdere nærmere og drøfte med partene ulike modeller for arbeidsgivers finansiering av sykelønnsordningen innenfor en forutsetning om provenyentalitet. Da er det, som representanten Foss sa, også viktig at vi ser hen til ordninger som virker innenfor statlig virksomhet.

Jeg er blitt enig med partene om at vi på bakgrunn av disse vurderingene innleder konkrete drøftinger om en ny IA-avtale i midten av januar, med sikte på at en ny og videreutviklet avtale kan tre i kraft 1. mars 2010.

Som representanten Foss har påpekt, har jeg som statsråd i Fornyings- og administrasjonsdepartementet også ansvaret for sykefraværsutviklingen innenfor det statlige tariffområdet. Sykefraværet innenfor dette tariffområdet har endret seg lite siden 2002 når en ser bort fra de regelmessige kvartalssvingningene. Det legemeldte fraværet har variert mellom 4 pst. og 4,9 pst. etter 2004, mens det egenmeldte fraværet har variert mellom 0,7 pst. og 1,5 pst. Det totale sykefraværet var 5,4 pst. i annet kvartal i år og var da 1,7 prosentpoeng lavere enn sykefraværet i arbeidslivet som helhet. Selv om sykefraværet innenfor det statlige området hvor jeg har et ansvar som arbeidsgiver, er lavere enn gjennomsnittet, har vi heller ikke her en utvikling som jeg er fornøyd med. Jeg vil følge denne utviklingen nøye og følge opp med de tiltak vi kommer fram til, når vi skal vurdere bedre virkemidler for et mer inkluderende arbeidsliv. Tildelingsbrev og lederkontrakter kan her være stikkord.

En annen del av offentlig sektor som ligger utenfor mitt direkte ansvarsområde som arbeidsgiver i staten, og som

har store utfordringer knyttet til sykefravær og utstøting, er helse- og omsorgssektoren. Det offentlige har et særlig ansvar for dette, bl.a. som «eier» av sykehussektoren. I St.meld. nr. 20 for 2006–2007, Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller, varslet Regjeringen at den ville ta initiativ til en utredning som skal se på omfanget av årsaker til og mulige virkemidler mot helserelatert fravær i helse- og omsorgssektoren. Utredningen skal utarbeides av et bredt sammensatt utvalg, der bl.a. arbeidslivets parter og arbeidsmiljømyndighetene inviteres til å delta. Jeg har fått opplyst at helse- og omsorgsministeren vil legge til rette for at utvalget skal settes ned før årsskiftet.

Helse- og omsorgsdepartementet vil nå innkalle alle helseforetakene til en stor konferanse om sykefraværet. I tiden framover vil alle helseforetakene bli pålagt å utarbeide handlingsplaner for å redusere sitt sykefravær.

Jeg vil avslutningsvis advare mot å sammenligne våre tall direkte med OECD-tall, selv om sykefraværet i Norge er dobbelt så høyt som i OECD-landene. Sykefraværsordningene er veldig forskjellige i de enkelte landene, og det er ikke nødvendigvis slik at vi får en riktig sammenligning bare ved å se på tallene.

Regjeringen vurderer mange tiltak for å få ned sykefraværet og for å få snudd den meget bekymringsfulle utviklingen vi har. Et tiltak kommer på plass allerede fra nyttår. Det betyr at vi vil få bedriftshelsetjeneste i åtte nye bransjer som er utsatt for sykefravær.

Jeg ser fram til et konstruktivt samarbeid med partene om en reduksjon i sykefraværet. Det er viktig å forhindre at arbeidstakere blir syke, og bidra til at de som er syke, kan komme seg raskt tilbake i jobb.

Jeg går inn i arbeidet med det utgangspunkt at vi skal vise respekt for dem som er syke. De aller, aller fleste er gode og samvittighetsfulle borgere som skal vises tillit. Vi skal redusere sykdom gjennom forebygging samt bedre rådgivning og oppfølging, selvsagt ikke ved å presse syke til å jobbe når det ikke er bra for dem.

Per-Kristian Foss (H) [11:53:02]: Når det gjelder statsrådets polemikk mot OECDs statistikk, vil jeg anbefale at hun tar det opp på faglig grunnlag. De fleste land prøver – men lykkes ikke med – å bestride at det er sammenlignbart. Jeg vil faktisk våge den påstanden at det til sammenligning kanskje gir Norge en for fordelaktig posisjon, fordi vi i forhold til andre land også har flere og andre former for trygdetiltak, som er utenom arbeidslivet.

Det har også vært hevdet at årsaken til at vi har høyere sykefravær i Norge sammenlignet med Sverige, og at utviklingen har gått i motsatt retning – i Sverige har den gått ned over flere år, mens den i Norge systematisk har gått opp gjennom flere år – er at vi har så mange eldre med i arbeidslivet, men forholdet er faktisk det motsatte. Sverige er på all tilgjengelig statistikk, og bl.a. fra statens eget seniorsenter har Norge en lavere andel eldre i arbeidslivet enn Sverige. Sverige ligger på topp i OECD-området, hvis en ser bort fra Island, der statistikken er foreldet og ikke lenger antas å gjelde. Sverige er altså helt på topp, og Norge ligger lavere.

Jeg er enig med statsråden i at dette også er et budsjett-

problem, slik statsråden åpnet med. Jeg vil faktisk si som en begrunnelse for å gjøre noe med sykefraværsutviklingen at det er ikke «minst like viktig», men det er mye viktigere når så mange arbeidstakere faller ut, for det er en langsiktig trend. De budsjettmessige problemene kan jeg understreke overfor statsråden at jeg selv har opplevd, og dem tror jeg enhver regjering vil oppleve så lenge man ikke klarer å snu utviklingen. Men det langsiktige er det vanskeligste, at man kaster for mange gode arbeidstakere ut av arbeidslivet.

Jeg synes det var lite nytt i statsrådets innlegg, men jeg merket meg én setning som jeg skal notere meg og sette pris på. Hun uttalte at «dette er en utvikling» – altså sykefraværet – «som ikke kan fortsette». Det betyr at hun har satt ambisjonsnivået til en ny IA-avtale ganske høyt, for utviklingen hittil har vært utilfredsstillende.

At statens sykefravær er lavere enn snittet, kommer an på hvordan man sammenligner. Sammenligner man med f.eks. industrien, kommer staten dårlig ut. Jeg minner om at noe av årsaken til at vi har den gode sykelønnsordningen vi har, nettopp er at man antok at man i industrien hadde en del tunge arbeidsplasser, der sykefravær kunne være godt begrunnet i det vi kan kalle «gamle slitere», som man fortsatt finner ganske mange av i industrien. Allikevel har mange tradisjonelle og tunge industriarbeidsplasser klart å redusere sykefraværet sitt på en imponerende måte. Det samme finner vi gjennomgående ikke i statlige eller i kommunale virksomheter.

Statsråd Rigmor Aasrud [11:56:10]: Jeg har iallfall i mitt arbeid med sykefraværsproblematikken registrert at det er veldig mange forskjellige ordninger rundt omkring i de europeiske landene. Noen har kortere sykmeldingsperioder enn det vi har i Norge, og andre har helt andre ordninger, der folk blir ført opp når de ikke lenger er sykmeldt. Men jeg tror ikke det er det viktigste punktet. Jeg tror det viktigste punktet er at vi fokuserer på at vi har et for høyt sykefravær i Norge, og at vi må jobbe for å få sykefraværet ned. Det er det aller viktigste.

Jeg mener det også er viktig at vi fokuserer på oppfølgingen av de sykmeldte, for hvis man blir gående for lenge sykmeldt, er veien til å bli varig ufør veldig kort. Det er kanskje den største bekymringen, særlig når vi ser at så mange unge faller utenfor arbeidslivet, både gjennom å bli langtidssykmeldt, med lengre sykmeldingsperioder og et høyere sykefravær enn det som har vært den siste tiden, og at veldig mange unge også blir uføretrygdet. Derfor er det viktig at vi fokuserer på å ha gode oppfølgingssystemer – det gjelder arbeidsgiverne, som er med på å skrive under avtalen om inkluderende arbeidsliv. Jeg tror vi må jobbe mye med å få gode oppfølgingssystemer, at arbeidsgiverne følger opp de som blir sykmeldt. De rapportene vi får fra Nav, viser at bare én av ti bedrifter gjennomfører oppfølgingssamtaler etter tolv uker. Nå er det grunn til å tro at tallet er noe høyere enn det som ble rapportert, men det er allikevel ikke bra nok.

Utviklingen for 26-ukerssamtalene, som Nav har svaret for, har gått i positiv retning, fra at bare hver fjerde hadde en slik samtale, til noe over 50 pst. nå, men også

her har vi mye å gå på. Det samme gjelder hvis en har vært sykmeldt lenge og det ser ut til at en må få andre tiltak for å komme seg tilbake til yrkeslivet. Da er det viktig at vi har et system der arbeidsevnen til den ansatte tidlig kan bli avklart.

Jeg tror vi må jobbe med en rekke tiltak. Det vil være viktig å ha en god dialog med arbeidslivets parter. Det er de som vet hvor skoen trykker mest. Jeg ser fram til å ha fortsatt god dialog med partene og er glad for at partene også har sagt seg positive til å være med på et arbeid for å redusere sykefraværet. Det tror jeg vi alle er tjent med, ikke minst de som blir sykmeldt, og som blir gående lenge utenfor arbeidslivet, for det er den sikreste veien til å komme seg ut. Det er veldig få som ikke er langtidssykmeldt, som kommer tilbake igjen til arbeidslivet. Det er en stor utfordring for oss, som vi fortsatt er nødt til å jobbe videre med.

M a r i t N y b a k k hadde her overtatt presidentplassen.

Anette Trettebergstuen (A) [11:59:06]: Økningen i sykefraværet er svært alvorlig. Den er alvorlig fordi det bak de tallene som øker, befinner seg tusenvis av folk som av diverse grunner ikke kan eller er i stand til å jobbe.

Det økte sykefraværet er alvorlig for de folkene det gjelder. Det er alvorlig for de bedriftene som rammes av det, og det er alvorlig for staten og for samfunnet som helhet.

Det er et sykdomstegn at sykefraværet øker så dramatisk, og noe må gjøres. Derfor er det bra med debatt, både her i stortingssalen og i offentligheten ellers. Vi trenger en bred debatt for å kunne komme til bunns i årsakene til fraværet og for hva vi kan gjøre på kort og på lengre sikt for å motvirke det. Derfor trenger vi et bredere fokus i debatten enn det jeg oppfatter at det har vært hittil. Vi trenger en debatt som handler mer om reduksjon av sykefravær enn om innretning på sykelønn.

Jeg synes at debatten den siste tiden, etter at statsministeren la fram budsjettet med de alarmerende tallene for økning i sykefraværet som vi så der, og da han med det inviterte til en prekær debatt om hvordan vi skal få ned sykefraværet, at debatten altfor raskt sporet litt av og kom inn på å handle om sykelønnsordning. Jeg vil slå fast at sykelønnsordningen vår er god. Den er også ett av de viktigste kjennetegnene på det norske velferdssamfunnet. Den skal vi være stolte av, og vi skal bevare rettighetene i sykelønnsordningen for arbeidstakerne. Det slår vi fast.

Det er heller ikke sykelønnsordningen som er årsaken til høyt sykefravær. Det kan av og til høres sånn ut i debatten at hvis vi bare endrer litt på eller strammer inn ordningen, vil sykefraværet synke. Det er ikke riktig. Det er arbeidslivet som er årsaken til økningen i sykefraværet, ikke velferdsordningene rundt.

Dersom sykefraværet og uføretrygdingen øker like mye i fortsettelsen som det siste året, vil det spise opp mye av veksten i norsk økonomi de neste årene. Flere mennesker kommer til å oppleve tap av livskvalitet. Derfor ser jeg veldig fram til resultatene av de prosessene som nå er satt i

gang i de forskjellige gruppene og i nært samarbeid med partene i arbeidslivet, og til den debatten vi skal ha i tiden framover om virkemidler for å få ned sykefraværet.

Det er ikke til å stikke under stol at noe av økningen i sykefraværet og noe av det sykefraværet vi har, er, og har vært, en slags ønsket utvikling. Vi har bevisst jobbet for å få en større andel delvis arbeidsføre inn i arbeidslivet, samt at flere eldre skal stå lenger i arbeid. Det vil også slå ut på fraværstatistikken. Men det er ikke det som gjør at sykefraværet eksploderer. Vi vet mye om hvorfor det øker, men det generelle bildet er at vi ikke vet nok om hvorfor det øker. Det er behov for mer forskning. Vi vet at det er langtidsfraværet som øker. Korttidsfraværet har vært stort sett stabilt. Vi vet noe om i hvilke grupper det øker blant, det er de unge – unge jenter, gravide, og unge menn i bygg og anlegg.

Når det er i ungdomsgruppen ledigheten øker, og at det diagnosemessig er psykiske lidelser som øker, vet vi fra før og har hatt kunnskap om lenge at i ungdomspsykiatrien er køene dobbelt så lange som ellers i psykiatrien. Vi vet noe, og vi burde kunne tatt tak tidligere.

Når ungdomsledigheten øker, er det ekstremt bekymringsfullt. Vi vet at unge som går ledig tidlig, har større sjanse til å havne permanent utenfor arbeidslivet. Tidlig ledighet er en port inn i uførhet. Vi fikk nye tall i går som viste at antallet unge uføre øker. Det er alvorlig, og vi er nødt til å se på årsakene.

Hvis vi ser på de unge langtidsledige og uføre, er det ett fellestrekk som går igjen – de har droppet ut av skolen. Her er vi nødt til å sette inn tiltak for på lang sikt å holde både sykefravær og ledighet lavt i denne gruppen.

Når vi ser på gruppene og på årsakene, bør vi kunne trekke den konklusjonen at f.eks. innsats innen ungdomspsykiatrien eller innsats mot drop-out i skolen er et mye mer relevant tiltak å diskutere mot både sykefravær og langtidsledighet enn innretning på sykelønnsordningen. Vi vet at det er de som ikke fullfører videregående skole, det er de som har foreldre som selv har vært syke, uføre eller ledige, det er de med lav utdanning og de med dårlige levekår som åpenbart skårer lavt på helsetilstand og dermed også står utenfor arbeidslivet oftest, permanent og midlertidig. Det sier oss noe om at generelle, gode og sterke velferdsordninger som reduserer forskjeller i levekår, utdanning, inntekt og dermed helse, er avgjørende for å begrense ledigheten og for å begrense sykefraværet. Det er det debatten må handle mer om, og jeg ser fram til de videre diskusjonene vi skal ha om dette i tiden framover i Stortinget, slik at vi sammen kan komme fram til brede virkemidler i kampen mot økningen i fraværet.

Robert Eriksson (FrP) [12:04:31]: Vi er invitert til å diskutere en både stor og viktig sak, og en sak som sikkert vil bli diskutert mange ganger også i framtiden.

Det er liten tvil om at vi har hatt en utvikling i det siste året, spesielt når det gjelder økning i sykefraværet, som er uønsket. Når vi ser på de samlede effektene og målsettingene IA-avtalen trakk opp i begynnelsen av 2000, og som ble satt i gang i 2001, har man ikke nådd målet.

Jeg blir også litt undrende, og stiller i alle fall spør-

mål, når man snakker om den enorme økningen vi har hatt i sykefraværet innenfor enkelte grupper. Ut fra den statistikken jeg sitter med, som er Navs, var sykefraværet i 2001 6,3 pst. Per dags dato, i 2009, er den på 6,3 pst. Men så har vi fra 2008 hatt en økning fra 6,0 pst. til 6,3 pst. Det er bekymringsfullt – der er jeg helt enig med både interpellanten og dem som har hatt ordet tidligere – at vi ikke har nådd målsettingen om 20 pst. reduksjon. Når vi også ser hvordan disse kostnadene vil øke framover, er det bekymringsfullt, og vi må sette inn både gode og riktige tiltak for å få tallene ned.

Jeg synes også det er interessant å legge merke til at noen av debattantene her i dag – det var vel representanten Trettebergstuen – viser til at sykefraværet blant unge har økt. Det er riktig. Men så hører vi også mye i debattene om at vi har fått flere eldre arbeidstakere inn, og da må vi regne med økning i sykefraværet. Sannheten er at hvis vi tar aldersgruppen 50 år og fram til 69 år fra 2001 til 2009, har vi hatt en forholdsvis kraftig nedgang i sykefraværet i den gruppen. Ser vi på aldersgruppen 16 til 34 år, har vi hatt en økning.

Jeg synes også man bør tørre å ta en slags moraldebatt. Jeg tror på mange måter det er slik at de eldre arbeidstakerne har en langt strengere og bedre arbeidsmoral enn den yngre gruppen. Er det slik at i min generasjon er det for enkelt å ta ut en sykmelding, at terskelen er blitt for lav?

Vi ser også, slik representanten Trettebergstuen var inne på, en økning i psykiske lidelser. Da synes jeg også det er interessant å legge merke til en av de artiklene som stod i Aftenposten i begynnelsen av oktober, der unge folk med psykiske lidelser stod fram og sa at legenes sykmeldingspraksis har gjort at de har følt seg sykere, at de aldri skulle ha blitt tatt ut av jobben, og at de heller skulle ha fått delta i arbeidslivet. Den sykmeldingspraksis som ble fulgt den gangen, har ført til at mange ikke har kommet seg tilbake til arbeidslivet, men tvert imot havnet på uføretrygd. Riktignok fikk vi et par dager etterpå noen solskinnshistorier som viste at noen har kommet seg tilbake, men da gjennom arbeidslinjen.

Jeg registrerer at statsråden har satt ned et utvalg, og at det utvalget har fått to måneder på seg. Jeg registrerer det lederen av utvalget sa til Dagens Næringsliv den 28. november i år:

«Vi skal bringe sammen kunnskap som allerede finnes. På den korte tiden rekker vi ikke å finne ut så mye nytt.»

Jeg tror man skulle ha satt i gang dette arbeidet langt tidligere. Jeg tror også man skulle ha tatt seg tid til å se på forholdene i andre land, bl.a. med tanke på hvordan sykefraværet har gått ned i Sverige, med permitteringsordningene. Også Frischsenteret og seniorforsker Røed er inne på permitteringsordningene. Kan det bringe oss ny kunnskap – at vi har en del som er på sykefraværstatistikken, og at det blir brukt i en del bedrifter når det gjelder omstilling osv.? I så fall bør vi også sette inn tiltak for å begrense det.

Til slutt: Jeg synes vi skal tørre å tenke en mye større helhet når det gjelder sykefraværet. Jeg tror kanskje det

aller viktigste er å sette i gang tiltak på et tidlig tidspunkt, ved å få Nav til å fungere, noe som ikke som ikke har fungert til i dag. Vi satte i verk noen nye tiltak allerede i 2007. De tiltakene har Nav ennå ikke begynt å praktisere. I tillegg bør vi se nøye på helsevesenet. For mitt vedkommende er det helt ubegripelig at man kan være sykmeldt i seks måneder i påvente av å få utført en enkel meniskoperasjon. Det tyder også på at vi har et helsevesen som ikke er godt nok til å få ned sykefraværet.

Sylvi Graham (H) [12:10:00]: Utgiftsøkningen som følge av et høyt sykefravær er alvorlig for samfunnet etter som den spiser opp mye av det handlingsrom som finnes i økonomien for å gjennomføre viktige samfunnsoppgaver. Men la det allikevel være klart at det største alvorlet knytter seg til hva sykefraværet kan innebære for den enkelte arbeidstaker.

Dersom man er syk i hele sykepengeperioden på ett år, er det mindre enn 20 pst. sannsynlighet for at man skal komme tilbake i arbeid. Dette er en bemerkelsesverdig dårlig rettighetssikring av den enkelte arbeidstaker dersom suksesskriteriet er friskmelding og tilbakeføring til arbeidslivet, for de som ikke kommer tilbake i full jobb, havner i all hovedsak på en eller annen trygdeordning. Mange ender opp med varig uførepensjon, gjerne etter flere år med prøving, attføring og for mange en kamp mot systemet før uføretrygden innvilges.

Denne situasjonen kan unngås, men da må man også sørge for at de som sykmeldes, får riktig behandling på rett tidspunkt. Det er vel og bra å glede seg over en sje nerøs sykelønnsordning med 100 pst. kompensasjon, men når resultatet for mange er en trygd med rundt 60–65 pst. kompensasjon, er ikke den gleden evigvarende.

For mange er det kanskje sykmelding som er løsnin gen. Mange som deltar i det offentlige ordskiftet om syke fravær, peker nettopp på at det er arbeidsnærvær og mest ring av sykdom, skade eller lyte som er det avgjørende for om vi skal bremse veksten i sykefraværet. Derfor er det selvsagt avgjørende at vi fra myndighetenes side peker på at 100 pst. sykmelding kun skal benyttes i særlige til feller, og at det er graderte løsninger som skal være den reglementerte form for sykmelding.

Det er også helt avgjørende at det jobbes mer målret tet i arbeidslivet for å tilrettelegge for at syke skal kunne jobbe, for skal vi lykkes med å nå våre målsettinger, er det viktigere å gå på jobb med den friske delen av seg enn å være hjemme med den syke.

Her burde staten som arbeidsgiver vært et forbilde. Men, som interpellanten tok opp i sitt innlegg, er staten dessverre ofte en versting. Vi får stadig eksempler på hold ninger i offentlig sektor som viser noe av grunnen til at sykefraværet opprettholdes på et høyt nivå, nemlig at det fra ledelsesnivå innen ulike sektorer finnes en aksept for høyt sykefravær. Det er gode grunner til å forstå hvorfor noen arbeidsplasser gir mer slitasje enn andre, men det burde aspirere til økt fokus på synliggjøring av årsaker og tilrettelegging av arbeidsplassen, ikke til at ledere innen f.eks. sykehussektoren uttaler at et sykefravær på 10 pst. er greit. For det er absolutt ikke helt greit med et sykefra

vær på rundt 10 pst., verken for arbeidsplassen eller sam funnet og aller minst for dem som blir langtidssykmeldte, og som aldri kommer tilbake til arbeidslivet.

Noe av det utfordrende med sykefraværdebatten er at den har en tendens til å dytte ulike aktører ned i skytter gravene istedenfor inn til det runde bord. Dette har vi i Høyre opplevd flere ganger i løpet av det siste året – ja, ukene – da vi har fremmet en rekke forslag for å få syke fraværet ned. Blant annet mener fagforeningene at det var utidig av Høyre å komme med forslag nå som partene skul le revidere IA-avtalen. Det er ikke rart om vi ikke lykkes med en slik tilnærming. Legene spiller en viktig rolle i sykefraværarbeidet, men ethvert forslag som angår deres rolle, blir hovedsakelig møtt med kritikk. Er det da vir kelig ingenting ved legenes sykmeldingsatferd som kan endres, for at vi alle skal nå våre felles målsettinger og forpliktelser?

Arbeidsgiverne har en tendens til å peke på Nav som den store proppen i systemet, men det er jo ikke sånn at arbeidsgiverne er uten eget ansvar for å tilrettelegge. Sam tidig er det viktig å påpeke at mange bedrifter, særlig i in dustrien, langt på vei har lyktes med sine IA-forpliktelser. Spørsmålet er da: Hvorfor lykkes noen og andre ikke? Som interpellanten tok opp: Er det ikke på tide at vi bruker de gode eksemplene og erfaringene til felles glede, slik at vi kan nå målsettingene?

Når statsministeren og statsråden nå har gitt en rekke innspill til IA-arbeidet, er det gledelig. Det er gledelig at Regjeringen omsider er på banen. Det har vært litt ensomt for Høyre å være det eneste partiet – tilsynelatende – som har vært bekymret over utviklingen. Det er også gledelig at Regjeringen relanserer opptil flere av Høyres forslag, og at man henter erfaringer fra det gode arbeidet som har vært gjort av den moderate regjeringen i Sverige for å få ned sykefraværet. Og som sagt: Høyre vil samarbeide med Arbeiderpartiet og Regjeringen om løsninger for å få ned fraværet. Skal vi bekjempe trygdeeksplosjonen, er syke fraværet ett av de områdene vi må lykkes på i årene som kommer. Som statsråden sa: Det er vi alle tjent med.

Karin Andersen (SV) [12:15:12]: Først til Frem skrittspartiet, som leker med tanken på å fjerne egenmel dingsdagene. Da har jeg lyst til å si: Glem det! Det rammer bare dem med utrygge og uforutsigbare arbeidsforhold og de lavtlønte. Andre har jo sikret seg gjennom avtaler og vil aldri rammes av slikt. Så dette er rein klassepolitikk.

Det er veldig bekymringsfullt at det ser ut til at folk blir mer syke. Da må vi finne ut om det skyldes arbei det, eller om det er andre årsaker. Regjeringen har jo nå satt ned et utvalg som skal jobbe langsiktig med dette, for det er uhyre viktig. Vi må se på hva det er på arbeids plassene som gjør at folk kan bli syke. Og da er det vel dig viktig å se på de gode eksemplene, der de faktisk har fått ned sykefraværet. For eksempel Mandal kommune, som har 365 dager egenmelding, og TINE meieri i Mel hus, som har 6-timersdag, har fått ned sykefraværet vel dig. Nye turnusordninger i pleie og omsorg i Harstad har fått ned sykefraværet veldig, de har fått folk til å gå i fulle stillinger, og en har forutsigbare arbeidsordninger. De vet

hvem de skal jobbe sammen med, når de skal på jobb, og hva de tjener – i det hele tatt har de ordnede forhold med kontroll over sin arbeidssituasjon.

Jeg har også sett på sykefraværstatistikken i Nav, og den øker stygt. Det viser kanskje hvor viktig det er at arbeidssituasjonen en lever i, er forutsigbar, og at en føler at en har kontroll og mestrer de oppgavene en har. Det er et lederansvar. Rica Hell, f.eks., har gjort gode ting med sykefraværet for renholderne ved enkel tilrettelegging, og det har fungert.

Da IA-avtalen ble inngått første gang, satt jeg i kommunalkomiteen og reiste rundt med den. I en del kommuner gikk sykefraværet veldig fort ned, og da spurte jeg: Hva har dere gjort? Da sa de: Det vi gjorde, var at vi uføretrygdet dem som var mest syke. Det er ingen god måloppnåelse i forhold til IA-avtalen, for IA-avtalen har tre hovedmål. Det handler altså også om det andre hovedmålet, nemlig å inkludere folk og få dem som står utenfor arbeidslivet, inn igjen. Noe av det Per-Kristian Foss sa – og som jeg er veldig enig i – var at dette handler om utkastelse fra arbeidslivet. Men det handler også om utestengning fra arbeidslivet. Det betyr at en både som arbeidsgiver og kollega er nødt til å finne måter å jobbe på som gjør at en også fungerer sammen med folk som ikke er hundre prosent hver dag, eller av og til må være sykmeldte. Hvis ikke, er det ikke snakk om arbeid til alle! Det er det vi er nødt til å få til, og på en del arbeidsplasser sier arbeidsgivere at det er vanskelig å få til denne tilretteleggingen. Det er ikke nok arbeidsoppgaver for å få det til. Da vil jeg advare mot slike ordninger som sier at da skal en jobbe 50 pst. et helt annet sted, en må si opp jobben sin og flytte et helt annet sted – kanskje til en jobb som det blir en ny utrygghetsfølelse av.

Så til legepraksisen: Spesielt fordi vi ser at lettere psykiske lidelser og muskel- og skjelettplager er de diagnosene som øker, er jeg veldig opptatt av legenes praksis. Jeg får altfor mange meldinger fra folk som sier at det eneste de får, er en resept og en sykmelding. Legene har aldri tid til å snakke med dem, aldri tid til å følge dem opp, arbeidsgiver hører de aldri noe fra, og det betyr at de føler at det er greit å være kvitt dem, for de er et problem. Legene tar på en måte ikke tak i det som kunne hjelpe dem. Derfor er jeg veldig opptatt av at vi skal se på legenes praksis, spesielt fordi vi vet at mange av de unge som faller ut av arbeidslivet, nettopp tilhører denne gruppen.

Jeg har også gått gjennom statistikken for de ungdommene under 25 år som blir uføretrygdet. Veldig mange av dem har mange, svært tunge diagnoser. Jeg tror vi har et veldig langsiktig arbeid foran oss for å fange opp disse ungene ganske tidlig, for vi har dem i systemet helt fra barnehagen og opp gjennom skolen. Det var en som sa til meg en gang – og det tror jeg er helt riktig: Veggen fra krenket og sviaket unge til vanskeligstilt, ruset, arbeidsledig og trygdet voksen er asfaltert med bindsterk forskning om at sammenhengen er entydig. Det betyr at vi har et veldig viktig arbeid å gjøre overfor unger i risikozonen. Vi vet at de ikke vil få innpass i arbeidslivet slik som de burde, og de innehar evner og muligheter som de aldri får utløst. Noe av det aller verste med disse sakene er kanskje

– fordi vi ikke klarer å håndtere dette på en bedre måte – at vi kunne ha høynet livskvaliteten til disse menneskene utrolig. Og det er ressurser som samfunnet har utrolig mye bruk for.

Ola Borten Moe (Sp) [12:20:31]: Dette er en debatt vi alle sammen er enige om betydningen av å ta. Det er også en debatt der vi alle sammen er enige om alvoret som ligger bak. Jeg kan heller ikke fri meg fra tanken om at den inngangen vi nå ser at Fremskrittspartiet og Høyre har tatt i forhold til sykelønnsordningen, vitner om hvor sterkt denne ordningen står i det norske samfunnet og blant det norske folk.

De utfordringene man peker på, er sannsynligvis en av de helt store i vår tid, nemlig en virkelighet der samfunns-hjulene går stadig fortere, og der flere støtes ut. Dette fører til tapt produktivitet, det fører til redusert livskvalitet for den enkelte og betydelig økte kostnader for storsamfunnet.

Jeg har to betraktninger som jeg har lyst til å ta opp. Når vi diskuterer sykelønnsordningen, får man alltid inntrykk av at dette er en ordning som står til rådighet for hele det norske folk. Slik er det dog ikke. Er man selvstendig næringsdrivende, tar man ikke del i de ordningene som vi her diskuterer. Da har man både dårligere ordninger og svært mange karensdager. Ordningene er altså ikke for alle.

Det andre perspektivet som jeg synes det er viktig å trekke inn, er det med bærekraftighet over tid. Da er det viktig å se sykelønn sammen med graden av uførhet og uføretrygging, og det at stadig flere går tidligere ut av arbeidslivet enn det de gjorde før.

La meg få si at Senterpartiet er helt enig i at vi ikke skal redusere rettighetene for arbeidstaker. Det er en grunnleggende trygghet at vi har full dekning, at vi ikke skal trenge å gå på arbeid når man er syk. Det er en viktig del av friheten i arbeidslivet. Likevel er det én forutsetning for at dette skal kunne vare i framtiden som det er helt umulig å komme utenom, nemlig at ordningene er nødt til å vare over tid og innenfor et generasjonsregnskap. Uten bærekraft over tid er det også min oppfatning at alle norske velferdsordninger kommer til å bli satt under debatt og under press, også denne, og det understreker jo ytterligere hvorfor det er så viktig at vi gjennom disse debattene og denne diskusjonen klarer å få ned sykefraværet.

Jeg synes også at det er viktig at disse perspektivene kommer fram og blir en del av det offentlige ordskipet, kanskje i større grad enn det vi har sett hver gang de har kommet opp nå. Jeg har derfor lyst til å si at jeg også synes at kostnadsperspektivet, ikke minst på lengre sikt, er et svært viktig perspektiv i denne debatten, kanskje viktigere enn det interpellanten vektla i sin innledning. Hvis man ser på de totale økningene som ligger i folketrygdens budsjett eller i utgiftene til folketrygden, er ikke dette bærekraftig over tid, slik jeg ser det.

Så litt konkret til de ulike tiltakene: For Senterpartiets del har ikke vi noen problemer med å ta de tallene som OECD presenterer, på alvor, selv om jeg er enig med statsråden i at det er mange feilkilder. Det skal vi også ha respekt for. Jeg synes det er uhyre viktig å se på sammenhengen mellom langtidssykmelding tidlig i yrkeskarrieren og

begynnende utstøtelse. Det understreker behovet for mer kunnskap. Vi støtter selvsagt opp om IA-avtalen. Man må på sett og vis konkludere med at resultatene ikke har vært tilfredsstillende. Samtidig er det et av de viktigste verktøyene vi har, og derfor bør vi fortsette med det. Vi er ikke avvisende til normerte standarder på sykmelding i forhold til leger. Det er viktig å gå inn og se på hvordan de ordningene fungerer, men det er også viktig at det skal være en norm. Jeg er enig med interpellanten i hans vurderinger der.

Så til incitamentsordninger knyttet til arbeidsgivers betalingsstruktur. Der tror jeg det innenfor en provenynøytral ramme – jeg har lyst til å understreke provenynøytralitet, det tror jeg er en svært klok inngang fra Regjeringens side – bør være mulig å bygge incitamentsordninger som gjør det mer attraktivt for arbeidsgiver å få arbeidstaker tilbake på jobb.

Et bredt forlik rundt disse tingene er definitivt ikke Senterpartiet imot.

Kari Henriksen (A) [12:25:39]: Jeg synes den debatten vi har her i salen i dag, og også den som pågår i det offentlige rom, er veldig bra.

Sykefravær dreier seg ikke bare om å være syk, slik man kan få inntrykk av når man hører argumentene fra Høyre og Fremskrittspartiet. Disse argumentene har etter min mening et for ensidig fokus på tiltakene alene, de er i hovedsak knyttet til forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Fremskrittspartiet vil trylle de uføre bort ved å kutte bevilgninger til trygdeordningene fra nyttår, og er kanskje det partiet som snakker mest om «vondt i viljen». Det tror jeg er en sykdom som kun finnes i Fremskrittspartiets diagnoseliste. Noen ganger har en følelsen av at Fremskrittspartiets politikk er litt sånn: ute av syne, ute av sinn. Fjerner vi det fra budsjettet, er det borte.

Å gjøre noe varig og konsistent med integrering av flere i arbeidslivet, har med de store sammenhengene i samfunnet å gjøre. Det er en utfordring som krever de brede løsningene, og spesielt viktig er det å følge opp statsministerens invitasjon til en bred debatt der trepartssamarbeidet står sentralt, og utvikle IA-avtalen videre.

Vi har den laveste ledigheten i Europa – og en av verdens beste velferdsordninger. Når jeg hører argumentasjonen fra Høyre, kan det nesten høres ut som om det sistnevnte er litt betenkelig. Jeg er stolt av både den lave ledigheten og de gode velferdsordningene.

Men vi er alle enige om at vi har for mange som er utenfor arbeidslivet i dag. Vi må jobbe enda hardere for å få flere i jobb. I de siste dagene har vi hørt i media om unge som sliter med angst, og som får hjelp for sent, og om økningen i antall med lettere psykiske plager som sykmeldes. Prognoser sier at vi vil få flere personer med varige sykdommer som kols og diabetes, og spesielt vil det være flere med psykiske lidelser som angst og depresjon samt rusavhengighet i årene som kommer. Det aller viktigste er å snu de store og massive sammenhenger som gjør at helse er skjevt fordelt i befolkningen, og følge opp de tiltakene som St.meld. nr. 20 for 2006–2007, Nasjonal

strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller, har satt opp.

Samhandlingsreformen, med fokus på tidligere innsats, mer forebygging og bedre sammenheng i tjenestene, vil være et viktig bidrag for å hindre at mange blir så syke at de blir lenge borte fra og etter hvert utstøtt av arbeidslivet.

For Arbeiderpartiet er arbeid et av de vesentligste velferdsmålene, for ikke å si det vesentligste, i en velferdsstat. Vi vet i dag mye om sammenhengen mellom yrkesdeltakelse og god helse, mye mer enn vi gjorde før. Vi vet at det å ha en jobb å gå til, er et gode. Det er godt for oss i det store, fordi det gir meg tilhørighet i en større sammenheng og skaper samfunnsverdier, og i det små, fordi jeg har noen å snakke med hver dag, jeg får venner og bekjente og hører nytt, og tilfredsstillelsen av å gjøre en god jobb gjør noe med selvspekten og stoltheten vår. Derfor er fravær en dobbel trussel. Det fører til mer isolasjon, dårligere nettverk, og noen opplever å bli utstøtt, og det fører til lavere verdiskaping i samfunnet. Så av hensyn til den enkelte og av hensyn til fellesskapet er det en utfordring også for oss at sykefravær og det å være utenfor arbeidslivet rammer mange.

Personer med psykiske lidelser og rusproblematikk som ikke har jobb, oppgir at det de savner mest, ikke er flere legetimer eller sykehusinnleggelse – eller for den saks skyld kanskje lengre sykmelding. Nei, de ønsker mest av alt å være en del av et fellesskap, ha venner og et sosialt nettverk. Ensomhet og isolasjon er de viktigste negative konsekvenser av et arbeidsliv som ikke klarer å tilpasse seg at alle er forskjellige.

Vi snakker ofte om sykefravær som en konstant størrelse. Er den gått opp eller ned? Men sykefravær er ingen konstant størrelse. Kompleksiteten viser seg i statistikkene, som det også er referert til i flere innlegg i debatten her i dag. Sykefraværet varierer fra fylke til fylke, fra yrke til yrke, og det varierer mellom kjønn og alder. Det varierer med nedgangs- og oppgangstider, og helse og dødelighet henger sammen med sosiale og økonomiske forhold.

Det er uheldige kombinasjoner mellom sosial status og helse og sykdom.

St.meld. nr. 20 for 2006–2007, Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller, viser at skal vi bedre helsen i befolkningen, må vi redusere disse forskjellene.

Agderforskning har studert hva som kan forklare den høye uføreandelen blant unge på Agder, og tittelen på rapporten er: Et liv jeg ikke valgte. I den pekes det nettopp på sammenhengen mellom oppvekst, skole, familieforhold og samfunnskultur som vesentlig for å gi unge mennesker bedre tilhørighet til samfunnsnivå og arbeid.

Abid Q. Raja (V) [12:31:05]: Det er stor enighet om at sykefraværet i Norge er høyt. Det er derfor en viktig diskusjon som interpellanten tar opp i dag.

Alle har et ansvar for egen helse, og alle som er i stand til det, skal jobbe. Det er en viktig del av samfunnskontrakten vi alle har – det er en del av samfunnspakten.

Ytelse ved sykdom bør være rause, men av og til trenger vi kanskje en liten oppstrammer. Er du frisk, skal du i utgangspunktet jobbe!

Sykefraværet er høyt i geografiske områder der arbeidsplasser blir lagt ned. Flere steder tyder det på at folk blir sykmeldt fordi det ikke finnes arbeidsmuligheter for dem. Det er rart at vi i Norge ikke i større grad er villige til å flytte dit hvor det er arbeid. Kanskje bør det legges bedre til rette for at arbeidstagerne ser det som hensiktsmessig å flytte på seg?

Helse- og omsorgssektoren er det området hvor sykefraværet er høyest. 9,5 pst. er høyt, men det har, etter Venstres mening, i for liten grad vært fokusert på årsakene. Det er i helse- og omsorgssektoren at løftene er tyngst, det er der vi er mest avhengig av arbeidskraft i framtiden, og det er der folk forsvinner tidligst ut av arbeidslivet. Derfor har Venstre foreslått en større satsning på arbeidskraftbesparende teknologi. Vi synes også alle former for fleksible turnuser er positivt, f.eks. har man i Bergen tatt i bruk såkalte oljeplattformskift med 12 timers vakter i korte perioder, med mye fri etterpå. Alle parter synes å være fornøyde.

IA-avtalen markerer trepartssamarbeidet, men ikke alle arbeidsgivere tar et godt nok ansvar for arbeidsmiljøet. Konflikter på arbeidsplassen er ganske vanlig, ofte med sykmeldinger som resultat. Det er på grensen til misbruk å bruke sykmeldinger når en ikke takler konflikter på jobben.

Det finnes mange dårlige ledere rundt om i Norge. Her har dessverre det offentlige mye å rydde opp i. Men det er kanskje også slik at vi nordmenn takler konflikter dårlig, kanskje er vi et konfliktsky folkeslag. Vi vil heller sykmelde oss når konflikten først er ute, enn å møte og takle konflikten. Men dette må ses i sammenheng med de mange rapporter om dårlig arbeidsmiljø, trakassering og ledere som ikke sørger for å rydde opp, ofte med langtids-sykmeldinger som resultat. Her er dessverre det offentlige en versting. Mange ledere i det offentlige blir aldri målt på arbeidsmiljø, og arbeidsmiljøundersøkelser blir dessverre satt i gang først når det ikke lenger er mulig å skjule misnøyen. Her er det en lang vei å gå, og stat og kommune har noe å lære av andelen flinke aktører i det private næringsliv.

Her synes jeg interpellanten fra Høyre hadde mange gode poenger. Tilrettelagt arbeid vil ha mye å si for at grupper som i dag har lett for å bli 100 pst. sykmeldte, kan være i delvis arbeid.

Vi vet at jo lenger man er borte fra jobb, jo vanskeligere er det å komme tilbake. I dag skriver Kristin Clemet i Aftenposten at 20 pst. av alle i arbeidsfør alder ikke er i arbeid. Vi må ikke sende signaler om at staten er alternativet du kan belage deg på, lene deg på, og som alltid vil kausjonere deg ut.

Borgerne må selv ta ansvar for framtidens velferds-samfunn. Å legge opp til spesialistvurdering etter f.eks. seks måneders sykmelding er tilsynelatende en god idé, men kan fort føre til overforbruk av spesialisthelsetjenester og enda lengre køer. Vi ønsker at fastlegene skal kunne gjøre mer utstrakt bruk av skjønn. Dette forutsetter at legene også bevisstgjøres sitt ansvar. Særlig når det gjelder korttidsfraværet, klager enkelte arbeidsgivere på at en del leger ikke er flinke nok til å ta i bruk de fleksible ordningene som allerede finnes. Lettere, litt udefinerbare psy-

kiske lidelser trenger ikke alltid ende med sykmeldinger. Det bør kanskje ikke være så lett å sykmelde seg.

Det er viktig at vi ser framover i tid. Våre barn skal arve gode velferdsordninger som også skal være bærekraftige. For å få det til finnes det ikke én løsning, en «quick fix», men det finnes mange forskjellige løsninger. Dersom den såkalte helgefyllsasykdommen kan reduseres ved å innføre karensdag i tråd med OECDs anbefalinger, må dette stortinget også våge å diskutere det. Vi må våge å diskutere hvorfor så mange heller havner på, eventuelt velger å havne på, offentlige ordninger i stedet for å jobbe. Syr vi kanskje puter under armene på folk? Kanskje borgerne trenger å minnes på samfunnspakten velferdsstaten er bygget på? Kanskje Stortinget trenger å revitalisere samfunnspakten for borgerne?

Vigdis Giltun (FrP) [12:35:41]: Det er ingen tvil om at vi har et altfor høyt sykefravær, spesielt når vi også ser på at vi faktisk har et godt arbeidsliv her i landet. Det er ikke blitt større og større belastning på arbeidstakerne nå enn tidligere, i hvert fall ikke rent fysisk, så det skulle ikke være noen grunn til at vi skulle ha et så høyt sykefravær som vi har i dag.

Jeg mener vi ikke kun kan legge ansvaret over på arbeidsgiver, for dette er ganske sammensatt. Men det man kanskje må begynne å gjøre, er å se på utviklingstrekk som er helt klare. Det er tre grupper som skiller seg ut der sykefraværet øker. Det er folk med muskel- og skjelettlidelser, det er folk med lettere psykiske lidelser, og det er gravide. Da må man se på hva slags målrettede tiltak man skal sette inn for disse gruppene.

Så må man slutte å snakke om at det er eldre arbeidstakere og de som har tyngre funksjonshemninger, som er skyld i det store sykefraværet, for det er ikke dem som står for økningen.

Hva har skjedd de siste årene fra det offentliges side? Er det noen samhandling når det gjelder det som skjer på arbeidssiden, og det som skjer i helsevesenet ellers? I den perioden hvor man ser denne økningen i arbeidsuførhet innenfor disse gruppene, ser man også økte ventetider innenfor helsesektoren. Man har fått lengre ventetid for å få radiologisk undersøkelse, og det er enda vanskeligere å få behandling for muskel- og skjelettlidelser. Det samme gjelder lettere psykiske lidelser. Det er altså ingen sammenheng og samhandling her, og det vil heller ikke bedre seg, selv om man får til en god avtale mellom fire parter, som man nå snakker om. Man må ha den femte parten med på laget, og det er helsesektoren, for der er det en stor svikt. Hva er det som gjør folk syke? Det må man også tenke mer på. Det er ikke nødvendigvis arbeidsplassen som gjør folk syke. Det kan være livsstil, det kan være familiesituasjon og det kan selvfølgelig være arbeidsplassen. Men det dreier seg også om, som det er sagt tidligere her, holdninger til det å gå på jobb. Jeg tror i hvert fall at jo mer man snakker om at arbeidet gjør deg syk, jo mer syke blir folk av å gå på jobb. Man blir ikke syk av å jobbe, og man blir ikke frisk av å være hjemme. Veldig mange sykdommer blir heller ikke behandlet av lege. Man sier det er legens ansvar, og legen skal prate. Det hjelper ikke en

med muskel- og skjelettlidelser om legen sitter og prater. Den personen må få rett behandling.

Vi har også en yrkesgruppe, naprapatene, som gjør en kjempeinnsats i Sverige, hvor de er mange hundre også innenfor det offentlige helsevesenet. Her i landet har man fremdeles ikke åpnet for å gi naprapatene autorisasjon, slik at de kan bli en del av det offentlige helsevesenet og gjøre en god jobb for mange av dem med muskel- og skjelettlidelser.

Når det gjelder de gravide, har det jo nærmest blitt en tendens at man skal kunne være sykmeldt mye lenger enn man kunne tidligere. Mange gravide har bekkenløsning og kan trenge å komme til en sånn type behandling – eller de kan trenge hjelpemidler som gjør at de ikke behøver å være hjemme. Bare å være hjemme og ikke få den behandlingen man trenger, blir man heller sykere av, og det kan føre til varig uførhet. Så her må altså helsesektoren vår stille opp.

Vi ser at en del bedrifter velger å kjøpe helseforsikringer. Det skulle vært interessant å se om disse bedriftene får folk raskere tilbake på jobb. En del bedrifter velger også å kjøpe operasjoner eller behandlingstilbud til sine ansatte. Dette møter man altså med straff i form av en skattlegging av arbeidstakeren og også av arbeidsgiveren. Det henger jo ikke sammen med det at man skal gi arbeidsgiveren mer ansvar for at arbeidstakeren skal kunne stå i jobb. Da må i hvert fall arbeidsgiveren kunne få en mulighet til å hjelpe arbeidstakeren til å komme raskere tilbake uten at det skal belastes med ekstra skatter.

Samhandling gjelder altså ikke bare kommunene og helsetjenesten. Det gjelder helheten. Vi må altså stille opp med våre tilbud. «Raskere tilbake» handler om å få et raskt helsetilbud. Når Fremskrittspartiet her blir beskyldt for å trylle bort uføre og sykmeldte, må jo det være flott. Det er jo det man skal gjøre. Og den måten man skal trylle på, er faktisk å gi et godt helsetilbud, rask behandling, rask rehabilitering, være på plass når de syke trenger det, og også fortelle folk at det er ikke farlig å gå på jobb. Man får veiledning, man kan få hjelp, og man kan få tilrettelegging – det er de midlene Fremskrittspartiet bruker: raskere hjelp, rehabilitering og tilrettelegging på arbeidsplassen. Det er det som må til, for det hjelper ikke å forhandle seg fram til verken det ene eller det andre hvis ikke vi stiller opp alle mann.

Per-Kristian Foss (H) [12:40:42]: Representanten Trettebergstuen brukte denne gangen et gammelt manus. Det var helt unødvendig å holde et innlegg mot reduserte ytelser – jeg tok ikke til orde for det i det hele tatt, så det er en debatt som ikke egentlig føres – men derfra til å si at det ikke hadde gitt noen virkning dersom ytelsene for arbeidstakerne var lavere, er det ikke noe belegg for. OECDs statistikk er helt entydig på det området. Land som har lavere ytelser, har mindre bruk av sykelønnsordningen. Når jeg likevel ikke tar til orde for det, er det fordi partene i arbeidslivet har en holdning her som gjør at det er umulig å samarbeide om effektive tiltak hvis man inkluderer slike ordninger. Men at en regjering en gang i fremtiden likevel kan være nødt til å gjøre det hvis ikke en ny IA-avtale virker, har jeg lyst til å understreke. Det

er heller ikke mulig å forklare det med at alle problemer ligger i norsk arbeidsliv. Det er ikke så stor forskjell på norsk og svensk arbeidsliv at man kan si at det er mulig å halvere sykefraværet i Sverige, mens det ikke er mulig i Norge. Det er rett og slett mangel på effektive tiltak som er forklaringen.

La meg også for balansens skyld få lov å si til representanten Borten Moe at jeg faktisk er helt enig i hans resonnering om at det viktigste argumentet mot det høye sykefraværet er mangel på bærekraft over tid, og det gjelder utkastelse av arbeidstakere – vi trenger dem – men det gjelder også det økonomiske. Det jeg argumenterte mot, var at jeg synes ikke det viktigste er akkurat de kortsiktige budsjettproblemene, men de langsiktige økonomiske utfordringene. Jeg kan si meg helt enig i hans innlegg på det punktet.

Jeg registrerte at statsråden i sitt innlegg gjentok det glimrende forslag som statsministeren hadde på LO-konferansen på Gol, hvor han viste til de svenske erfaringene som er gode sett med både arbeidstakeres øyne og med svenske legers øyne, nemlig normerte dager for sykefravær.

Jeg registrerte at representanten Karin Andersen i en debatt i media så sent som i går karakteriserte dette forslaget fra statsministeren som meningsløst. Jeg vet ikke om det er årsaken til at statsråden nå ikke lenger har det med i sitt repertoar, men jeg håper at det ikke er lagt til side, for det er en ordning som har vist seg å være god både når det gjelder å kontrollere legene og for å få sykefraværet ned.

Jeg vil til slutt bare si at når det gjelder provenynøytralitet for tiltak overfor arbeidsgivere, er jeg enig i det, men det er ikke bare å se på den totale provenynøytralitet. Man må også se på ordningene slik at de ikke virker spesielt ugunstige for arbeidsgivere med få ansatte. En frisørforretning med f.eks. to–tre ansatte kan bli ganske tøft rammet dersom man må betale for et langtidssykefravær som man får kompensert for bare gjennom lettelse i arbeidsgiveravgiften. Så også innenfor arbeidslivet må man se på virkningene.

Statsråd Rigmor Aasrud [12:44:02]: Jeg vil først takke for en god debatt om en viktig problemstilling. Jeg tror det er viktig at vi har fokus på sykefraværspromatikken framover, og jeg synes det har vært mange viktige innspill her i dag. Samtidig tror jeg det er viktig at vi ser på arbeidet med IA-avtale som et ganske langsiktig arbeid, og det er helt riktig at vi hittil ikke har lyktes med en del av det arbeidet vi har gjort i forbindelse med IA-avtalen. Blant annet er det helt klart knyttet til sykefraværet. Jeg var ikke helt sikker på hva representanten Eriksen mente, men vi betrakter det altså som en problemstilling at vi bare dette året har hatt en økning på opp mot 10 pst. av fraværet, og når det gjelder utbetalinger, har utgiftene økt med 16,4 pst.

Så er det viktig å huske på at ikke alt er svart-hvitt. Industrien har lyktes, men vi har ikke lyktes på samme måten innenfor bygg og anlegg. Vi er nødt til å lære av det.

Så er det heller ikke slik at vi ikke har lyktes med å gjøre noe f.eks. for dem med muskel- og skjelettlidelser.

I den perioden som IA-avtalen har fungert, har andelen sykmeldte blitt redusert fra 45,5 pst. til 41 pst. – så noe har vi også lyktes med.

Jeg har lyst til å minne om at det innenfor IA-avtalen er to andre delmål. Vi har ikke vært flinke til å få flere med redusert arbeidsevne inn i arbeidslivet. Men når det gjelder å øke den faktiske avgangsalderen, har vi lyktes, med 0,6 årsverk generelt. Her har staten faktisk vært bedre enn resten, med 1,1 årsverk. Det blir mange gode årsverk av det.

Så spurte representanten Foss om hvorfor jeg ikke nevnte den svenske modellen for diagnoser i mitt innlegg. Det jeg sa i mitt innlegg, var at en faglig ekspertgruppe skal vurdere muligheten for administrative tiltak knyttet til f.eks. sykmeldingspraksis og oppfølging av den sykmeldte. Innenfor det er vi åpne for å vurdere forskjellige tiltak. Jeg mener det er riktig å se på den svenske modellen. Det er ikke sikkert at vi skal adoptere hele den svenske modellen, men deler av den er i hvert fall verdt å se på i den videre prosessen.

Helt til slutt har jeg lyst til å si at det er forskjell på norsk og svensk arbeidsliv. Det ser vi når vi ser på arbeidsledighetstallene. Det norske arbeidslivet har en helt annen utvikling enn det svenske. Innledningsvis satte jeg noen spørsmålsteget ved de sammenligningene vi gjør. Jeg tror det er viktig at man ser hellheter også innenfor dette området. Jeg er i hvert fall glad for at det norske arbeidslivet er i en helt annen og mye mer positiv situasjon når det gjelder arbeidsledighet, enn det svenske.

Presidenten: Sak nr. 2 er ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:46:57]

Interpellasjon fra representanten Gunnar Gundersen til finansministeren:

«I valgkampen skrot statsministeren av at Norge var blant topp ti av alle land å drive næringsvirksomhet i på Verdensbankens «Doing Business»-kåring. Han sa ikke noe om at Norge hadde falt fra femte til tiende plass fra 2005 til 2009. Denne utviklingen bekreftes av bl.a. NHO som også viser en vedvarende og markert svekkelse av norsk konkurransekraft. Den statistikken statsministeren selv skrot av, viste altså en svekkelse siden hans regjering tiltrådte i 2005. Sentralbanksjefen har nå sågar tatt ordene hollandsk syke i sin munn og er bekymret over sterk vekst i offentlige utgifter og at vi kan utvikle en tosporsøkonomi. En liten, åpen økonomi vil ikke kunne opprettholde sitt velferdsnivå uten et sterkt fokus på sin internasjonale konkurransekraft.

Hvordan ser statsråden på disse utfordringene, og hva er medisinen for igjen å styrke Norges konkurransekraft internasjonalt?»

Gunnar Gundersen (H) [12:48:19]: Temaet i foregående interpellasjon har jo stor interesse for denne interpellasjonen. Det er av avgjørende viktighet også for det temaet vi nå behandler, konkurransedyktighet.

En av de viktigste forutsetningene for norsk framtidig velferd blir bl.a. om vi er verdens beste på sysselsetting, slik vi liker å framstille det, eller om vi er i verdens toppen i å skyve folk ut på trygd. Forskjellen er ganske avgjørende. Det første øker verdiskapingsevnen, det siste reduserer potensiell verdiskaping og belaster heller det sikkerhetsnettet vi alle ønsker.

Jeg vil fokusere på norsk konkurransekraft i et generelt perspektiv. Det har vært interessant å følge finansministerens gjeninntreden i sentral norsk politikk. I et intervju i Dagens Næringsliv i slutten av oktober, der det ble fokusert på situasjonen for norsk konkurranseutsatt næringsliv, uttrykte finansministeren bl.a. at svekkelsen av konkurranseevnen gir «grunn til å sperre opp øynene». Jeg håper ikke finansministeren var så overrasket som det virket. I samme artikkel skrev Dagens Næringsliv at norske industriarbeiderlønninger lå 15 pst. over våre handelspartnere i 1996, mens de i dag ligger 43 pst. over. Vi skal være dyktigere og vesentlig smartere enn våre handelspartnere for å kunne opprettholde slike differanser!

Vi har lagt finansdebatten bak oss. Mange av forutsetningene for hvordan norsk konkurransedyktighet skal utvikle seg på kort sikt, ligger her. Jeg noterte meg at flere rød-grønne politikere gjentok Stoltenbergs skryt fra valgkampen om at vi var rangert på tiende plass på Verdensbankens rangering «Doing Business». Ingen nevnte at vi hadde falt fra femte plass siden 2005. Dette er ikke et dramatisk ras, men det er bekymringsfullt, særlig om vi fortsetter i den retningen. Disse tallene viser at den rød-grønne regjeringen ikke klarte å prioritere norsk konkurranseutsatt næringsliv i forrige periode. Det kan bli lenge til vi igjen opplever en periode der handlingsrommet og mulighetene til å prioritere sentrale satsinger blir så gode som i de tre første årene av den rød-grønne regjeringens periode. Selv om finansministeren åpenbart ønsker å få fokus tilbake på disse utfordringene, kommer vi ikke unna at prioriteringene framover må gjøres under tøffere internasjonale rammebetingelser enn vi har hatt de siste årene.

Verdensbankens rangering består av en rekke indikatorer. Norge svekker sin posisjon i ni av ti av dem. Studien antyder imidlertid at den rød-grønne regjeringen grovt sett ikke har forverret norske rammebetingelser. Det er snarere andre land som har forbedret sine rammebetingelser og vært dynamiske i sin politikk. Undersøkelsen synes derfor å bekrefte at den rød-grønne regjeringen har lidd av et «status quo»-syndrom, og at det har manglet trykk og ambisjoner for forbedringer av norsk økonomi.

«Konkurranseevne» er et vanskelig og ikke helt entydig begrep. Til syvende og sist dreier det seg om å ivareta og utvikle en verdiskaping i Norge som kan bære det velstandsnivået vi har utviklet. I bunn og grunn dreier det seg om å «bli smartere» – vi må skape mer verdi ut av tilgjengelige ressurser enn tidligere sammenlignet med våre handelspartnere. Klarer vi det, kan vi også bære et høyere kostnadsnivå.

Vi har det godt i Norge. Økonomisk har Norge utviklet seg som en drøm. Vi har så langt lyktes nettopp med den oppgaven. Vi føler en samstemt stolthet ved å bli rangert av FN som «verdens beste land å bo i». Politikken ut-

fordring er derfor å sikre yrkesdeltakelse og produktivitet, slik at norsk konkurranseutsatt virksomhet kan fortsette å utvikle seg i Norge, med dette som forutsetning.

NHO skriver i «Økonomisk overblikk» 4/2009:

«Ved fremleggelsen av statsbudsjettet lå norske timelønnskostnader i felles valuta 49 prosent høyere enn i våre konkurrentland mot 43 prosent som gjennomsnitt for 2008 og 32 prosent da kronen var på sitt svakeste i 4. kvartal 2008.»

Dette avslører at norsk næringsliv har vist en fantastisk evne til å øke sin verdiskapingssevne, slik at de fortsatt kan eksistere i Norge. Det viser også hvor sentral valutakursen er. Store svingninger blir svært vanskelig å takle.

Norsk økonomi er spesiell. Å diskutere konkurransekraft i et land med store og dominerende oljeinntekter, store overskudd på handelsbalansen og relativt lav arbeidsledighet er åpenbart en pedagogisk utfordring. De fleste oppfatter ingen krise når finanskrisen også har fart vel med Norges viktigste inntektskilde: oljen. Der har prisen falt fra stjernehimlen og ned til det som var drømmenivå bare for noen få år siden. Vi kan lett få den forestillingen at vi er immune mot bevegelsene i internasjonal økonomi i Norge.

Finansministeren har klart å endre fokuset i den økonomiske debatten kraftig, men det er foreløpig mye snakk. Jeg liker fokuset på bærekraft og en balansert utvikling av norsk økonomi i et internasjonalt perspektiv og signaler om at vi må sette tæring etter næring. Men det er ikke tatt noen grep, og retorikken fra de rød-grønne har fulgt et mønster vi kjenner fra de siste årene – så også i finansdebatten, som var forrige torsdag. Man holder mange viktige debatter i et svært forenklet retorisk stålgrep. Skattesystemet diskuteres utelukkende ut fra et fordelingssyn. At det også er fundamentet for verdiskaping, hører man sjelden eller aldri noe om. Skole, utdanning, forskning, samferdsel og andre viktige samfunnsområder diskuteres med utgangspunkt i hvor mye penger som er brukt, og ikke i resultater. Skal konkurransekraft i fokus, må kvaliteten i pengebruken få et helt annet fokus i bevisstheten og i debatten.

I lys av dette må jeg berømme finansministeren for hans pågangsmot. Oljepengebruken skal tilbake til handlingsregelen i løpet av fireårsperioden, utgiftsveksten må under kontroll, og framtidig verdiskaping må sikres. Dette er musikk i mine ører, og det er svært viktig at han lykkes. Jeg skal gi mitt bidrag til å rette fokus på dette, derfor også denne interpellasjonen. Men foreløpig konstaterer jeg at finansministeren snakker så mye han kan om en retning i den politiske politikken som det budsjettet han erklærte seg tilfreds med, ikke inneholder så mye av.

Finansministerens hovedstrategi fra 1990-tallet var solidaritetslinjen, og at skjermet sektor måtte lytte til og tilpasse seg det konkurranseutsatt sektor tålte. Det må også være ledetråden framover. Verdiskaping i konkurranseutsatt sektor finansierer den offentlige verdiskapingen. Det må være en balanse her, og den må også bestå av mer enn olje på den ene siden. Mangfoldig og sterkt eierskap er kanskje den viktigste forutsetningen for å sikre en slik utvikling. Staten kan ikke overta alle roller, spesielt ikke

på dette området. Tiltak som skattestimulans av ansattes kjøp i egen bedrift, aksjerabatt og generell reduksjon i formuesskatt har en periode vært stemplet som tiltak rettet mot «de rike». Jeg vet at 1990-tallets finansminister Johnsen hadde et mer nyansert syn på dette, og at det den gang kom en rekke tiltak av denne typen for å styrke verdiskapingen. Jeg håper finansministeren har sine pedagogiske evner i behold og kan få med seg flertallet på det også denne gangen.

Finansministerens største utfordring på kort sikt er nok å avverge at vi utvikler enda sterkere tendenser til en todelt økonomi. Særnorske renteøkninger med rot i en optimisme i skjermet sektor vil forsterke tendensene til en todelt økonomi kraftig. Jeg oppfatter hans meget klare signaler om at vi skal tilbake til handlingsregelen lenge før 2018, slik prognosen i statsbudsjettet er, å være det viktigste forsvarsverket på kort sikt. Markedene må tro at dette er realistisk, og at signalene blir fulgt opp av handling. Så oljeavhengig som norsk økonomi har blitt, kan jo også denne jobben bli enklere ved at oljeprisen blir vesentlig høyere enn prognosene i statsbudsjettet tilsier, men det kan også gå andre veien. Dette må derfor ikke igjen tilsløre behovet for langsiktige og strukturelle grep. Utgiftsveksten i statsbudsjettet må under kontroll raskt, om norsk konkurranseutsatt virksomhet skal kunne videreutvikles på norsk jord. Modernisering av offentlig sektor og økt innovasjons- og utviklingskraft i næringslivet blir sentrale temaer. Mangfoldig privat eierskap og fokus på konkurranse og effektiv ressursutnyttelse er kjerneelementer. Jeg ser fram til debatten – både nå og på lengre sikt – rundt disse temaene.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [12:58:26]: Det er interessante interpellasjoner som Stortinget diskuterer i dag, fra spørsmålet om leverandørindustrien til oljevirkomheten, gjennom sykelønn og utstøting fra arbeidslivet til forholdene rundt konkurransekraften til fastlandsindustrien. Alle disse tingene henger i hop, og jeg vil rose interpellantene for at de tar opp disse viktige spørsmålene til en mer generell debatt i Stortinget.

Som representanten Gundersen sa, er vi inne i en fase nå der vi på en måte bereder grunnen. Det er jo slik at skal man bygge et hus, så er det viktig at man ordner tomta før man begynner å sette opp huset, og mye av den diskusjonen som vi nå har, er en slags forberedelse til det som skal komme senere.

Jeg har lyst til å starte med å si noen få ord om tiltak mot finanskrisen. Disse tiltakene preger budsjettet for både 2009 og 2010. Det som var viktig for Regjeringen på det tidspunktet da finanskrisen slo inn, i september 2008, var umiddelbart å bygge et vern rundt banksystemet, slik at det kunne holde oppe den finansielle sektoren på en fornuftig og god måte. En økte mulighetene for eksportgarantier, og senere, i januar 2009, kom stimuleringspakken til kommuner og andre for å holde oppe aktiviteten i økonomien. Jeg tror en nå kan slå fast at denne operasjonen var vellykket. Den gjorde at Norge så langt har kommet gjennom finanskrisen på en god måte. En har klart å holde oppe produksjonen i stort monn, og en har klart – ikke

minst – å holde arbeidsledigheten nede og sysselsettingen oppe.

Så kan en stille seg spørsmålet, slik som interpellanten gjør: Hvor viktig er det å ha en sterk fastlandsindustri? Svaret på det er ganske enkelt: Det er veldig viktig! For det er slik at over tid er det inntektene fra det vi kaller fastlandsvirksomheten, som skal fylle ut det gapet som etter hvert vil oppstå mellom utgifter, eller uttelling – særlig til pensjon, helse- og omsorgstjenester – og de etter hvert synkende inntektene fra oljevirksomheten. Så det å jobbe konstant og hele tiden med konkurranseevnen, og jobbe hele tiden med å styrke grunnlaget for produksjonen i Fastlands-Norge, er faktisk et av de aller viktigste områdene i den økonomiske politikken.

Det er viktig at den konkurranseutsatte industrien vår skal ha en viss bredde, og jeg tror det er en av grunnene til at vi har klart oss relativt sett bra gjennom finanskrisen – de som har levert f.eks. til bilindustrien, har hatt større problemer – andre deler av verkstedindustrien, oppdrettsvirksomheten og andre industrier er solide og helt i verdensklasse. Så punkt én: Det er viktig at vi har en bredde i den konkurranseutsatte industrien og i det konkurranseutsatte næringslivet.

Det andre er at industrien selv må ha god omstillings- evne. Det har vi jo sett fra vi midt på 1970-tallet hadde en krise i f.eks. skipsbyggingsindustrien. Det var i begynnelsen av oljealderen. Men verkstedindustrien har vist en enestående omstillingsevne gjennom de 20–30 årene, slik at vi i dag har en av verdens fremste og beste mekaniske og teknologiske industrier. Det har noe med omstillings- evne å gjøre, og det er viktig, uansett hvordan en snur og vender på det.

Det tredje punktet som er viktig, er å ha en godt kvalifisert arbeidskraft – å sørge for at arbeidskraften hele tiden er kompetent og godt utdannet. Det blir alt viktigere i tiden som kommer – ikke bare fordi min generasjons industriarbeidere er i ferd med å nærme seg 62 år og alderen for avtalefestet pensjon. Men det å nyrekruttere inn i deler av industrien vår blir et helt sentralt punkt i tiden framover. Bedriftene selv må bære et ansvar. Måten en organiserer produksjonen på, sørge for at en også internt har tiltak som holder arbeidskraften både kvalifisert og motivert, og ikke minst det som foregår i forhandlinger om lønn mellom fagforeningene og arbeidsgiveren, det som foregår i sentrale lønnsforhandlinger, og det som foregår på den enkelte bedrift, er viktig. Bedriften selv har altså et stort og betydelig ansvar for å holde oppe og ta vare på konkurransekraften til sin bedrift og sin bransje. «Internt forsknings- og utviklingsarbeid» er et annet stikkord som en kan bruke i den sammenhengen.

Hvis en ser på statens ansvar, for å bruke det uttrykket, er det slik at staten har et overordnet ansvar for den økonomiske politikken. Staten må gjennom innretningen av den økonomiske politikken sørge for å redusere presset, først og fremst på pengepolitikken, sørge for å legge til rette for at det også blir gode og fornuftige inntektsoppgjør. Samspillet mellom finanspolitikk, inntektspolitikk og pengepolitikk er avgjørende for om vi lykkes med å ta vare på og utvikle konkurranseevnen.

En måte staten kan «lette» presset på inntektsoppgjørene på, er f.eks. gjennom en aktiv arbeidsmarkedspolitikk og en god utdanningspolitikk, som gjør at du motvirker utstøting fra arbeidslivet. Det er gjennom investeringer i utdanning og forskning at de kommende generasjoner skal få en god og solid utdanning, som ligger helt i fremste klasse. Samtidig skal en også stimulere til at en får gode rutiner og god bedriftsintern utdanning og oppgradering av arbeidsfolks kompetanse og kunnskap.

Samfunnsmessige investeringer i infrastruktur – og selvsagt også andre rammebetingelser, som skatt mv. – betyr også mye for konkurranseevnen. Jeg mener at Norge totalt sett har et skattesystem som står seg godt i den internasjonale konkurransen, og som jeg mener i hvert fall ikke er noe hinder for å drive god næringsvirksomhet med utgangspunkt i Norge.

Så tror jeg også at verdien av det sosiale sikkerhetsnettet – det at det relativt sett er liten forskjell på folk i Norge, det at du har gode sosiale ordninger for dem som av en eller annen grunn detter ut av arbeidslivet – er undervurdert i forbindelse med det å ha en motivert og god arbeidsstokk, og for så vidt også undervurdert i forhold til betydningen for konkurranseevnen.

Så har jeg for så vidt allerede nevnt det, men det er viktig å ha med også i denne diskusjonen, at det å ha en solid og oppegående finansnæring, det å bidra til at du har et godt rammeverk rundt finansnæringen, det å være med på å legge til rette for at soliditeten er god rundt finansnæringen gjennom reguleringer, innskuddsgaranti og ulike andre deler av den siden av politikken, er usedvanlig viktig. Skapes det usikkerhet rundt finansnæringen, vil også usikkerheten bre seg innover i næringslivet, og det var noe av det vi stod framfor tidlig på 1990-tallet da vi veldig tydelig så at en måtte ta et tak for å bygge opp under den «blodsirkulasjonen» som finansnæringen er i økonomien.

Så er det jo også viktig at staten gjennom sine utenrikspolitiske interesser ivaretar Norges interesser på en god måte i utlandet.

Til slutt litt om hollandsk syke. Det er et uttrykk som stammer fra at du veldig fort bruker opp store inntekter du får f.eks. fra gass eller olje, og bruker dem til å lage et utgiftsnivå som ikke er bærbart når de inntektene blir borte.

Vi har jo helt siden vi fant olje i Norge, og helt siden de første oljeinntektene begynte å komme inn i norsk økonomi, hatt en slags handlingsregel for å motvirke hollandsk syke, og det var at oljeinntektene generelt sett skal brukes for å utjamne svingninger i norsk økonomi. Nå kommer det til uttrykk gjennom innskudd i Statens pensjonsfond – Utland. Jeg tror det viktigste vi kan bidra med fra Stortinget i den sammenheng, er å bygge opp under troverdigheten til handlingsregelen. Det å sende et signal f.eks. til utlandet om at nå er det ikke så farlig lenger med handlingsregelen, er noe av det farligste vi kan gjøre, for da mister handlingsregelen troverdighet. Det er på mange måter noe av det som kan bidra til at folk ute ser at Norge har en regel som de skal holde seg til, og har en langsiktighet i den økonomiske politikken. Når alt kommer til alt, er kanskje det det aller viktigste vi kan bidra med for å sørge for at norsk konkurranseevne er god i framtiden – nem-

lig å ha en langsiktig, helhetlig og bærekraftig økonomisk politikk.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Gunnar Gundersen (H) [13:08:45]: Jeg takker for svaret fra finansministeren. Jeg oppfatter det slik at han kommer med mange av de signalene han har gitt i hele høst, og det er mye der man kan være enig i. Jeg er veldig enig i at det sikkerhetsnett vi har i Norge, er viktig også for verdiskaping, men det blir også en balansegang der. Det med å skape trygghet kan jo også veies litt opp mot både innovasjonsevne, risikovilje og evne til nyskaping. Så alt har sin balansegang, men jeg tror så avgjørt at sikkerhetsnett er viktig også for verdiskaping og konkurransekraft.

Finansministeren var også inne på dette med bedriftenes ansvar, og der er jeg veldig enig: Rollefordelingen i norsk økonomi må man være veldig klar på. Det er politikens og statens rolle å legge rammene til rette, og så er det bedriftenes ansvar å tilpasse det. Jeg ser jo at vår nye næringsminister er ute og kanskje vil blande seg litt mye opp i en del bedrifters beslutning rundt investeringer og slike ting. Men den diskusjonen får vi ta andre steder. Jeg er i hvert fall veldig på linje med finansministeren når det gjelder at rolleavklaringen er viktig.

Jeg synes det med handlingsregelen er interessant, for det er også min oppfatning at det å holde fast på handlingsregelen er viktig, og at det er utrolig viktig med hensyn til å utvide de internasjonale markedene og for at norsk økonomi skal utvikle seg bra videre. Den er helt sentral. Jeg har notert meg den debatten som har vært rundt handlingsregelen. Stort sett dreier jo den seg om at vi skal tilbake til handlingsregelen slik den opprinnelig var, og den var jo slik at det også var krav til hvordan pengene skulle brukes. De skulle brukes på forskning, utdanning, samferdsel og vekstfremmende skattelettelser. Så til det med at innholdet er blitt uthulet, vil jeg si at jeg håper at finansministeren har hell med seg i å bringe det tilbake igjen, for det har mye med troverdigheten til handlingsregelen å gjøre.

Til sist: Vi er kommet oss godt gjennom finanskrisen. Jeg skal ikke bruke mye tid på det. Vi har klart det uten at arbeidsledigheten har blåst til værs, og vi har stort sett klart oss bra. Men problemet som vi i dag ser, er jo dette med reversibilitet på en del utgiftssider, og jeg vil der sitere professor Ulltveit-Moe på Universitetet i Oslo. Hun sier:

«I det fremlagte budsjettet for 2010 er de midlertidige tiltakene erstattet med utgifter av mye mer permanent karakter».

Så skriver hun videre:

«Høyere avskrivningssatser, lavere arbeidsgiveravgift og skattelette for næringslivet kan innføres for en tidsbegrenset periode. Å si opp nyansatte i offentlig sektor er derimot vanskeligere.»

Der ligger kanskje noe av hovedutfordringen også for finansministeren framover.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [13:12:03]: Jeg som sik-

kert mange andre mangler evnen til å kaste gamle papirer. Jeg visste at jeg hadde den, og da jeg reiste fra Hamar og inn hit nå, fant jeg igjen St.meld. nr. 25 for 1973–74, som er den stortingsmeldingen, på noen og tjue sider, som på en måte skisserer innfasingen av oljeinntektene og oljevirkosomheten i norsk økonomi.

Jeg har stor glede av å lese den. Det er nok en del punkter der som får meg til å løfte litt på øyenbrynene, men denne grunntanken som ligger der, at dette er en slags tilleggssinntekt som Norge får, og at vi skal håndtere oljeinntektene i et langsiktig perspektiv, er jo grunnfestet i denne stortingsmeldingen. Så jeg vil anbefale å lese den. Det er fort gjort, men det står mye på de sidene.

Så reiser interpellanten her spørsmålet om utfasing av de midlertidige tiltakene som ligger inne i 2009 og 2010. En del av disse tiltakene fases nå ut, men det er riktig som representanten Gundersen sier, at det har kommet noen automatiske utgifter inn som viser hvor vanskelig og hvor krevende denne utfordringen er. Det var jo mye av det som preget forrige interpellasjonsdebatt i dag: Hvordan skal vi klare å dempe utgiftsveksten i de tunge sosiale ordningene? Da vil jeg rette søkelyset mot hva det er som skjer i arbeidslivet, at vi i tiden framover må fokusere mye mer på utstøttingsmekanismen. Hva er det som gjør at rundt 600 000 mennesker i det vi kaller arbeidsfør alder, enten permanent eller delvis, og til enhver tid, er ute av arbeidslivet? En kunne lage et regnestykke som sa at hvis vi klarer å redusere utstøtningstakten, vil faktisk mye av jobben være gjort med tanke på å bringe norsk økonomi tilbake til handlingsregelen i løpet av rimelig tid.

Så er jeg for så vidt glad for at interpellanten ikke la mer vekt på denne internasjonale undersøkelsen. En får ta den for det den er, for det er riktig, som også interpellanten sa, at her er det ulike kriterier som en skal følge opp. Det er jo noen som er litt viktigere enn andre, osv., men i den anledningen minnes jeg fra min forrige runde som finansminister en kåring av Finance Minister of the Year. Der kom Norge på åttende plass, og det som trakk Norge ned, var et avsnitt som het politisk risiko. Da ristet jeg litt på hodet. Det var for øvrig den indiske ministeren som vant den kåringen. Så en får ta en del undersøkelser med en klype salt – det var i grunnen det som var mitt budskap.

Torgeir Micaelsen (A) [13:15:33]: Det hadde vært morsomt å starte med en fri drodling eller spekulasjon om hva utlendingene la i «politisk risiko» med en finansminister som het Sigbjørn Johnsen ved rattet, men jeg tror vi skal la det ligge.

Finansministeren peker på noe veldig vesentlig i avslutningen av sitt treminuttersinnlegg, for den undersøkelsen som interpellanten helt riktig viser til, og som er en veldig viktig debatt om norsk næringslivs konkurransekraft i framtiden, viser at Norge er i eliteserien blant land rundt omkring i verden. La oss si at vi ligger på femte eller tiende plass. Man skal ikke kimse av at man har gått ned noen plasser, det er ikke det jeg mener, men ligger du i det sjikket Norge nå plasserer seg, er du i den i internasjonale konkurranseevnens eliteserie. Der har det gått så langt at vi i Norge til og med har måttet sette ned et eget forsknings-

prosjekt, ledet av Kalle Moene ved Universitet i Oslo, for det er krevende for veldig mange fagøkonomer rundt omkring i verden å forklare hvordan Norge kan være i eliteserien når det gjelder konkurransekraft for norsk næringsliv, samtidig som vi har en veldig omfattende velferdsstat, kanskje en av de mest omfattende verden har sett på veldig mange år.

Det som allerede har kommet derfra, er veldig spennende. Men jeg mener at det allerede er grunn til å si at vi klarer oss veldig godt i konkurranse med utlendingene fordi vi har en bra, effektiv velferdsstat – som kan bli veldig mye bedre, men som har veldig mye bra i seg – som er fundamentet for vekst også i næringslivet. Vi har også et veldig omstillingsdyktig og effektivt næringsliv som gjennom mange år har klart å bli mer effektivt og produktivt. Ikke minst har vi klart, med vekslende regjeringer, å ha en økonomisk ansvarlig politikk, som gjør at utlendinger og folk som ønsker å investere pengene sine, tror på oss når vi sier at det er viktig for oss både å tiltrekke oss kapital og skape arbeidsplasser i landet.

Verdien av arbeid i Norge er veldig grunnfestet, og det er helt tragisk at vi har så mange mennesker som står utenfor arbeidslivet. Det er tragisk av flere grunner. Vi har det rent økonomiske. Det er helt riktig som finansministeren sier, at hvis vi hadde klart å ta ned noe av veksten, hadde vi vært på målskiven med en eneste gang når det gjelder handlingsregelen. Og situasjonen er svært tragisk for mange av dem som opplever å bli støtt ut av arbeidslivet. Den diskusjonen tror jeg vi får rikelig anledning til å ta i løpet av vinteren, for vi har store utfordringer også når det gjelder finansieringen av velferdsstaten. Ikke minst folketrygdens utgifter gir grunn til bekymring.

Jeg mener at den viktigste enkeltfaktoren som vil avgjøre om norsk næringsliv har konkurranseevne som står seg i internasjonal sammenheng i årene som kommer, er om vi i fellesskap klarer å føre en økonomisk politikk som gjør at det er troverdig når vi sier at det er handlingsregelen som skal ligge til grunn, og at vi skal føre en økonomisk politikk som ikke setter renter, kronkurs og norsk eksportrettet næringsliv over styr.

Det er egentlig utrolig flott hvordan vi har klart å etablere den regelen og etablere noen forvaltningsprinsipper for det fondet. Jeg er bekymret for tendensene til hollandsk syke i den forstand at vi kan være med og bygge opp for stor utgiftsvekst, noe som gjør at vi setter konkurranseutsatt industri under press. Men hvis vi håndterer fondet vårt på riktig måte, har vi klart å gjøre noe veldig genialt. Da har vi klart å lage den nye vannkraften i Norge, en evighetsmaskin som gjør at vi gradvis kan leve av avkastingen, og egentlig aldri gå tom for penger hvis vi gjør det på riktig måte. Problemet er at det ikke er penger det er mangel på i Norge, men folk. Da må vi gjøre de riktige tiltakene for å beholde flere i arbeidslivet lenger, men også sørge for at folk kan komme seg ut av de ulike ytelsene og inn i arbeidslivet.

Hvis jeg var interpellant fra Høyre og tok opp dette viktige debatttemaet, ville jeg vært bekymret for en ting. Det er at jeg da ville ha Arbeiderpartiets og Regjeringens støtte i at det er svært viktig å føre en økonomisk politikk

som er troverdig og ansvarlig. Problemet på borgerlig side er at de har et parti som sier at de ikke er interessert i å beholde handlingsregelen. De vil forkaste den. De avlyser hele den økonomiske politikken som har vært ført i landet under vekslende regjeringer. Det ville vært veldig alvorlig. Jeg mener at borgerlig side også i årene som kommer, har et ansvar for å klargjøre de standpunktene til beste for norsk næringsliv.

Til slutt: Jeg er veldig med på å diskutere alle mulige forslag om hva som kan være riktig for å bedre Norges konkurranseevne på sikt. Men jeg vil advare mot å sette likhetstegn mellom bedre rammebetingelser for næringslivet og lavere skatter, som jeg alltid får inntrykk av at ulike aktører i det norske samfunn og enkelte politikere gjør. Jeg vil advare mot at vi varig svekker velferden gjennom å redusere skatteinntektene. Så kan vi diskutere innretningen på dem, men jeg mener det er langt viktigere ting som må tas opp hvis man skal diskutere norsk konkurransekraft i framtiden.

Jørund Rytman (FrP) [13:21:03]: Interpellanten setter søkelyset på en viktig sak og har noen gode poeng. Jeg er litt undrende til at ministeren ikke rett ut kan si at vi skal ha som ambisjon å bli nr. 1 i verden i å drive næringsvirksomhet. Han sier ikke engang at vi skal ta femteplassen tilbake og komme opp fra tiendeplassen. Vi politikere bør også ha et konkurranseinstinkt!

Etter å ha tippet i Regjeringens Soria Moria II vil jeg si at det dessverre sies veldig lite om konkrete tiltak man vil gjøre for å bedre rammevilkårene for næringslivet. Det står bare at man vil «bidra til gode og konkurransedyktige rammebetingelser for norske bedrifter». Men hva betyr det, helt konkret?

Men jeg vil rose finansministeren og Regjeringen for at de i Soria Moria II skriver at de vil «gjennomføre forenklinger (...) spesielt rettet mot små og mellomstore bedrifter», og bl.a. se på regnskapsloven og aksjeloven. Det venter jeg selvfølgelig i spenning på. Jeg vil i den sammenheng rette oppmerksomheten mot representantforslaget fra Fremskrittspartiet om forenklinger i rapportering, skjemaer og regelverk for næringslivet. Det er Dokument 8:15, som nå er til behandling i finanskomiteen. Der foreslår Fremskrittspartiet 21 konkrete forenklingforslag som bl.a. er støttet av NHO og NARF.

Når det gjelder det å drive næringsvirksomhet i Norge, var det interessant å komme over en ny rapport fra Statistisk sentralbyrå som faktisk var nevnt i Aftenposten i går. Forsker Lasse Sigbjørn Stambøl i Statistisk sentralbyrå har sett på fødsel og død for ny selvstendig næringsvirksomhet over en tidsperiode på elleve år. Rapporten viser at det er meget krevende å starte opp for seg selv her i Norge. Hele tre av fem gir opp etter tre år. Tallene viser ellers at det går dårligere med kvinner enn med menn. Det er bekymringsfullt.

En annen undersøkelse som gir en liten pekepinn om hva status er for Norge, er den årlige rangeringen til The Wall Street Journal og The Heritage Foundation, der «Index of Economic Freedom» plasserer Norge langt bak våre naboland når det gjelder økonomisk frihet. De

aller fleste andre land i Nord-Europa, som f.eks. Irland, Danmark, Sveits, Storbritannia, Nederland, Estland, Island, Luxemburg, Finland, Belgia, Østerrike, Tyskland og Sverige, er langt bedre enn Norge på dette området. Norge ligger på en 28. plass.

The Wall Street Journal og The Heritage Foundation påpeker spesielt at det er det høye skatte- og avgiftsnivået som trekker Norge ned. Videre får Norge en lav score på frihet innen arbeidskraft og fleksibelt arbeidsmarked, bl.a. på grunn av stive og rigide arbeidsreguleringer. En tredje faktor som trekker ned, er at det er for stor offentlig administrasjon, offentlige inngrep og offentlige eierskap. Det er interessant i denne sammenheng at Danmark scorer relativt høyt innen arbeidskraft, og Danmark toppe listen innen næringsfrihet, mens Norge oppnår mer enn 10 pst. færre poeng. Danmark, som er blant de ti beste i verden, ligger på en åttende plass, med 79,6 poeng. Norge ligger på en 28. plass, med 70,2 poeng. Det interessante her er at i 2000 lå Danmark dårligere an enn Norge på rankingen, men på disse åtte årene har altså Danmark gått forbi Norge med solid margin. Så det er da betimelig å spørre finansministeren om han vil gjøre noe for at Norge igjen skal komme blant de ti beste statene i verden, også innen økonomisk frihet. Og hvis svaret er positivt: Hva vil man konkret gjøre?

Jeg er fullt klar over at den rød-grønne regjeringen og de rød-grønne partiene her på Stortinget, som Torgeir Micaelsen nevnte, ikke helt ser sammenhengen mellom skattelettelser og vekst i næringslivet og økning i antall arbeidsplasser, men når vi i løpet av det siste året har vært vitne til at selv det statseide energiselskapet Statkraft har flyttet sin internbank til Brussel for å spare skatt, bør det kanskje gå et lys opp for den mest skatteglade sosialist i Regjeringen, som kanskje burde tenke litt annerledes på det. Ved å etablere Statkraft Treasury Center med en egenkapital på 18 milliarder kr er det klart at selskapet vil spare store beløp i skatt, som ellers ville gå til Norge, men som nå går til Belgia.

Jeg håper finansministeren kan sette seg som mål at Norge faktisk skal være det landet i verden som er best på å drive næringsvirksomhet, at det blir enklere å starte opp firma og drive det her i Norge, og at Norge faktisk tiltrekker seg utenlandsk kapital, noe som bl.a. resulterer i investortvillig kapital, ny teknologi og kunnskap, og som også har positive ringvirkninger med arbeidsplasser og oppdrag for underleverandører. Jeg vil påpeke at det faktisk er nå vi har muligheten. Norge er et av verdens rikeste land. Vi har kapital fordi vi har fått store oljeinntekter. Jeg håper Regjeringen tar dette med seg.

Svein Flåtten (H) [13:26:36]: Interpellanten har tatt opp noe av det viktigste som vi kan diskutere i dette hus. Det er norsk verdiskaping og hvordan vi skal beregne grunnlaget for den velferden vi alle ønsker oss i fremtiden. Det han peker på, er at mens vi har lagt hodet på oljesoveputen, har vi langsomt – og kanskje også hurtigere enn langsomt, men i hvert fall sikkert – mistet mye av vår konkurransekraft.

Så er vi delvis blitt pepret med en del resultatmålinger

fra denne talerstol i dag, om hvor vi ligger an på all verdens statistikker. Da synes jeg at finanskomiteens leder, Torgeir Micaelsen, har gjort dette ganske enkelt. Han sier at vi er i eliteserien, og der kommer vi til å forbli – slik jeg forstår ham – så lenge Arbeiderpartiet sitter med styringen i dette landet. Alt er bra, ingenting er det feil på, og slik kan vi bare fortsette å innrette oss på at det kommer til å være. Da synes jeg nok at jeg hører en annen, mer jordnær og praktisk retorikk og politikk fra finansministeren. Han skal ha ros for – jeg vil slutte meg til interpellanten – at han snakker i en retning som Høyre forstår. Om det er ros eller ris til finansministeren, får være litt ettersom hvem som ser det.

Jeg har lyst til å si en ting til finansministerens innlegg. I veldig mange av disse innleggene som kommer fra Regjeringen, går man tilbake til finanskrisen og sier at dette løste man utmerket, og man henviser til alt som ble gjort da. Ja, det riktig, og det var Stortinget helt enig i. Men så skal vi videre. Bankene er reddet, for å bruke en kortversjon, men det som nå er problemet, er at de som bankene skal betjene, nemlig næringslivet, sier at de får ikke lånt penger. Så mener ikke Høyre at vi skal pålegge bankene å låne ut penger til dårlige prosjekter, men Høyre mener at vi skal føre en politikk som gjør at næringslivet har den egenkapitalen som de trenger når de kommer og skal låne penger – og den har de ikke i øyeblikket. Grunnen til det er at den har man vært på gjennom de tidene som ligger bak oss, med betydelige skatteøkninger gjennom de siste fire årene – opptil 10 milliarder kr årlig for norsk næringsliv – og spesielt for eierne, som er de som må stille opp med kapital når det røyner på. Og bruken av penger etter handlingsregelen har jo heller ikke vært fulgt. Man har smurt tynt utover de regelstyrte utgifter og andre velferdsordninger, og så har man glemt at man skal prioritere kunnskap, forskning, infrastruktur og ikke minst skattelettelser, som jeg forstod at finanskomiteens leder ikke likte at vi snakket om. Jeg skal snakke om det, og det har jeg allerede gjort. Men interpellanten snakket faktisk ikke om det. Han inviterte til en helt annen diskusjon. Så er det riktig at bedriftene selv har et betydelig ansvar, som finansministeren sier, men de må settes i stand til å følge opp det ansvaret.

Jeg har lyst til å si noen ord om det som finansministeren og finanskomiteens leder hadde felles i sine innlegg. Om det er samsnakket, vet jeg ikke, men det er viktig, og det gjelder troverdigheten til handlingsregelen som må holdes i forhold til utlandet. Det var også interpellanten inne på. Det er viktig at de signalene som sendes ut om at vi nå ønsker å følge handlingsregelen, og at vi ønsker å følge den raskt, blir forstått, som finansministeren har vært inne på. Signaler vil holde en stund, men etter hvert må signaler følges av handling. Det minner meg litt om «Den Politiske Kandestøber» av Holberg. Der er det uttrykk som går omtrent som dette: En ting er sjøkart å lese, noe annet et skip å føre. Det er nettopp den oppgaven som finansministeren nå gjentatte ganger, i alle fall retorisk, har forsikret oss om at han har tenkt å ta, han vil føre skipet. Men jeg tror, i all beskjedenhets, at hjelpen til å lese sjøkartet vil han også kunne få fra Høyre,

bl.a. fra de tanker som er kommet frem gjennom denne interpellasjonen.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:31:58]: Finansdepartementet har ansvar for tre sentrale politikkområder – først penge- og valutapolitikken og rentepolitikken. Etter Senterpartiets syn må en i en ordinær situasjon føre en rentepolitikk slik at det koster å låne etter skatt og det lønner seg å spare. Det er fundamentet, og jeg er glad for at det nå ser ut til å bli en større respekt for det faktum som enhver markedsøkonomi må bygge på. Det som for Norge er svært problematisk, er at vi i den sammenheng har en systemfeil i forhold til andre land fordi vi har et ubegrenset gjeldsrentefradrag for privatpersoners privatgjeld og ingen tilhørende inntekt for det som er det vanligste gjeldsobjektet, nemlig hus. Det gjør at en rente i Norge er mye gunstigere for privatpersoner enn en rente i utlandet. Det er en systemfeil som Finansdepartementet snarest må gå inn i.

Punkt to, inntektspolitikken. I Norge har vi tradisjon for samordnede oppgjør. Det er Senterpartiet en varm tilhenger av. At vi skal understøtte en rettfærdig betaling for arbeid slik det framkommer i ordinært marked, uten sterke fagforeninger, er vi tilhenger av. Framover må det da være et fokus på alle de av oss som tjener 130–150 kr i timen i sitt yrke utenfor Stortinget. Det er der fokuset må ligge. Det er svært mange av dem som har vanskeligheter økonomisk i forhold til det kostnadsnivået som vi har. Vi har en del bransjer hvor det er mange fagforeninger, hvor det er mange tariffavtaler i samme bedrift. Det gir grunnlag for urimelig lønnskamp, noe som er problematisk i en del bedrifter. Det er et område som vi også må ha fokus på. Det kan ikke være slik at vi skal understøtte en lønnskamp som er slik at en utnytter sin makt i organisasjonen urimelig i forhold til de mange som er i organisasjonen, og som tjener beskjedent.

Videre er det avgjørende at lønnsutviklinga for de høyt-lønte dempes i tida framover. Dersom det ikke blir mulig, vil det bli svært vanskelig å sikre en holdning til den nødvendige innstramming som vi nå står overfor. Det er sentralt. Derfor var det sjølsagt en feil at en i forrige periode tok vekk den ekstra arbeidsgiveravgifta for de bedrifter som betalte sine medarbeidere over 1 mill. kr i lønn. Det medvirket til at vi fikk et ytterligere strekk i laget inntektsmessig – en klar svakhet.

Det siste punktet jeg vil nevne under inntektspolitikken, er de offentlige lønnsoppgjørene, og de må være et forbilde i forhold til lønn for dem som tjener mye. Det er lettere i den situasjonen vi nå er inne i, hvor vi har et helt annet arbeidsmarked enn det vi har hatt tidligere. Derfor må en i de offentlige lønnsoppgjørene ha en klar holdning i forhold til fordeling av inntekt på ulike typer arbeid.

Når det gjelder finanspolitikken, er det etter Senterpartiets syn ganske opplagt at det må investeres mer, og det må brukes mindre til velferdsforbedringer for oss som tjener godt. Her har vi ytterligere en systemfeil hvor vi gjennom kontantprinsippet både får velferdsforbedringer og investeringer som systematisk fører til at velferdsforbedringer får et fortrinn i kampen om knappe bevilgninger. Det er noe en er nødt til å se på. Innenfor handlingsregelen er

det ganske opplagt at en må ha et større fokus på at en skal investere, altså omplussere finansformue fra finanskapital til næringsliv, og gjøre det lettere for næringslivet å fungere i Norge. I den sammenheng tar jeg opp igjen det Senterpartiet har sagt mange ganger: Å krysse landet, hvor høyhastighetsdatakommunikasjon gjennom fiber til hvert enkelt hus er en nødvendig reform som vi snarest må få i gang på en systematisk og effektiv måte. Videre: omplussing av finansformue, eksemplifisert med investeringsstøtte og miljøteknologi.

Når det gjelder næringsliv og å skape mer, er det ikke uinteressant hva vi skaper. Det er ikke uinteressant hva slags næringsliv vi satser på. Mye av det næringslivet vi får i dag, er næringsliv som er lite nødvendig, og som vi har for mye av fra før, for å si det direkte. En rekke av de mellomledd vi har nå innenfor handel og reklame, er næringsliv som i realiteten er en kostnad. Vi må kanalisere mer ressurser til det næringslivet som produserer varer og tjenester i en internasjonal konkurranse. Vi står overfor store utfordringer, vi står også overfor utfordringer når det gjelder byråkrati. Jeg vil berømme SVs representant Aksel Hagen som i debatten rettet fokuset mot byråkratiet. Det er svært vesentlig, ikke minst for den rød-grønne regjeringa.

Abid Q. Raja (V) [13:37:16]: Det er en svært interessant problemstilling interpellanten Gundersen tar opp, og det er også et svært viktig spørsmål som stilles: Hva er medisinen for igjen å styrke Norges konkurransekraft internasjonalt?

Selv om det er finansministeren spørsmålet i første rekke er rettet til, vil jeg forsøke å driste meg til et svar. Medisinen er på sett og vis de samme utfordringene som Venstre har pekt på i sitt stortingsvalgprogram:

1. Å ta steget over i lavutslippssamfunnet.
2. Å bygge kunnskapssamfunnet.
3. Å reformere velferdssamfunnet.

Skal Norges konkurransekraft styrkes internasjonalt, er dette svaret: Vi må satse målrettet på nyskaping, på utdanning og forskning. Vi må gjøre ting smartere og mer fornuftig. Offentlig sektor må fornyes og moderniseres for å sikre velferden. Vi må gjøre skattesystemet attraktivt for dem som vil investere i det miljø- og klimavennlige næringslivet, og vi må ta de viktige og nødvendige skrittene, slik at vi blir en del av løsningen og ikke problemet i miljø- og klimapolitikken. Klarer vi det, vil Norges konkurransefortrinn internasjonalt være store. Men det krever både politisk mot og politisk vilje, noe som så langt har vært fraværende hos den sittende regjering, selv om den nye finansminister skal ha ros for å vise en helt annen vilje til å ta disse utfordringene på alvor.

Venstre viser vilje til å satse på framtiden. Det er derfor vi i vårt alternative budsjett for 2010 prioriterer det nyskapende miljø- og klimavennlige næringslivet, forskning og utdanning, miljø- og klimavennlige løsninger og fornying av velferdsstaten. I tillegg bruker vi skattesystemet aktivt for å belønne arbeid, investeringer i arbeidsplasser og miljø- og helsemessig riktig atferd.

Denne budsjettthøsten har i det minste avslørt at Regje-

ringen har et svært instrumentelt forhold til skatte- og avgiftssystemet. Det skal bringe inn penger til fellesskapet – punktum. Der hvor Venstre vil bruke skatte- og avgiftssystemet aktivt for å endre atferd og for å stimulere nyskaping, er Regjeringen utelukkende opptatt av billig retorikk, av å «ta de rike» og få inn penger, slik at de offentlige utgiftene kan fortsette å øke.

La meg ta to konkrete eksempler fra Stortingets budsjettbehandling, og da skal jeg ikke nevne biodiesel.

En rekke representanter fra regjeringspartiene angrep Venstre i finansdebatten fordi vi angivelig ville gi 69 000 kr i skattelette til de aller rikeste gjennom å foreslå å gjeninnføre 15 pst. aksjerabatt i formuesskatten – den samme rabatten som Regjeringen mente var helt ok, ja nær sagt perfekt, i 2007. Der Venstre ser aksjerabatten som et virkemiddel for å skape flere arbeidsplasser, for å få flere til å investere sparepengene sine i norske bedrifter i stedet for å ha dem i banken, og for å få et spredt privat eierskap i norsk næringsliv, ser Regjeringen seg blind på å «ta de rike».

Et annet eksempel er vårt forslag om å gjeninnføre skattefritak for behandlingsutgifter betalt av arbeidsgiver. Her bekymrer Regjeringen seg opp og ned over det økende sykefraværet og setter ned ekspertutvalg for å utrede tiltak, men å støtte de tiltakene som vi vet har effekt, som får flere raskere tilbake i arbeid, nekter Regjeringen å være med på fordi det kan være noen rike som i så fall ville fått litt mer skattelette.

Regjeringen har med målrettet presisjon brukt sine første fire år på å gjøre forholdene vanskeligere for dem som ønsker å starte og drive bedrifter i dette landet. Man kan gjerne gjemme seg bak statistikk om at Norge er det tiende beste landet i verden å drive næringsvirksomhet i, men sannheten er at det går i feil retning, og det går rimelig dramatisk i feil retning. Løftene, om vi kan kalle det for noe slikt, fra Soria Moria II er heller ikke oppløftende. Ordet «gründer» er f.eks. ikke nevnt én eneste gang. Det sier sitt om hvilket fokus det er på nyskaping hos Regjeringen. Ordet «nyskaping» er, i rettferdighetens navn, nevnt en del ganger, men da i forbindelse med sjømat – i og for seg prisverdig nok.

For meg og Venstre er det ikke tvil om at det må en helt annen politisk vilje til for å styrke Norges konkurransekraft internasjonalt. Flere hvileskjær i forsknings- og utdanningspolitikken, fravær av vilje til å stimulere atferd i skatte- og avgiftssystemet og manglende vilje til å reformere offentlig sektor vil føre til at Norge raser lenger ned på statistikken. Jeg aner imidlertid nye signaler fra finansministeren, og han skal få den arbeidsro han behøver. Jeg kan love at alle de gode tiltak som vil komme, kommer vi fra Venstre til å støtte. Vi ser fram til disse gode tiltakene som finansministeren kan legge fram.

Avslutningsvis vil jeg gjerne legge til at jeg anbefaler finansministeren å lese Venstres alternative statsbudsjett for 2010 i julen, før han like over nyttår skal gå i gang med det viktige og utfordrende arbeidet med å lage nytt statsbudsjett for 2011.

Presidenten: Representanten Per Olaf Lundteigen ber

om ordet. Presidenten viser da til Stortingets forretningsordens § 50, der det står at hver representant kan få ordet én gang etter interpellanten i inntil 5 minutter. Dermed kan ikke Lundteigen få ordet to ganger.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [13:42:18]: Interpellanten skal ha ros for å ta opp et viktig tema, nemlig Norges konkurransekraft internasjonalt. Det har gått svært godt i norsk næringsliv i årene fra 2005 og fram til den internasjonale finanskrisen satte inn i fjor høst. Selv om jeg hører at det er delte meninger i denne debatten, mener jeg faktisk at Regjeringens kraftige tiltak for å motvirke nedgangskonjunkturen har vært vellykket, og at flere fagmiljøer nå mener at Norge er på vei ut av krisen.

Regjeringspartiene er svært opptatt av norsk konkurransekraft. Det eksportrettede næringslivet er viktig for at vi skal kunne ha et høyt velferdsnivå, og det er vesentlig at vi har rammebetingelser som kan styrke vår konkurransekraft. For regjeringspartiene er det derfor av avgjørende betydning at vi holder orden i økonomien, slik at vi bidrar til lav rente og en kronekurs som er riktig i forhold til andre lands valuta.

I Norge har vi en stor offentlig sektor som bidrar til verdiskaping. Nyere forskning viser at den skandinaviske modellen med et høyt velferdsnivå og sentraliserte lønnsoppgjør bidrar til produktivitetsvekst og høy innovasjonsgrad i tillegg til høy sysselsetting. Høyt velferdsnivå fremmer i seg selv vekst, men jeg er enig med interpellanten i at de offentlige utgiftene skal være bærekraftig i den forstand at vi ikke bruker mer penger i offentlig sektor enn det økonomien tåler.

Jeg tror ikke vi utvikler noen hollandsk syke i Norge under nåværende regjering og det flertallet vi har i Stortinget. Vi har allerede under behandlingen av budsjettet for neste år, og i flere andre sammenhenger, hørt finansministerens klare tale om at vi skal ned i oljepengebruk, og at arbeidet med det har startet. Han har full støtte for sine synspunkter hos flertallet.

Vi vil ikke sette arbeidsplasser i fare ved å bidra til høyt rentenivå og sterkere kronekurs. Statens pensjonsfond – Utland er jo innrettet slik at vi skal unngå hollandsk syke. Ved at vi bare bruker avkastningen av fondet og ikke selve fondet, vil vi i prinsippet, slik som Torgeir Micaelsen sa, ikke gå tom for oljepenger. Det var jo Hollands problem på 1970-tallet. De satt igjen med en knekt industri og en altfor stor offentlig sektor de ikke kunne finansiere etter å ha brukt opp inntektene fra naturgassressursene. Her hjemme er vi nødt til å ha en offentlig sektor som stadig omstiller seg og har et omfang som er bærekraftig. Jeg mener at vi ser en stor vilje i offentlig sektor til det. Oftest synes jeg at det er politisk vi tar kraftigst til orde for mer penger til alle gode formål i offentlig sektor, selv om vi vet at penger alene ikke løser alle utfordringer.

Norge er et godt land å drive næringsliv i. Det viser alle statistikker, også den interpellanten viser til. Regjeringens næringspolitikk de siste årene har gitt gode resultater. Vi legger til rette for nyskaping og forskning. I statsbudsjettet for neste år er det en kraftig satsing nettopp på forskning. Det legges opp til at det skal foregå forskning og ut-

vikling over hele landet. De regionale forskningsfondene, som ble opprettet i år, tas i bruk neste år. Sammen med Forskningsrådets program for regional innovasjon og midler til Innovasjon Norge og SIVA vil det bidra til at nettopp bedrifter innenfor den industrien som nå sliter, kan få flere ben å stå på.

Vi ser at flere bedrifter innenfor offshoreleverandørindustrien nå bruker sin kompetanse til å utvikle nye grønne arbeidsplasser. I den sammenheng er det vesentlig at de knytter seg tett opp til de forsknings- og utviklingsmiljøene som finnes regionalt, og som jeg vet at interpellanten er skeptisk til. Men disse er også inngangen til nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter, som blir viktige for å utvikle norsk eksportrettet industri slik at den er rustet til å møte framtiden.

Norge har et godt utdanningssystem, men vi ser at vi har en stor utfordring med at mange faller ut av den videregående skolen. Det skal vi jobbe mye med framover. I forrige periode fokuserte vi mye på tidlig innsats når det gjaldt basiskunnskaper som lesing, skriving og matte. Det må vi fortsette å fokusere på, samtidig som vi utvikler den norske fellesskolen slik at alle greier å fullføre det 13-årige løpet. Med tanke på både et godt voksenliv og deltakelse i arbeidslivet er det helt avgjørende. Vi har ingen ungdommer å miste om vi skal opprettholde både et konkurransedyktig næringsliv og et høyt velferdsnivå i Norge i framtiden. Denne fokuseringen mener jeg må være noe av det styrende i den vanskelige prioriteringsdebatten som nå kommer, knyttet til mindre oljepengebruk og til vår redsel for å utvikle hollandsk syke.

Torfinn Opheim (A) [13:47:36]: Den internasjonale finanskrisen og tilbakeslaget i verdensøkonomien har stilt norsk økonomi overfor store utfordringer. Finansministeren redegjorde for alle de tiltakene som ble satt inn i forbindelse med dette, både i fjor og i år. Tiltakene har virket. Kredittmarkedene er bedret, og folk får igjen lån. Den forventede kraftige økningen i arbeidsledighet har avtatt.

I en rekke land har politiske myndigheter satt i verk kraftige finanspolitiske tiltak for å stimulere aktiviteten i økonomien. Norge er nok blant de landene som har satt i verk de kraftigste stimulansene. Ubeskjeden nok kan vi kanskje si at Norge har vært blant de landene som har lyktes best med tiltakene mot finanskrisen. Dette bekreftes både i OECD og i IMF – disse skryter av norsk økonomisk politikk i sine rapporter. I tillegg har vi fått hederlig omtale i The New York Times.

Regjeringspartiene er opptatt av Norges konkurransekraft. Eksportsektoren er svært viktig for at vi skal kunne ha et høyt velferdsnivå, og det er svært viktig at vi legger til grunn rammebetingelser som kan styrke vår konkurransekraft. Det viktigste området i vår politikk er å føre en ansvarlig økonomisk politikk som bidrar til lav rente og riktige valutakurser. Dette har vi gjort, og det skal vi fortsette å gjøre. Økonomisk stabilitet og stabile rammevilkår er også svært viktig for alle regjeringspartiene.

Aktiv arbeidsmarkedspolitikk er viktig for effektivitet i arbeidslivet og for å hindre langtidsledighet. Godt utviklet infrastruktur er andre sentrale områder i vår politikk

for å bedre konkurransekraften. Blant annet har vi økt bevilgningene til vei og bane med over 9 milliarder kr siden 2005.

Det viser seg også at den skandinaviske modellen, med høyt velferdsnivå og sentraliserte lønnsoppgjør, bidrar til produktivitetsvekst og høy innovasjonsgrad, i tillegg til høy sysselsetting. Norske bedrifter er konkurransedyktige på et globalt marked. Statstikk viser at det i forrige periode ble skapt flere nye arbeidsplasser enn i noen fireårsperiode – antakeligvis – siden 1950-tallet.

Vi legger til rette for nyskaping og forskning. Statsbudsjettet for 2010 er det største noensinne når det gjelder forskning. Norsk næringsliv har høy kompetanse innenfor miljøteknologi, og gjennom å satse på miljøteknologi kan vi styrke konkurranseevnen til norsk industri og fremme næringsutvikling, som i neste omgang medvirker til at Norge når miljømålene sine.

Det er også blitt satt i gang et arbeid for å se på avbyråkratiseringen av særlig små og mellomstore bedrifter. Dette handler om aksjelov, det handler om regnskapslov, og det handler om rapporter.

I finansdebatten i forrige uke ble det fra enkelte hold antydnet at handlingsregelen nærmest var ikke-eksisterende. Når det gjelder handlingsregelen, er det udiskutabelt at vi forholder oss til denne. Mange prøver feilaktig å påstå at handlingsregelen er det samme som å være på 4 pst.-banen hvert år – nærmest til enhver tid. Dette er feil. Handlingsregelen er en plan for en gradvis økning av bruken av oljeinntekter, om lag i takt med utviklingen av forventet realavkastning, og den er anslått til 4 pst. Samtidig åpnes det for at bruken av petroleumsinntekter det enkelte år kan avvike fra 4 pst.-banen, for å bidra til å jevne ut svingninger i økonomien. Med andre ord er handlingsregelen ikke en 4 pst.-avkastning hvert år, men i gjennomsnitt over tid. I gode tider skal man bruke mindre, mens man i dårlige tider skal bruke mer – for å få hjulene i gang.

NHOs medlemsbedrifter regner med fall i sysselsettingen gjennom 2010. I tillegg til i industrien er det høye anslag for permitteringer og oppsigelser i bygg og anlegg og i reiseliv. Totalt regner hver fjerde bedrift med å permittere eller å si opp ansatte de kommende tre månedene. Dette viser at Regjeringen tok det riktige valget da den fremmet et svakt ekspansivt budsjett for 2010.

Vi må tenke konkurransekraft inn i en stor sammenheng, der bl.a. dialog eller samhandling med partene i arbeidslivet er en viktig brikke. Samtidig viser det seg at svingninger i internasjonal økonomi påvirker vår egen økonomi i en slik grad at vi må kunne evne å sette inn tiltak på kort sikt – tiltak som kan få langsiktige, positive virkninger.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:52:46]: Interpellanten har gjennom denne interpellasjonen fokusert på en debatt som jeg føler at vi på mange måter bør ha i Stortinget med jevne mellomrom. For dette dreier seg faktisk om muligheten og evnen til å kunne møte konkurransen der ute, til å la norske bedrifter og norsk næringsliv kunne konkurrere på like vilkår og ikke minst være i stand til å kunne levere det vi har gjort i en årrekke.

Det siste året har debatten på mange måter dreid seg om finanskrisen, som i svært mange andre land – og det er helt naturlig. Det dreier seg om å komme med særskilte tiltak for å møte den situasjonen man er oppe i. Men i den debatten er det viktig at vi ikke glemmer de generelle rammevilkårene som gjør at næringslivet skal kunne fungere på sikt, som gjør at de skal kunne konkurrere i mange år. Ikke minst er det viktig at vi også har fokus på at det norske næringslivet i stor grad er preget av mange små og mellomstore bedrifter. På mange måter faller mange av disse bedriftene litt igjennom i den debatten som nå pågår. Vi har stort fokus på de store næringene. Vi vet at når det bl.a. gjelder skipsindustrien, har vi bare sett litt av den effekten som muligens kan komme, for ordretørken er stor – ja, det er veldig tørt der ute, for å si det sånn – og det feires nærmest i hele næringen hvis et verft får en kontrahering av skip. Når vi i tillegg vet at de største finansinstitusjonene våre nå ikke finansierer nybygg innenfor bl.a. offshore dersom skipet ikke har langtidskontrakter, sier det seg selv at man kan gå tøffe tider i møte.

Jeg tror det er viktig at vi løfter blikket litt opp når det gjelder det som har med konkurransevilkår å gjøre, og ikke bare ser oss blind på det vi normalt sett diskuterer når det gjelder dette feltet.

Det er åpenbart at når G10-landene nå har kommet til enighet, som vi har sett så sent som i dag, om en uttalelse om at man går imot et tolltak, vil det komme til å møte oss i andre enden, når våre bedrifter skal konkurrere i et internasjonalt marked om salg av f.eks. fisk. Det er klart at om vi fører en proteksjonistisk politikk innenfor landbrukssektoren, vil norske bedrifter i neste omgang kunne bli møtt av barrierer overfor den handelen som vi ønsker.

Vi har sett – det har i hvert fall blitt hevdet blant enkelte – at når det gjelder vilkår knyttet til bl.a. verftsindustrien, skal man, når man skal utarbeide anbud, bruke språket som de bruker i det landet. Det sier seg selv at hvis en norsk bedrift skal konkurrere om bygging av ferger i utlandet, f.eks. Tyrkia eller et annet land, vil det være et problem hvis alle dokumenter skal føres på det lokale språket. Det har man blitt møtt av, og det har man blitt gjort oppmerksom på.

Når det gjelder utviklingen innen sykefraværet i Norge og utbetalingene til forskjellige trygdeordninger, vil man, hvis man skyver mer av disse utgiftene over på næringslivet, svekke norske bedrifters konkurransevne i forhold til de land og de bedriftene vi konkurrerer med. Det er et problem som jeg frykter kommer til å bli større dersom vi ikke får snudd denne utviklingen, og Norge må ikke gå i den fellen som en del andre land allerede har gått i, med å innføre nærmest proteksjonistiske tiltak. Vi må passe oss for at vi ikke kommer i en situasjon der vi ikke får utnyttet arbeidskraften vår, fordi vi har et for stort fravær og frafall fra yrkeslivet, og folk ikke kommer inn i arbeidslivet.

Hvis vi ser på skjemaveldet, byråkratiseringen etc. de seneste årene i Norge, vil vi se at vi har en svært lang vei å gå. Vi har i en årrekke snakket om at vi skal redusere skjemaveldet og at vi skal ha færre instanser å innrappor-

tere til, men når vi ser på resultatet av det, har vi ingenting å være stolte av der. Vi har en lang vei å gå, og jeg håper at man snart begynner å ta dette på alvor. Særlig for de små og mellomstore bedriftene, som også konkurrerer internasjonalt, er det viktig at vi gjør noe med dette, da det er en ekstra utgift som også er med på å svekke konkurranseevnene for dem.

Gunnar Gundersen (H) [13:58:00]: Jeg vil takke for debatten og mange gode innlegg. Noe er jeg enig i, og andre ting er jeg ikke enig i, men sånn vil det vel alltid være.

Når Opheim snakker om avbyråkratisering, «sprinter man vel med hastigheten til en skilpadde», tenker jeg man vil få til svar i næringslivet dersom man spør om utviklingen der.

Jeg har i og for seg også fått bekreftet hvorfor man for tiden kanskje har lettere for å treffe Venstre i samarbeidet enn å treffe Senterpartiet, i hvert fall. Når Lundteigen snakker om at vi har for mange bedrifter av en type fra før, så er det en type systemregulering som kanskje burde minne om at Sovjet-regimet falt for noen år siden, av en eller annen grunn.

Jeg synes debatten på mange måter har vært god. Jeg synes finansministeren, som Flåtten sa, snakker et språk og har fokus på utfordringer som jeg forstår veldig godt. Når det gjelder finanskomiteens leder, konstaterer jeg at han kanskje har en litt lengre vei å gå før jeg er helt på linje med alle hans utfordringer. Jeg skjønner f.eks. ikke at vi ikke kan få en skattedebatt som nettopp er rettet mot mye av det Nesvik var inne på. Vi har så mange små og mellomstore bedrifter i Norge som verken har risikotilgang eller rammebetingelser tilsvarende de store børsnoterte selskapene, som det veldig ofte fokuseres på. SMB-sektoren er helt avgjørende for framtidig verdiskaping i Norge. Jeg skjønner ikke at man ikke kan forlate den retoriske ta fra de rike-debatten og komme seg ned på en fornuftig debatt akkurat rundt det der, for utfordringene er store for mange av de små og mellomstore bedriftene, som også Flåtten var inne på.

Finanskomiteens leder snakket også om at fondet var viktig – det skulle bli en evighetsmaskin, sa han, som vi kan leve av. Det tror jeg er noe av det farligste, hvis vi begynner å tro vi kan begynne å leve av det. For det eneste vi skal leve av, det er faktisk å utvikle det vi har inne i hodet – det den samlede befolkning har inne i hodet. Det er humankapitalen som kommer til å være det avgjørende for norsk konkurransekraft også framover. Det er der vi må ha fokus. Fondet kommer alltid til å bli, som finansministeren sa, en tilleggsinntekt. Det er det vi har lyktes så godt med, at resten av verden også har betraktet det som en tilleggsinntekt. Det er egentlig ganske fenomenalt at et land kan bygge opp den type reservekapital uten at resten av verden også begynner å regne det inn som en del av den regulære økonomien. Det er en kjempeutfordring fortsatt å beholde det slik.

Jeg tror at mye av suksessen med å holde kronekursen nede er at vi lykkes med fortsatt å signalisere det. Det er

derfor jeg, i hvert fall, har vært utvetydig når det gjelder handlingsreglen; den må heller strammes opp i forhold til kvaliteten på bruken av pengene. Å slippe handlingsreglen som et begrep tror jeg vil være et stort feiltrinn i den situasjonen Norge er i nå.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [14:01:16]: Jeg liker interpellasjonsdebatter. Grunnen til det er at det på mange måter er et slags pusterom i den forstand at vi kan bruke denne type debatter til å løfte blikket. Jeg tror det er bra for den politiske debatten i alminnelighet.

La meg bare si noen få ord nå ved slutten av denne debatten. Historien om Norge er på mange måter en historie om et større samarbeid for en felles idé, men det er også historien om strid, der en har vært uenige om viktige deler av veivalget. Slik vil det fortsatt være. Det betyr at det vil være ulikt syn mellom Høyre-folk og arbeiderpartifolk om skatt. Det er en del av den politiske diskusjonen.

Denne grunnideen har bygd på at en skal prøve å bygge en velferd som er bedre for neste generasjon enn den vi har, og den vi hadde. Nå har vi nådd til en korsvei der vi må stille oss spørsmålet – og jeg tror det blir noe av det viktigste i diskusjonen framover: Er neste generasjon i stand til å bære dagens velferd videre? Det er denne generasjonskontrakten som jeg har pratert om i andre sammenhenger, som blir det viktige framover. Jeg tror det er i dette lyset en må se diskusjonen i dag, og det er egentlig det denne debatten dreier seg om.

Historien om Norge er også for så vidt historien om de store naturressursene som er blitt oss til del: vannkraften, oljen, fisken og andre ting. Hovedpoenget er at vi hadde ikke klart å få dette til uten flinke folk, kloke hoder og sterke hender. Det dreier seg om arbeidskraften, og det dreier seg om fremtiden for arbeidskraften, som jeg var inne på tidligere.

Ofte når jeg tenker på dette, går jeg tilbake til en annen finansminister, som var finansminister i 1946, nemlig Erik Brofoss. Han avsluttet et av de mest legendariske innlegg i Stortinget, som for øvrig varte i 2 timer og 50 minutter, med å si at vi lever ikke av andres, men av hverandres arbeid. Det er på en måte den grunnleggende ideen.

Velferdsmodellen er viktig – det er interpellanten og undertegnede enige om. Trygghet for helse og inntekt når tidene i arbeidslivet ikke er så gode, er grunnleggende viktig. Jeg har lyst til å si at arbeidstakernes grunnleggende rettigheter er viktig for den norske konkurransevnen. Hvis økonomisk frihet betyr at en skal rokke ved dette, er jeg dypt uenig. Så viktig er ikke en førsteplass for meg på denne rankingen.

Til sjuende og sist vil det nok dreie seg om å bygge troverdighet inn i den økonomiske politikken, og jeg tror at vi i fellesskap kan bidra til det. Det blir lagt merke til utenfor Norges grenser at en i denne salen ble enige om et bredt pensjonsforlik. Det er på en måte et kvalitetsstempel også ved den norske politiske debatten, som er viktig i en litt lengre og større sammenheng.

Presidenten: Sak nr. 3 er dermed avsluttet.

Presidenten er glad for at vi ikke har innlegg på 2 timer og 50 minutter!

Sak nr. 4 [14:04:39]

Stortingets vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten i Norsk Luftambulans i forbindelse med tariffoppgjøret 2009 (Lovvedtak 1 (2009–2010), jf. Innst. 29 L (2009–2010) og Prop. 3 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 632)

Sak nr. 5 [14:05:11]

Stortingets vedtak til lov om endringer i folketrygdloven mv. (tilpasninger i folketrygdens regelverk som følge av pensjonsreformen) (Lovvedtak 2 (2009–2010), jf. Innst. 33 L (2009–2010), Prop. 15 L (2009–2010) og Ot.prp. nr. 106 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 632)

Sak nr. 6 [14:05:50]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter (Lovvedtak 3 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 632)

Sak nr. 7 [14:06:21]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse (Lovvedtak 4 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 632)

Sak nr. 8 [14:06:51]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter (Lovvedtak 5 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 632)

Sak nr. 9 [14:07:20]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver (Lovvedtak 6 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 632)

Sak nr. 10 [14:07:49]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om egedomsskatt til kommunane (Lovvedtak 7 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 11 [14:08:18]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. (Lovvedtak 8 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 12 [14:08:27]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) (Lovvedtak 9 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 13 [14:08:59]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond (Lovvedtak 10 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 14 [14:09:45]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) (Lovvedtak 11 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 15 [14:10:15]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) (Lovvedtak 12 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 16 [14:10:46]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 13 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 17 [14:11:18]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) (Lovvedtak 14 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 18 [14:11:31]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 14. desember 2007 nr. 107 om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) (Lovvedtak 15 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 19 [14:12:25]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven) (Lovvedtak 16 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 20 [14:12:53]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) (Lovvedtak 17 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 21 [14:13:24]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 19. juni 2009 nr. 49 om endringer i ligningsloven mv. (tilleggsskatt) (Lovvedtak 18 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 22 [14:13:46]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) (Lovvedtak 19 (2009–2010), jf. Innst. 4 L (2009–2010) og Prop. 1 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 633)

Sak nr. 23 [14:14:24]

Stortingets vedtak til lov om endringer i lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (retting av inkurie) (Lovvedtak 20 (2009–2010), jf. Innst. 38 L (2009–2010) og Prop. 32 L (2009–2010))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 634)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget går til votering i sakene nr. 4–23.

I sakene nr. 1, 2 og 3 foreligger det ikke noe voterings-tema.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen

gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 21

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 22

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 24 [14:19:51]

Referat

1. (153) Samtykke til å sette i kraft en endringsprotokoll til skatteavtalen mellom Norge og Singapore, undertegnet i Singapore 18. september 2009 (Prop. 57 S (2009–2010))
2. (154) Samtykke til å sette i kraft en endringsprotokoll med tilleggsprotokoll til skatteavtalen mellom Norge og Østerrike, undertegnet i Wien 16. september 2009 (Prop. 58 S (2009–2010))

3. (155) Samtykke til å sette i kraft en skatteavtale mellom Norge og Polen med tilhørende protokoll, undertegnet i Warszawa 9. september 2009 (Prop. 59 S (2009–2010))
4. (156) Ny saldering av statsbudsjettet 2009 (Prop. 61 S (2009–2010))
Enst.: Nr. 1–4 sendes finanskomiteen.
5. (157) Samtykke til godtagelse av Europaparlaments- og rådsvedtak 574/2007 om opprettelse av Yttergrensefondet samt tilhørende Kommisjonsvedtak (videreutvikling av Schengen-regelverket), samt inngåelse av avtale mellom EF, Island, Norge, Sveits og Liechtenstein om Yttergrensefondet 2007–2013 (Prop. 60 S (2009–2010))
Enst.: Sendes justiskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.20.
